

Стенографски дневник

НА

59. заседание

Четвъртък, 3 април 1947 г.

(Открито в 15 ч. 25 м.)

Председателствували: подпредседателите Петър Каменов и Атанас Драгиев Секретари: Иван п. Димитров и Димитър Чорбаджиев

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Говорили:	Стр.
Отпуски	1039	Д-р Петър Пачев	1075
По дневния ред:		Ефрем Митев	1077
Законопроект за еднократен данък върху имуществата.		М-р д-р Рачо Ангелов	1080
(Второ четене)	1059	2. Министерството на правосъдието. (Одобрение)	1084
Говорили: Петко Стоянов	1070, 1071	Говорили: Владимир Димчев	1085
М-р д-р Иван Стефанов	1071, 1072	Недко Ботев	1089
Доклад на бюджетната комисия по бюджетопроектите за		Тодор Тихолов	1093
разходите през 1947 бюджетна година по:		3. Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните	
1. Министерството на народното здраве. (Продължение на		(Разисквания)	1095
разискванията и одобрение)	1075	Говорил: Христо Пунев	1095
		Дневен ред за следващото заседание	1098

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни) Присъствуват необходимият брой народни представители. Откривам заседанието.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Георгиев, Александър Ковачев, Анастасия Вълкова, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Стамболийски, Ахмед Якубов, Билял Дурмазов, Благой Николов, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Караджов, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Витан Цветанов, Вълчо Цанков, Вера Македонска, Ганчо Минев, Ганю Златинов, Георги Василев, Георги Георгиев, Георги Колев Илиев, Георги Колев Петков, Георги Костов, Георги Кръстев, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Горан Ангелов, Грудя Атанасов, Деню Попов, Димитър Георгиев, Димитър Милков, Димитър Котев, Димитър Стойков, Димитър Петров, Димо Костадинов, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Иван Василев, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Попов, Иван Делев, Иван Зурлов, Иван Кишмерев, Илия Добчев, Исмаил Сарходжов, Йордан Попов, д-р Йордан Чернев, Кирил Христов, Костадин Велев, Костадин Ганев, Костадин Кожухаров, Крум Кюлявков, Кръстю Стойчев, Любен Боянов, Любен Гунеров, Магда Димитрова, Макра Гюлева, Манасил Стоянов, Марин Маринов, Минчо Панов, д-р Михаил Геновски, д-р Ненчо Николаев, Никола Минчев, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Янев, Пеко Таков, Пело Пеловски, Петко Деков, Петър Б. Бачков, Петър Братков, Петър Сърбински, Петър Попиванов, Петър Янчев, Сабри Мехмедов, Сава Дълбоков, Сласка Воденичарска, Станю Василев, Станю Станев, Стела Благоева, Стефан Цанов, Стойчко Рамков, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Стратия Скерлев, Тано Цолов, Тодор Самодумов, Тодор Личев, Тодор Живков, Тодора Коева, Христо Попов, Цветан Гаджовски, Яна Манева, Янчо Георгиев и Янко Димитров.)

Председателството е разрешило отпуски на следните г-да народни представители: на Александър Найденов — 1 ден, на Анастас Циганчев — 2 дни, на Асен Паянгов — 1 ден, на Владимир Арнаудов — 2 дена, на Димо Тодоров — 4 дни, на Кълю Вълков — 1 ден, на Петър Божинов — 2 дена, на Петър Бабаков — 2 дена, на Петър Попиванов — 3 дни, на Петър Русев — 2 дена, на Тодор Драганов — 1 ден, на Тодор Киров — 1 ден, на Тодора Коева — 1 ден, на Христо Джонджорев — 1 ден, на Цоло Кръстев — 1 ден и на Асен Чапкънов — 2 дни.

За следните народни представители, които искат отпуски, съгласно правилника следва да се иска съгласието на Събранието: Асен Стамболийски иска пет дни отпуски. Ползувал се е досега с 16 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Васил Павурджиев иска 10 дни отпуски. Ползувал се е досега с 40 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Боню Пенчев иска 1 ден отпуски. Ползувал се е досега с 25 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Живко Митов иска 1 ден отпуски. Ползувал се е досега с 24 дни отпуски. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуски, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка първа от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за еднократен данък върху имуществата.

Моля докладчика да докладва.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

ЗАКОН

за еднократен данък върху имуществата.

Председателствуваш Петър Каменов: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

Глава I

Облагасми и необлагасми имущества и лица.

Председателствуваш Петър Каменов: Които приемат заглавието на глава I, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 1. Облагат се с еднократен данък всички физически и юридически лица за имуществата им към 17 март 1947 г., при изключенията, предвидени в закона.“

Председателствуваш Петър Каменов: Които приемат чл. I, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 2. Българските поданици и дружества се облагат за имуществата им в страната и в чужбина, а чуждите поданици и чуждестранните дружества — за имуществата им само в страната.“

Председателствуваш Петър Каменов: Които приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 3. При облагане на физическите лица, към имуществото на съпруга се прибавя и това на съпругата и на непълнолетните деца, а също и на неженените пълнолетни, които са живели в общо семейство към 17 март 1947 г., включително и заварените, доведените, осиновените и отглеждани деца.“

Имуществото на съпругата не се прибавя към това на съпруга, когато живеят разделено по причина на бракоразводен процес, заведен преди 17 март 1947 г.“

Председателствуваш Петър Каменов: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 4 Дружествата в ликвидация (съдебна, доброволна, обществена и прочее) също подлежат на облагане.

За неплатения данък на дружеството, което премине в ликвидация по каквато и да е причина, отговарят ликвидаторите и лицата, упоменати в глава VII от закона за събиране на преките данъци, по реда на същия закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 5. Не се облагат:

1. Държавните и държавно-автономните учреждения, предприятия и фондове, участието на държавата и общините в смесени предприятия, общините и техните фондове и предприятия, училищните настоятелства, стопанските и инженеро-архитектните камари, фондовата и стокови борси, камарата на народната култура, епархийските духовни съвети, църквите, религиозните и народностни общини, манастирите, синагогите, джамии и вакъфите, гарнизонните офицерски и подофицерски събрания.

2. Комитетите на Отечествения фронт, както и просветните културните благотворителните, спортните, професионалните и партийните организации, дружества и фондации и въобще организациите с идеална цел, ако са създадени по специални закони или имат устав, привилегии или учредителни актове, одобрени от съответната администрация или съдебната власт, ако не раздават на членовете си под каквато и да било форма печалба и ако според специалните закони, устав, правилници и учредителни актове, при прекратяване предават имуществата си за целите, за които са били създадени; също така спомогателните и посмъртни кэси, ако действуват по специални закони или правилници, утвърдени от съответната власт.

3. Имуществата на чуждите държави, които са предназначени за представителните служби на същите, на техните училища и мисии в страната и на дипломатическите им и консулски представители, както и имуществата, предадени като репарации на Обединените нации съгласно особени законоположения.

Силните лица, земеделски стопани, които притежават само до: 30 декара ниви, засявани с зърнени храни и естествени ливади, 2 декара изкуствени ливади, 2 декара интензивни и трайни култури, двестина места до 2 декара заедно с жилищата и други постройки, които служат на земеделския стопанин, притежаващ имоти до изброените размери.

Ако един земеделски стопанин има повече имоти, но общата им стойност е по-малка от необлагаемата сума по чл. 22, не подлежи на облагане.

Това се отнася и за членовете на трудовите кооперативни земеделски стопанства.

5. Дребният земеделски инвентар, доколкото не е предназначен за търговия, включително вложения в трудовите кооперативни земеделски стопанства от членовете-кооператори, превърнати във влог; изкуствените земеделски произведения за семе и изхранване, а също и стопанските сгради, които не се облагат с данък-сгради.

6. Всички домашни животни, птици, пчели и буби.

7. Всички видове застраховки.

8. Вземания от всички видове пенсии.

9. Детските и сиротски влогове.

10. Всички влогове включително и текущи сметки в банката, кредитни и спестовни институти, Пощенската спестовна каса, Общия съюз на земеделските кооперации и обединените кооперации „Напред“, образувани до 6 март 1947 г. включително, в размер до 100.000 лв. заедно с лихвите; ако надвишават този размер — не се облагат 20% от тях.

11. Произведенията и собствените издания на писатели, художници, музиканти, журналисти — членове на професионалните им организации, публицисти и научни работници, както и правата на изобретателите върху техните произведения.

12. Домашната поличница, мобилировка, облекло, чени и обичайните семейни накити и скъпоценности, библиотекски предмети на изкуството и с археологическа стойност, доколкото не са предназначени за търговия.

13. Облигациите от заема на свободата, записани по подписката, а и подобителите извън подписката облигации от този заем, както и всички останали облигации, включително и по заемите, гарантирани от държавата, и съкровищните свидетелства не се облагат в размер на 30% от стойността им, определена от Министерството на финансите.

14. Трудовите кооперативни земеделски стопанства и трудовите производствени кооперативни сдружения.

15. Събирателните, комитетните без акцион дружества, сдружаванията със съучастие и гражданските дружества; за техните имуществата се облагат членовете им всеки за своя сметка.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Комисията направи промени в чл. 6, и той получава следната редакция: (Чете)

„Чл. 6. Облага се имуществото, състоящо се от движими и недвижими моти (стоки, материали, ценни книжа, вземания, машини, изкуствени ливади, права и др.), след спадане на доказаните дългове. За такива се считат ония, за които дължователят е отговорен като пряк дължник. За преките солидарни задължения на данъкоплатеца, заедно с други лица, дългът се дели по равност.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава II

Правила за оценка на имуществото.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат заглавието на глава II, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Комисията направи промени в чл. 7, и той получава следната редакция: (Чете)

„Чл. 7. Сградите от всякакъв вид и части от сгради, както и застроените и незастроени места, се оценяват според оценките им по закона за данъка върху сградите, умножени, както следва:

1) за застроените и незастроени места и за сградите, построени до края на 1939 г. . . 5 пъти

2) за сградите, построени през 1940 г. 4 пъти;

3) за сградите, построени през 1941 г. 3.5 пъти;

4) за сградите, построени през 1942 г. 3 пъти;

5) за сградите, построени през 1943 г. 2.5 пъти;

6) за сградите, построени през 1944 г. и 1945 г. 2 пъти;

7) за сградите, построени през 1946 г. 1.5 пъти;

8) незавършените и неоценени до 17 март 1947 г. сгради се оценяват по размера на изразходваните за тях собствени или чужди средства до тази дата.“

Председателстващ Петър Каменов: По този член е постъпило предложение от народния представител г-н Петко Стоянов, цифрите да се изменят така: 5 на 4, 4 на 3, 3 на 2, 2 на 1.

Има думата народният представител г-н Петко Стоянов.

Петко Стоянов (нез): (От трибуната) Г-да народни представители! Предложението, което аз правя, се заключава в следното. Основното съдържание на законопроекта беше, че емлячната оценка на сградите, построени до 1939 г., се помножава за облагане с данък-сгради, пет пъти, на построените през 1940 г. — четири пъти, през 1941 г. — три пъти, през 1942 г. и 1943 г. — два пъти и след 1 януари 1944 г. — един път.

Още когато говорихме по принцип по този законопроект, аз си позволих да обърна вашето внимание върху това състояние на оценките, което в края на крапцата е произволно, защото едно такова сумарно увеличаване не показва нищо друго, освен търсене на облагаема маса, без да се отива до същността на използването тези сгради, за които става дума. Първоначално още аз бях предложил да се има пред вид — и внесох това в комисията, но не се прие — сградата, която е в случая обект на оценяване, дали е предназначена да се използва за отдаване под наем или за друго доходно нещо, или служи за собствено употребление. Изтъгнах, че даже една голяма част от занаятчиите в средните градове и по периферията на големите градове са хора, които в къщищата си, която са направили за жилище, работят и упражняват своето занаятие. Така че такава сграда влиза непосредствено в производството, употребява се за работене и изкарване прехраната, от което следва, че този имот не е доходен, а е елемент за осигуряване съществуването, за изкарване прехраната. Следователно трябва да се има едно по-либерално отношение към тези сгради.

Понеже от друга страна г-н министърът възраза, че това ще създаде едно голямо усложнение в установяване цената на сградите, прие се това, което докладчикът сега докладва — оставиха се тези общи коефициенти, като се специфицират на: 5, 4, 3.5, 3, 2.5 до миналия 2 за 1944/1946 г. Има пак едно увеличение за годините, когато разностите на постройката трябва да бъдат деклариран като стойност състоянието на днешните цени и особено цените в 1945 и 1946 г.

Понеже възприемам възражението на г-н министъра, че със прокарването на това, което аз желях да се направи, ще се създадат усложнения, то аз правя днешното предложение: вместо 5, да се тури 4 и с по едно да се намаляват коефициентите, дадени в първоначалната таблица.

Кои са основанията ми за това? Основанията ми за това са, че онези изчисления, които се правеха в 1939 г. и вследствие според разностите на постройката, трябва да бъдат деклариран като стойност на сградата. Тази цена се записва, когато няма специална данъчна оценка, установена с комисия; тя е оценката, която се внася в книгите.

Обаче от 1939 г. ние имаме едно специално и особено голямо повишаване на цените на строителните материали, което не координира с другите цени. Цените на строителните материали са особено повишавани през това време. Следователно, ако помножаваме на 5, на 4 и пр., ще получим много големи оценки и следователно ще затрудним собствениците със съответното по-голямо облагане. Ето защо аз предлагам да стане намаляване.

Другото основание, което имам, е от по-деликатно естество, но аз ще трябва да ви го кажа, защото ще стане в края на крайщата въпрос от трибуната. Г-н министърът на правосъдието ни сезира с един друг законопроект за оценяване на недвижимите имоти, отчуждавани за държавна или обществена полза. Този законопроект действително още не е обсъждан в комисията, не е минал и тук на първо четене, но ние знаем, че те си минават, както си му е редът. Важното е как мисли правителството, как мисли Министерският съвет. Иали е въпрос да вземем отново, което е реалното, което именно е предвидено там? Аз уважавам тези възражения, които ми се направиха за процедурата, която аз предложих, и съм съгласен да остане така, както е тук, но да се намалят с по един път.

Обаче в чл. 2 на този законопроект ето какво е казано, г-да народни представители: (Чете) „Отчуждените имоти, заедно с находящите се върху тях постройки и посадения, се оценяват според тях“

ната действителна стойност, като цената на терена обаче, че може да надминава данъчната оценка на същия за периода 1936/1940 г., умножена с коефициент, както следва: 1) за оценки до 1940 г. — 1; за 1941 г. — 1.5; за 1942 — 1.8; за 1943 г. — 2 и т. н.

Очевидно е, че когато държавата взема на хората имота за обществена полза, оценките ще бъдат много малки в сравнение с това, когато той се облага. Когато се облага, имотът е оценен много високо, за да вземете повече, а когато ще вземете имота, това ще стане по много по-ниска оценка. Това е едно положение, което не съставлява плюс за правителствената политика. И ако оценката на недвижимите имоти ще бъде такава, каквато се предвижда в тоя законопроект за отчуждаване, то очевидно е, че и оценката за облагането ще трябва да се намали.

И затова аз моля на тези основания моето предложение да бъде прието. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представители! Аз преди всичко трябва да отхвърля този упрек, който прави г-н професор Стоянов за това, че каквото и предложение да се правело, все си оставало глас в пустиня. Не е вярно. Тъкмо той знае много добре, че досега редица предложения, които бяха направени от представители на опозиционните парламентарни групи, бяха приети и в много случаи биват приемани.

Петко Стоянов (нез): Не бяха приети никакви предложения.

Министър д-р Иван Стефанов: Когато обаче се касае за предложения, които трябва да кръстосват една политика, която ние смятаме за правилна и народна, тогава, разбира се, те няма да бъдат приети.

Що се касае конкретно до предложението в случая използването на сградата, не може да бъде взето под внимание за облагането, защото за голям брой сгради, както сам професор Стоянов изтъкна, е комбинирано: използването за живеене и за работа на собственика. И в селските сгради за живеене често пъти едно или друго отделение, една или друга част от тях се използва от стопанина за стопански цели. Но ако ние бихме провели такова едно разграничение на сградите според използването, за да бъдат те по-тежко или по-леко обложени, то очевидно е, че сградите, които се използват за доходосно упражняване на занаят, би трябвало да бъдат обложени по-тежко отколкото сградите, които служат само за живеене. С предложението от законопроекта начин на облагане, без да се разграничава използването на сградите, дава се едно облекчение за занаятчиите, които имат занаятчийски дюкян в своята собствена сграда, и за всички случаи, при които сградата се използва за живеене и за някакво друго доходосно занятие.

Що се отнася до самата оценка, в случая се касае да се оцени имуществото на всеки данъкоплатец така, че облагането да бъде по възможност справедливо и съобразно в най-голямата възможна степен с податните възможности на данъкоплатеца. Законопроектът далеч не си поставя целта да определи сегашната действителна стойност на сградата. Съзнателно Министерството на финансите отива към едно нормативно определяне на стойността на сградите, и то така, че тази стойност, тази оценка да бъде значително по-ниска, отколкото е днешната стойност на сградите.

Би казал някой: защо не вземете действителната стойност? Там е работата, че тази действителна стойност много може да се определи. Тя пък ще бъде обект на преценка, поради липсата на достатъчно пазарни сделки с такива сгради и поради многото различни обстоятелства, които определят стойността на сградите в големите и малки градове и в селата.

Пита се сега, дали това определяне стойността на сградата е правилно или не. Като се има пред вид, че емлячната оценка на сградите в 1935 г. навсякъде е определена 30, 40 и повече процента по-ниско от тогавашната пазарна стойност, като се има пред вид на второ място, че пазарната стойност на сградите оттогава насам се повиши много повече отколкото общото ниво на цените, трябва да се заключи, че предложената норма — 5 пъти за сградите, построени до 1930 г. и оценявани по тогавашната оценка — не е прекалена. Става въпрос за оценката на сградите, строени в по-ново време. В комисията се направи предложение да бъде изменена оценката за по-ближките години и да се разделят годините 1943 и 1944 поотделно. За сградите през тези последни години са били правени действително много по-ниско — с 50 и повече процента — отколкото е тяхната реална стойност.

Когато предложихме първоначалните норми в законопроекта, ние се ръководихме от оценката, дадена въз основа на стойността на кубически метър строеж. Оказа се обаче, че регистрираната в емлячните книги стойност е много по-ниска от тази стойност, оценена на кубически метър строеж, и затова комисията се съгласи и възприе съществено, че за последните години също така трябва да се предвиди известно увеличение на емлячната оценка, за да може да се получи действително еднакво третиране на всички постройки; не да се достигне, разбира се, някакво по-голямо приближение до реалната стойност за последните години, а да може да се постави оценката на сградите за целия период приблизително на една и съща база.

Изтъкна се при това от общинската управа, че незастроените места или местата към постройките са оценявани по оценката от 1935 г. Изтъкна се също така и за сгради, които са бомбардирани и в последствие възстановени, че и тяхната оценка е правена въз основа на оценката от 1935 г. Ето защо и там се наложи изменение на предвидената в законопроекта процедура за оценка.

Най-сетне, що се касае до аргумента, че държавата, когато отчуждава имоти за обществена полза, ги оценява по една цена, а когато се касае да ги облага с данък, ги оценява по друга, имам да

отбележа следното. Наистина, тук се касае за два съвършено различни случая. Имайте пред вид, че тъкмо в нашите български градове през последните години — думата ми е за последните 20-25-30 години — стойността на недвижимите имоти се покачи без никаква заслуга на собствениците многократно, много повече пъти, отколкото това е съобразно с обезценяването на лева след първата световна война и сега, след втората световна война. Мнозина от вас сигурно знаят каква беше цената на място в Лозенец в София в 1926, 1927, 1928 или в 1935 г., както и на други места около София. Огромната благоустройствена работа в София и в другите наши големи градове повиши стойността на недвижимите имоти, застроени и незастроени, стотици пъти. Затова държавата, когато става въпрос за отчуждаване за обществена полза, съвършено правилно поставя въпроса за това да отнеме една част от този прираст на стойността на недвижимите имоти.

Г-н проф. Стоянов, както и много други, знае, че в чужбина, пък и у нас в известна степен — в много малка степен — от преди десетилетия е поставен въпросът, как да се вземе за общността тия прираст на стойността на недвижимите имоти, особено в по-големите агломерации на население, който е създаден от самото развигне на нещата и в голяма степен от разходите, които прави общността по благоустрояването, по вътрешно градските съобщения и т. н. И ако ние имаме едно задоволително облагане на този прираст на стойността, сегашните собственици биха платили много по-голяма сума, отколкото е разликата между оценката по нашия законопроект за данъка и оценката, която се предвижда в законопроекта на Министерството на правосъдието.

Тъй че, когато ще преценяваме тези неща, трябва да държим сметка за тези случаи.

И най-сетне трябва да се има пред вид за какъв брой случаи се стнася оценката, която се дава по законопроекта на Министерството на правосъдието при отчуждаване на недвижими имоти за обществена полза, и каква е броят на сградите, които подлежат на оценка за облагане с еднократен данък върху имуществата? Съвършено различни неща. В единия случай ще бъдат засегнати само някои имоти, които ще бъдат отчуждени за обществена полза, а в другия се касае за повсеместно оценяване на имуществата, за да се плати данък, а не да се отчуждават.

Така щото смятам, въпреки съображенията, които се изтъкнаха тук от страна на г-н проф. Петко Стоянов, че неговото предложение не трябва да се приеме, а да се приеме предложението от комисията текст. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Ония г-да народни представители, които приемат предложението, направено от г-н проф. Петко Стоянов, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Като г-да народни представители приемат чл. 7, както бе докладван от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 8. Полските имоти се оценяват според оценката, която имат по чл. 5, буква „а“, от закона за данъка върху имоти, придобити по безвъзмезден начин, за периода 1944—1946 г., умножена два (2) пъти.“

Комисията прибави следната алинея към чл. 8: (Чете)

„Така удвоените оценки не може да бъдат по-големи от 30.000 лв. на декар за зеленчукови, черничевы и овощни градини и лозя, а за всички други посаждения, зони и гори — 20.000 лв. на декар.“

Председателстващ Петър Каменов: По чл. 8 има предложение от проф. Петко Стоянов. Има думата г-н проф. Петко Стоянов.

Петко Стоянов (нез): (От трибуната) Г-да народни представители! С риск да ви отнема времето — понеже то трябва да бъде посветено на по-полезна начинания, — аз трябва най-напред да заявя срещу това, което каза г-н министърът, че в комисията били приети някакви предложения, които ние сме били направили, понеже не сме били доволни от тоя или онай текст, че това не е вярно. Нищо не е прието.

Министър д-р Иван Стефанов: Има такива. Аз ще Ви ги посоча.

Петко Стоянов (нез): И заради това всички други предложения, които съм направил, аз ще ги оттегля и не желая повече да се разпращам. Но аз съм длъжен да декларирам — и ще го потвърдя всички — че въпреки всичката наша абсолютна лоялност да се поправя тоя законопроект, тъй както ние го разбираме...

От мнозинството: А-а-а!

Докладчик Илия Бояджиев (к): Да се премахне.

Петко Стоянов (нез): Естествено, не както вие го разбирате. Въпреки всичката наша лоялност, нито едно от нашите предложения не е прието.

Ето например това по чл. 7 и сега по чл. 8 за полските имоти. Това, което говорихме досега, беше по чл. 7 за градовете.

Един от мнозинството: Бъркете се, където не е Ваша работа.

Петко Стоянов (нез): Не е наша работа ли?

Същият от мнозинството: Не са в интереса на народа, затуй не се приемат.

Петко Стоянов (нез): Виждате какво, господине — не Ви зная името — извинете! В това отношение Вие сте прави дотолкова, доколкото говорите за себе си; но да говорите за другите — извинявайте. Г-н министър-председателят каза: „Дайте ни положителни предложения, ще ги обсъдим и ще ги приемем!“ Обсъдили сте ги от ваше гледище . . .

Министър д-р Иван Стефанов: Разбира се.

Петко Стоянов (нез): . . . и не ги приемате. Това казваме и ние. Но да казвате, че ние сме предложили, а вие сте приели — това не е вярно. Какво е вярното? Отхвърлили сте всякаква възможност за споразумение. И аз виждам, че е изключено на второ четене да се излиза и да се правят предложения.

Докладчик Илия Бояджиев (к): В комисията се взеха пред вид всички ваши предложения и се обсъдиха най-обстойно.

Петко Стоянов (нез): Ето например по чл. 8. Касае се за полски имоти как да се оценяват те. Г-н министърът предлага — и тъй е в текста, така се прие — ще вземем оценките по закона за безвъзмезден данък от 1943 г., направени — струва ми се не са довършени в 1943 г., а са довършени в 1944 г. и, второ, понеже те са големи и нима се убедила, че са много големи, казва се: няма да сместим цената на декар повече от 30.000 лв. за интензивните култури и 20.000 лв. за димитизирните, обикновените култури.

Това факт, че и вие приемате такъв един плафон, една граница, показва, че сами признавате, какво ония оценки, които се помножават два пъти, са големи. Това е много естествено. Защото, кога са правени тия оценки? Правил ги г-н Божилов тия оценки, когато тук в нашата страна нямаше възхваления на германското закупуване и разпределение, на вземане и даване, на изнасяне и изнасяне, когато парите се увеличиха и когато мнзина от тия, които тогава бяха абсолютизиращи целия стопански живот в ръцете си и си играеха със собствената на нацията, се бяха убедили, че ще победи Германия и казваха: закупувайте земи, защото парите нямат никаква цена — докато имат още някаква цена.

Тия спекулации с повишени цените на земите се извърши не само на едно място, а на много места. Възраженията, които ще издигне г-н министърът, са, че това е станало в градовете, покрай градовете, средишните места и т. н. Не е вярно. Навсякъде стана повишение, защото свитните пари заляха страната и спекулативният дух заложи мозъците на мнозина, много поведе отколкото трябваше, и се създаде психоза на търсене, на пласмент в недвижими имоти на закупуване на земи. И оценките, които се определяха с оглед на тия цени, са нереални, те са виски и затова е неправилно да се приемат тия оценки за основа на едно поумотно облагане.

Аз ще направя предложение. Ние го направихме и в комисията, не се прие, няма да го приемете и вие — това зная. Ако го правя пак, и с да взема повод и да изтъкна обстоятелството, че приемането на плафон не по-голям от 30.000 лв. за едините имоти и по-голям от 20.000 лв. за другите, показва, че вие, мнозинството, и сам министърът на финансите, чувствувате, че оценките от 1943 и 1944 години са големи. И затова аз предлагам за основа на оценяване на полските имоти по чл. 8 да се приеме последната данъчна оценка, помножена на 2. Моля да се приеме това предложение. (Ръкоплескания от опозицията).

Председателстващ Петър Каменов: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представители! Всички предложения, които се правеха — поне в парламентарната комисия по Министерството на финансите беше така с настоящия законопроект и с всички по-раншни — биваха обсъждани без всякакво ограничение, без никакво предупреждение. По този законопроект има две или три предложения, които са приети по искането на г-н д-р Петков.

Един от опозицията: Кажете ги да ги знаем!

Министър д-р Иван Стефанов: Ако става дума за някаква лоялност, трябва да се подчертае, че председателството на комисията и всички членове на комисията съвършено лоялно изслушваха аргументацията втори, трети и пети път за всяко едно предложение. (Възгласи от опозицията) Всеки, разбира се, отговаря за туй, което предлага и което защитава както в комисията, така и в пленума.

Много се лъжат обаче онези, които мислят, че биха накарали едно народно правителство, едно Велико народно събрание, което отразява правилно исканията и интересите на народа, да се ръководи от това, че някой щял да бъде заблуден да преценява така или иначе дадени постановления във вреда на правителството на Отечествения фронт. Правителството на Отечествения фронт поема своите отговорности и ще докаже на дело, и доказва на дело всеки ден, че се ръководи при своето управление изключително от интересите на народа. Така стои и случаят с оценката на недвижимите полски имоти.

Оценката на полските имоти също така е едно нещо, което трябва да се извърши по някаква нормативна база. В предложението се иска да се вземе последната данъчна оценка, умножена два пъти. Кога е тази оценка? Това е оценката от 1935 г.; това е оценката, която се извършва за всяко едно населено място, за всяко землище във всяка община, съвършено изолтирно от оценките на другите места. Няма никакъв сериозен, системен опит да се оеднаквят тези оценки. И тези оценки са много ниски. Ако ние не вземем два пъти

тия оценки, ще получим онези стойности на имотите, които тогава те са имали. А ние, като предлагаме за база оценките от 1943 г., правим това по две съображения. Първото и най-съществено съображение е, че тия оценки се извършват така, че в околийския мащаб, в областен мащаб се получава едно оеднаквяване на оценките, и тия оценки в края на крайщата постъпват в Министерството на финансите, гдето също така между областите се извършва едно оеднаквяване. И тия оценки са много по-ниски, отколкото е била пазарната стойност на имотите по него време.

Не е вярно, че през 1943 или 1942 г. е имало масови продажби на земи, на полски имоти. Вярното е, че всички онези, които натрупаха богатства през време на войната от търговията с германците, закупили парцели около София, Драгалевци, Бояна, Горна баня, Баня, Слатина и други места, за да си построят или индустриални предприятия, или разкошни вили, или си закупили апартаменти в големите градове, най-вече в София и т. н. Покупки обаче на ниви от селяните масово през тези години няма.

Иван Копринков (сл): Вие не знаете, г-н министре.

Министър д-р Иван Стефанов: Какво не зная? Вие не знаете. Във всеки случай продажбата на земите в 1943, 1944 години и пр. ставаше по цени, които превишаваха тези норми, предвидени от Министерството на финансите няколкократно.

Сега да видим за кого се отнасят тия оценки. Законопроектът предвижда освобождаването въобще от заимаването с този данък на половината от данъкоплатците в село. Предвижда се, както вече това се вижда от чл. 5, пълно освобождаване от облагане на живия и мъртвия инвентар на 80—90% от всички стопанства, защото само в 10% от стопанствата има едър земеделски инвентар, а дребните стопани се освобождават. Освобождават се стопанските сгради на всички стопанства. При такъв данъчен режим очевидно е, че повече от половината стопани въобще няма да бъдат засегнати от този данък. Огромната част от останалите стопани, именно средните селяни у нас, ще заплатят в един много скромно размер този данък. Този данък ще остане да тежи наистина върху малко по-заможните селяни, върху десетина или по-малко от десетина процента.

Един от опозицията: Не е вярно.

Министър д-р Иван Стефанов: И там обаче този данък е много лек, защото тия стопанства имат качествен, продуктивен добитък от всички видове, имат качествен работен добитък, а имат също и много стопански постройки. Всичко това оставя необложено. (Възгласи от опозицията) Така че, когато тук се излиза с такива предложения относно оценката на земи, които са абсолютно неприемливи от гледна точка на едно здраво изграждане на какъвто и да е данък, тогава не се касае до защита интересите на 80% от всички селски стопани, а се касае до защита интересите на 20% от тях.

Един от опозицията: Това е лъжа.

Министър д-р Иван Стефанов: Уважаеми народни представители и народни представители! Аз моля да бъде приета редакцията на чл. 8, която е представена от комисията, и да не се приема предложението на г-н проф. Петко Стоянов. (Ръкоплескания от мнозинството)

Димитър Цветков (ЗНП): Това е несериозно отношение.

Един от мнозинството: Вие да престанете да провокирате, г-н Цветков.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Ще гласуваме предложението на г-н Петко Стоянов по чл. 8. Той предлага да се има пред вид последната данъчна оценка, помножена на две. Които г-да народни представители приемат това предложение на г-н Петко Стоянов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събрането не приема.

Който приемат чл. 8, както се докладва от докладчика на комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събрането приема. (Ръкоплескания от мнозинството)

Докладчик Илия Бояджиев (к): Комисията коренно измени чл. 9, а именно: (Чете)

„Чл. 9. Машините, превозните средства (вагоны, автомобили, коли и пр.), съоръженията и инструментите, и инвентарните предмети се оценяват по фактурната им стойност, включително разносните по доставката и монтажа им след спадане на 1% годишно за амортизация, умножена както следва:

за набавените до края на 1940 г. — два пъти;

за набавените от 1. I. 1941 г. до края на 1943 г. — 1.5 пъти;

за набавените след 1. I. 1944 г. — един път.

За набавянето е меродавна датата на фактурата.

За машини и др. набавени преди 1. I. 1938 г., ако фактурите не са налице, важи набавната стойност по инвентара. Ако и последната липсва — по пазарната им стойност.

Превозните и други машини, които са прехвърлени с нотариален акт, се оценяват по горния начин въз основа на цената, означена в същия акт.“

Председателстващ Петър Каменов: Който г-да народни представители приемат чл. 9, както се докладва от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 10 се приема в следния вид: (Чете)

„Чл. 10. Акциите и деловите се оценяват по вътрешната им стойност, определена от дружеството най-късно до 30 април 1947 г. по баланса към 31 декември 1946 г. и проверена от органите по приложението на настоящия закон.“

Дяловете от кооперативни сдружения се вземат по номиналната им стойност.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 10, както се докладва от докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 11. Участията (не в акции и дялове) се вземат според ответния дял от имуществото, оценено съгласно този закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 11, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 14 става чл. 12 (Чете)

„Чл. 12. Наличността в пари, влогове, вземания и дълговете се оценяват по номиналната им стойност.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 12 става чл. 13. (Чете)

„Чл. 13. Стоките и материалите се оценяват по правилата в наредбата-закон за търговските книги.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 13, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 13 става чл. 14, като комисията го прие със следния текст: (Чете)

„Чл. 14. Оценката на мините, кариерите и концесионните предприятия се определя с наредба на Министерския съвет.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 14, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 15 се заличава.

Чл. 16 става чл. 15. (Чете)

„Глава III

Подаване декларации

Чл. 15. Лицата, подлежащи на облагане по този закон, са длъжни да подадат декларация по образец, установен от Министерството на финансите.

Декларациите се подават най-късно до 31 май 1947 г. в данъчното управление, а където няма такова — в съответната община по местожителството на данъкоплатеца, а тези, които живеят в чужбина, където имат най-голямото си имущество.

Лицата, които се намират на учение, на военна служба, на лечение, в затвор или някъде на временно пребиваване, подават декларация, където е местожителството им.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 15, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 17 става чл. 16. (Чете)

„Чл. 16. Подадените в срок, но неподписани декларации се връщат на подателя им за подпис. На присъстващия подател декларацията се връща лично и се поканва да я подпише, а на отсъстващия се изпраща, като му се дава седемдневен срок за подписване. Ако декларацията не бъде подписана и върната в този срок, счита се, че няма такава.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 16, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 18 става чл. 17. (Чете)

„Чл. 17. За сънаследническите имущества декларациите се подават от всички сънаследници поотделно за принадлежащата им се част при съответно спазване разпоредбата на чл. 3.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 19 става чл. 18. (Чете)

„Чл. 18. След изтичане срока за подаване декларациите и най-късно до 10 дни общинският кмет изпраща на данъчния началник всички постъпили декларации и именателния списък.“

По подадените декларации се извършват проверки от органите на Министерството на финансите, както и от тези на Българска народна банка, Българска земеделска и кооперативна банка, общините и др., ако бъдат натоварени от министъра на финансите.

Ако при проверката по подадените декларации, извършена от данъчните или други органи, на които е възложена, се констатира разлика от по-малко декларирано облагаемо имущество облагането на тези разлики се извършва от първоначалната комисия: а) служебно в случай че разликата е между декларираната и установена при проверката облагаема стойност на един и същ вид имущество и б) въз основа на акт, съставен от проверителя, в случай че разликата е в резултат на укрито по вид имущество.

Първоначалната комисия има състава, предвиден в закона за данъка върху общия доход. Нейните решения се съобщават писмено на данъкоплатеца и подлежат на обжалване по реда и условията, предвидени в същия закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 18, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 20 става чл. 19. (Чете)

„Чл. 19. Деклараторът сам оценява и вписва в декларацията стойността на облагаемите имущества.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 19, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 21 става чл. 20. (Чете)

„Чл. 20. Държавните, общинските и обществените учреждения и частните предприятия и лица са длъжни, при поискване от органите, натоварени с проверката, да дават своевременно сведения във връзка с установяване имуществото на данъкоплатеца.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 20, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава IV

Определяне на данъка.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат прочетеното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 22 става чл. 21. (Чете)

„Чл. 21. При определяне данъка на физическите лица като облагаеми се спадат:

- 1) за сам данъкоплатец 250.000 лв.
- 2) за данъкоплатец с двучленно семейство 300.000 „
- 3) за данъкоплатец с тричленно семейство 350.000 „
- 4) за данъкоплатец с по-голямо от тричленно семейство, за всеки член в повече 50.000 „

За членове на семейството се считат посочените в чл. 3 лица. Данъкът се изчислява, след като от установеното чисто имущество се спаднат съответно горепосочените необлагаеми суми, в зависимост от семейното положение на данъкоплатеца към 17 март 1947 г.

При определяне на данъка оценката на имуществото се закръглява в хиляди в полза на държавата.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 21, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 23 става чл. 22. (Чете)

„Чл. 22. Данъкът на физическите лица се изчислява върху чистото имущество след спадане на необлагаемите по чл. 21 по следната таблица.

ТАБЛИЦА

Имущество	% на данъка
първите 200.000 лева	2
за следните 300.000 „	2.25
от 500.000 „ до 500.000 „	2.50
500.000 „ до 1.000.000 „	2.75
1.000.000 „ до 1.500.000 „	3
1.500.000 „ до 2.000.000 „	3.50
2.000.000 „ до 3.000.000 „	4
3.000.000 „ до 4.000.000 „	4.50
4.000.000 „ до 5.000.000 „	5.50
5.000.000 „ до 10.000.000 „	6.50
10.000.000 „ до 15.000.000 „	7.50
15.000.000 „ до 20.000.000 „	8.50
20.000.000 „ до 30.000.000 „	9.50
30.000.000 „ до 40.000.000 „	10.50
за частта над 40.000.000 „	10.50

Данъкът на юридическите лица се изчислява по 2% върху чистото имущество, установено по правилата на настоящия закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 22, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава V

Облагане на банкнотите и боновете.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат заглавието на глава пета, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 24 става чл. 23. (Чете)

„Чл. 23. Данъкът върху представените при изтеглянето и обмяната от 10 до 17 март 1947 г. банкноти и 3% съкровищни бонове се изчисляват след спадане по 2.000 лв. на член от семейството по следната таблица:

първите	15.000 лева	не облагаеми		
следните	3.000	от 15.001 до 20.000 лв.	5%	
„	30.000	20.001 „ 50.000 „	7%	
„	50.000	50.001 „ 100.000 „	10%	
„	100.000	100.001 „ 200.000 „	15%	
„	100.000	200.001 „ 300.000 „	25%	
„	200.000	300.001 „ 500.000 „	35%	
„	500.000	500.001 „ 1.000.000 „	45%	
„	1.000.000	1.000.001 „ 2.000.000 „	60%	
над	2.000.000	„ „ „ „ „ „	70%	

Минималният дължим данък не може да бъде по-малък от 100 лв. На облагане по този член подлежат всички физически и юридически лица, с изключение на освободените по чл. 5, точка 1, 2 и 3, както и кредитните предприятия.

Обложените по тази таблица суми не се включват в облагаемата маса, при изчисление на данъка по таблицата на чл. 22.

При изчисление на данъка по този член не се спадат необлагаемите суми по чл. 21 и дългове.“

След таблицата комисията прибави нова алинея със следното съдържание: (Чете)

„При определяне данъка, боновете се вземат по тяхната стойност, включително и лихвите, намалена с 10%, като облагаемата маса се закръглява на 100 лв. в полза на държавата.“

А след края на текста на този член комисията прибави следния нов текст: (Чете)

„Не се облагат по таблицата към този член сумите, произхождащи:

1) От извършени продажби на стоки на 7 и 8 март 1947 г., а от продажби на спирт и тютюневи изделия от производители и от продажби на хранителни продукти — от 7 до 11 март 1947 г. включително, доказани с фактури.

2) От продажби на недвижими имоти и добитък, извършени от 1 февруари до 6 март 1947 г. включително, доказани с документи с автентична дата, а за дребния добитък — с обикновено удостоверение.

3) От документирани дарения по случай чествувания на артисти и други хора на науката и изкуствата, направени от 1 януари 1947 г. насетне.

4) От осребрени платежни заповеди, издадени от публично-правни тела, от 1 март 1947 г. насетне, установени с документи от учреждението-платец.

5) От заеми и от тегления по дебиторни и кредиторни сметки при кредитни институти от 1 до 6 март 1947 г. включително, установени с документи от същите институти.

6) От помощи за възстановяване опожарени сгради и покътнина, получени от борби против фашизма чрез Министерството на социалната политика от 1 януари 1947 г. насетне, установени с документ от последното.

Горните документи се представят най-късно до 30 април 1947 г. включително в съответното данъчно управление, заедно с писмена декларация, имаща значение на положена решителна клетва, в която се означава какви части от получената сума са изразходвани и че представената за обмяна сума е остатък от нея.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Илия Бояджиев (к): Чл. 25 става чл. 24. (Чете)

„Чл. 24. За определяне на данъка по чл. 23 не се подава декларация; за такава служи описателно-бележка, предвидена в наредба № 21 от 1947 г. на Б. н. банка.

Данъкът е дължим безлихвено от деня на депозирание банкнотите и боновете за изтегляне и обмяна.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 24, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 26 става 25. (Чете)

„Чл. 25. Данъкът се изчислява по размера на таблицата към чл. 23 от учрежденията, при които се намират описите-бележки за представените при изтеглянето и обмяната банкноти и бонове.

Данъкът се внася по специална сметка при Б. н. банка.“

Втората алинея на този член комисията я залича.

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 25, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 27 става чл. 26 и добива следната нова редакция: (Чете)

„Чл. 26. Данъкът на юридическите лица, а също така и на едноличните фирми, които водят търговски книги, върху представените при изтеглянето и обмяната от 10 до 17 март 1947 г. банкноти и 3% съкровищни бонове, се изчислява по таблицата на чл. 23, при което, весто необлагаеми по алинея първа на същия член, се спадат:

1) 3% от сумата на собствените и чужди средства, вложени в предприятието, ако сборът им е до 1.000.000 лв.

Необлагаемата сума в този случай не може да бъде по-малка от 15.000 лв.

2) 2,5% — ако сборът на същите е до 3.000.000 лв.

3) 2% — ако сборът на същите е до 5.000.000 лв.

4) 1,5% — ако сборът на същите е до 10.000.000 лв.

5) 1,2% — ако сборът на същите е до 15.000.000 лв.

6) 1% — ако сборът на същите е до 25.000.000 лв.

7) 0,8% — ако сборът на същите е до 50.000.000 лв.

8) 0,5% — ако сборът на същите е до 100.000.000 лв.

9) 0,3% — ако сборът на същите е над 100.000.000 лв.

Размерът на собствените и чужди средства се установява по баланса на предприятието към 31 декември 1946 г.

Забележка. Когато необлагаемата сума при който да е следващ разред по горната таблица е по-малка от тази на предшестващия, спада се максималната необлагаема сума от предшестващия разред.

Необлагаемата сума се установява с писмена декларация на данъкоплатеца, която има значение на положена решителна клетва. Тази декларация се подава до съответното данъчно управление най-късно до 30 април 1947 г.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 26, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 27 — нов: (Чете)

„Чл. 27. Необлагаемите по настоящата глава пета се включват в имуществото за облагане по глава четвърта.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 27, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 28 — също така нов: (Чете)

„Чл. 28. След удържане данъка по чл. 23, остатъкът от влога по описателно-бележка се минава на лихвена сметка на името на притежателя му в кредитен или влогови институт, посочен от самия вложител. Това посочване трябва да стане най-късно до 30 април 1947 г. включително, иначе влогът се минава по лихвена сметка на притежателя му в Пощенската спестовна каса, ако е до 300.000 лв., а ако е по-голям — в Българската земеделска и кооперативна банка за кооперативните сдружения и в Банка „Български кредит“ — във всички други случаи.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 28, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава VI

Събиране на данъците.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат заглавието на глава шеста, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 28 става чл. 29. (Чете)

„Чл. 29. Данъкът върху имуществата по този закон се събира без връхници и се внася изцяло на „държавен приход“.

Комисията прибави в края на този текст следните думи: „по специална сметка на Б. н. банка“.

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 29, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 29 става чл. 30. (Чете)

„Чл. 30. Данъкоплатците сами изчисляват данъка и го внасят в следните срокове:

1/6 до 31 юли 1947 г.

1/6 до 30 ноември 1947 г.

1/6 до 31 май 1948 г.

1/6 до 30 ноември 1948 г.

1/6 до 31 май 1949 г. и

1/6 до 30 ноември 1949 г.

В горните срокове се внася и данъкът върху констатираните разлики в повече и укрито облагаемо имущество.

Прави се 5% намаление при изплащането на шестинки, чиито платеж не е предстоящ.

За несвоевременно внасяне на данъка се събира 1% лихва месечно или част от месеца, а събирането му се извършва по реда на закона за събиране на преките данъци.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 30, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава VII

Увеличение на данъка.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат заглавието на глава седма, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 30 става чл. 31. (Чете)

„Чл. 31. Следващият се данък се събира:

а) с увеличение 10%, когато декларацията е подадена през течение на 30 дни след изтичане на законния срок за подаването ѝ; б) с увеличение 2% месечно върху данъка, за разликата между декларираната и установената по безспорен начин при проверката облагаема стойност;

в) в двоен размер, когато не е била подадена декларация или ако е била подадена след изтичане на продължение с 30 дни законен срок, съгласно буква „а“.

В двоен размер се определя данъкът и за частта от недеklarираното по вид имущество.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 31, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 31 става чл. 32. (Чете)

„Чл. 32. Увеличението 10% и 2% се изчислява и събира заедно с данъка по декларацията, а за случаите, при които данъкът се събира в двоен размер — по съставен акт и постановление.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 32, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава VIII.“

Комисията постави подзаглавие „Наказания“.

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат подзаглавието на глава осма, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 32 става чл. 33. (Чете)

„Чл. 33. С глоба от 500 до 20.000 лв. се наказват членовете на облагателните комисии за всяко неоправдано отсъствие, както и лицата, които отказват да дадат исканията от данъчната власт сведения, изобщо длъжностните и частни лица, които не изпълняват задълженията си по настоящия закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 33, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 33 става чл. 34. (Чете)

„Чл. 34. Лицата, които установяват имуществото или определят данъците по настоящия закон, ако съзнателно увредят някой данъкоплатец, се наказват съгласно чл. 431 от наказателния закон. За издаване на служебна тайна наказанието е по чл. 442 от наказателния закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 34, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 34 става чл. 35. (Чете)

„Чл. 35. Предвидените по-горе глоби се налагат от първоначалната комисия въз основа на акт, съставен от органите по проверката; издадените от комисията постановления се обжалват по реда, предвиден в книга IV, глава VI, от закона за наказателното съдопроизводство.

Наказателното преследване, за което се предвижда затвор, се възбужда от съдебната власт и по повод на анкета, извършена от орган на финансовата власт.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 35, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Комисията поставя нова глава: (Чете)

„Глава IX

Последни разпореджения.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат заглавието на глава девета, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 36. Възлага се на министъра на финансите да издава тълкувателни наредения по прилагането на настоящия закон.“

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат чл. 36, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка втора от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите през 1947 бюджетна година на: а) Министерството на народното здраве — продължение.

Има думата народният представител д-р Петър Пачев.

Д-р Петър Пачев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! В правителствената декларация, произнесена пред Великото народно събрание на 28 ноември 1946 г. от министър-председателя на България д-р Георги Димитров, между другото се казва: „Правителството ще продължи с още по-голяма последователност и настойчивост провеждането на народната здравна и социална политика, особено в областта на грижите за майката и детето.“

От този текст на декларацията се виждат големите грижи на първото републиканско правителство за народното здравеопазване, особено грижите за майката и детето. И това е напълно естествено. Правителството, както и отечественофронтовската общественост много добре разбират, че всеки гражданин на републиката е обществена ценност и неговото заболяване или смърт е неоправдана загуба за страната. Народът със своята жива сила непрекъснато твори нови блага и укрепва мошата на родината. Заболяванията по своите причини и по своите последици са социално явление, против което трябва да се борим и което трябва да отстраним с обществени средства. Здравеопазното дело е първостепенна по своята важност обществена нужда. Ето защо тя е една от главните грижи на нашето републиканско правителство и ето защо една от основните точки от програмата на Отечествения фронт е цялостното здравно обслужване на народа ни, като се осигури за труещите се народни маси близка, достъпна и квалифицирана медицинска помощ.

Г-жи и г-да народни представители! Пред нас е поставен за разглеждане бюджетопроектът на Министерството на народното здраве за 1947 г. Необходимо е да хвърлим макар и бегъл поглед върху здравното състояние на нашия народ с оглед да го подобрим и издигнем на по-високо стъпало. Вчерашният министър на народното здраве направил изчерпателен доклад по тези въпроси. Аз ще се постарая да се спра само за някои от тях, за да обоснова изводите, които трябва да направя.

Здравното наследство до 9 септември бе извънредно мизерно у нас. Нашите села и градове са неблагоустроени. Огромното болшинство от жилищата, в които живее голямата маса от нашето селско и градско население, са нехигиенични, тесни и санитарно неблагоустроени. Нашият народ в своята огромна маса както по селата, така и в градовете постоянно недожда. Облеклото и личната хигиена са на съвсем ниско ниво. Особено зле е поставена нашата майка. Българската майка носи своята бременност при крайно тежки условия; тя ражда обикновено без компетентна медицинска помощ. На това се дължи до голяма степен големият процент на смъртността на родилките от родилна треска, а друга по-голяма част остават с тежки хронически страдания за през целия си живот. През десетилетието 1931—1940 г. на всеки 1000 раждания 4.6 са завършвали със смърт на майката.

В миналото България се славеше като една страна с най-голяма раждаемост. През годините например 1905 до 1910 г. на 1000 жители се падаха 42.2 деца; за по-малко от 40 години обаче тая раждаемост е спаднала на 22 на 1000 жители, т. е. намалала е с 50%. В същото време раждаемостта в Съветския съюз е достигнала 42.5%. Данните сведочат, че това катастрофално спадане на раждаемостта особено силно се е проявило в средата на селяните и работниците.

Отглеждането на българските деца става при крайно неблагоприятни условия. Тяхното отхранване е лошо и неправилно. Поради тия причини заболяемостта и смъртността сред децата у нас е извънредно голяма. България заема едно от първите места в Европа по отношение на детската смъртност. За периода от 1936 г. до 1941 г. детската смъртност у нас е била 147 на 1000 живородени деца, когато за същия период са умрели в Белгия 82 деца, в Франция 73, в Швеция 50 деца, а в Холандия само 40 деца на 1000 живородени.

Средната продължителност на живота у нас е 46 години, докато в родина културни страни тя е 65 години.

А прирастът на населението у нас ни показва едно голямо спадане повече от 50%. Докато до 1905 г. естественият прираст на населението у нас е бил 18.2 на 1000, през годините на фашизма особено прирастът е спаднал на 8.9 на 1000 жители. Следователно за по-малко от 40 години прирастът на населението у нас е спаднал повече от два пъти.

Вие виждате, драги народни представители и представители, каква угроза застрашаваше нашата нация поради престъпното отношение и нехайство на бившите фашистки управници у нас към здравето на народа ни.

От туберкулоза у нас умират всяка година повече хора, отколкото от всички други здравни белези заедно. През 1939 г. на 1000 умрели в градовете 131 са от туберкулоза. Тия данни изтъкват туберкулозата като един от големите проблеми на нашето здравно дело. При такава картина какви бяха грижите на бившите проповонародни правителства срещу тези опасни факти?

Грижите за българските майки се изчерпваха единствено с назначаване на акушерки в някои села. Даже и в села, където е имало акушерки, само 33% от ражданията са се извършвали от такива, а останалите 70% са извършвани без компетентна помощ. До 9 септември в селата имаше само 6 родилни дома. Повечето от болниците са били без акушеро-гинекологически отделения.

Грижите за детето са били още по-нищожни. Здравно-съветателни станции е имало само на книга. При тая голяма детска смъртност преди 9 септември в нашите болници имаше само две детски отделения и те с по-малко от 100 легла.

Физическото възпитание на младежта се използва повече за изграждане на фашизъм и великобългарски шовинизъм, отколкото за телесно укрепване и възпитание на младежта.

Болшинството от народа ни, особено селските народни маси, бяха далеч от компетентна медицинска помощ. За близо 6.000 села в сградата имаше на книга около 900 селски здравни служби, по-голямата част от които бяха незаети.

Общественият болници и лечебници бяха крайно недостатъчни, але обзаведени и претрупани. Така щото народът не можеше да получи близка квалифицирана медицинска помощ. Едно легло у нас се падаше на 876 души, докато в Съветския съюз към 1940 г. се е падало на 120 души. У нас до 9 септември един лекар обслужваше 25 болнични легла, в Съветския съюз един лекар обслужваше 14 легла. Изобщо взето лекуването на нашия народ в продължение на 3-4 век беше предоставено изключително на частно практикуващите лекари, които сами не бяха в състояние да се справят с здравните недъзи на населението, а камо ли да оздравят бита и труда му.

До 9 септември са произвеждани средно 49 акушерки и 36 медицински сестри годишно. Това е също наследство от фашизма в здравно отношение у нас.

Г-да и г-жи народни представители! Ние чуваме вчера от тази трибуна, от устата на опозиционния оратор д-р Гочев, критика срещу усилията на правителството да увеличи лекарските и въобще санитарните кадри. Аз искам само да му кажа, че тази теза за нашата преситеност със санитарни кадри не е оригинална негова. С такава теза далеч преди него фашистките му събратя искаха да закрийт единствения у нас до 9 септември медицински факултет. С тази именно теза те нанасяха страшни поражения върху народното здраве.

Посоченото здравно състояние на българския народ до 9 септември дава ясна представа за крайно недостатъчните грижи, за пренебрежното безгрижие, бих казал, на бившите фашистки управници към здравето на народа.

Г-жи и г-да народни представители! Нашият народ на 9 септември 1944 г. тури край на това престъпно отношение към здравето в България. Наред с всичките политически и ополителско-културни придобивки, които нашият народ извоюва, тръгна се и по пътя на истински здравни грижи за народа ни.

Министерството на народното здраве, което се създаде на 9 септември 1944 г., възглавявано от един възторжен привърженик на обществената медицина — министър д-р Рачо Ангелов (Ръкоплескания от мнозинството) — дойде да разреши с голям размах сложните задачи, изхождащи от огромните здравни нужди на българския народ.

Министерството създаде своя петгодишен здравен план — по него вчера др. министър ни говори подробно — за ликвидиране на здравната нищета в страната ни и цялостното подобрене на бита и труда на народа ни. В изпълнение на поставените огромни задачи в петгодишния здравен план на министерството и на правителството здравна политика, Министерството на народното здраве изработи своите бюджети за 1945 и 1946 години. Въпреки големите стопански и финансови затруднения на страната правителството на Отечества в Народното събрание, имайки пристоично здравните нужди на широките народни маси, отделиха за народното здраве кредити, каквито никога по-рано не са отделили. През 1944 г. бюджетът на народното здраве възлизаше на общата сума 740.000.000 лв. През 1945 г. този бюджет нарасна на 1.300.000.000 лв. А през 1946 г. той възлиза вече на 2.400.000.000 лв.

Тези средства дадоха възможност на Министерството на народното здраве да зарегистрира значителни успехи и да развие съществени инициативи за здравното дело в страната: засилване на здравно-предпазните грижи за населението, подобрене и разширяване на лечебната помощ и приближаването й до народа, засилване борбата срещу туберкулозата, закрила на майчинството и детството и пр. и пр.

В изпълнение на правителствената декларация от 17 септември 1944 г. Министерството наистина отдели особени грижи за майчинството и детството. Заварените 20 градоки родилни домове с общо 167 легла днес са увеличени на 55 с 550 легла. Селските родилни домове от 6 с 16 легла бяха увеличени на 110 с 500 легла. В този момент те са много повече, тъй като всеки ден изникат редни нови родилни домове.

Не ще да е малка заслугата на тези родилни домове за намаляване на кърмаческата смъртност и увеличението на прираста на населението, които статистиката ни дава за периода след 9 септември. Прирастът на населението ни от 21,9 за 1944 г. е пораснал на 26 за 1945 г., въпреки големите трудности.

Откриха се нови акушеро-гинекологически и детски отделения в болниците и детски преванториуми. Открита е една специална акушеро-гинекологическа болница в София. За пръв път у нас се създаде закон за здравната закрила на майчинството и детството.

Следвайки политиката на приближаване лечебната и здравно-предпазната помощ до населението, Министерството положи изключителни усилия за разширяване и подобрене болничното дело в страната ни. Докато броят на болничните отделения беше за всички болници през 1944 г. 137, през 1946 г. е вече 244. Болниците печелят все повече доверие на населението, защото се увеличиха и подобриха кадрите, които обслужват болните. До 9 септември за обслужване на всички болници са били предвидени 368 лекари, а в 1946 г. са били 817 лекари; 351 милосърдни сестри до 9 септември, а за 1946 г. те са били 613 и пр. и пр.

Министерството създаде закон за кооперативния строеж на болници с което постави основите на дейно сътрудничество между населението и министерството. За бързото реализиране на начертания план за болнични строежи ще се съберат 10.500.000.000 лв. дялов капитал. Тая година ние ще строим вече 26 болнични обекти.

Значително разрасна и поликлиничното дело у нас. Открити са досега 51 поликлиники. Всички тия поликлиники бяха открити благодарение на фонда „Здравни застраховки“ за служителите, пенсионерите и членовете на семействата им, на които е гарантирана цялостна безплатна медицинска помощ. Този закон обхваща 1.500.000 души.

Въпреки големите трудности, липсата на помещения, рентгенови апарати и др. министерството успя още през 1945 г. да засили борбата с туберкулозата и да увеличи броя на диспансерите от 29 на 49; откри един държавен преванториум за деца и един санаториум за възрастни болни от костна туберкулоза. През 1946 г. се откри още един преванториум за деца.

За борбата с вечерическите болести се откриха нови кожно-вечерически отделения при болниците; организираха се противовечерични диспансери, където нуждаещите се се лекуват безплатно.

Създаде се специален закон за борба с вечерическите болести. Общественият зъболекарски достига значителни успехи. Общият зъболекарски служби до 9 септември сме имали много малко.

Значителен тласък получи след 9 септември организацията на минералните бани и курорти в страната. За правилното организиране и развитие на банското и курортно дело в страната министерството създаде специален закон за автономно управление на минералните бани и курорти на основата на самоздравжката, което осигурява бързо и правилно развитие на нашето курортно дело.

Една от най-важните грижи обаче на Министерството на народното здраве беше разширяването и подобренето на селските здравни служби. Положени бяха изключителни усилия за задоволяване с близка и качествена помощ селското население. Здравните селски участъци се увеличиха на 1.050. Персоналът при службите от 1.240 през 1944 г. се увеличи на 2.470, през 1946 г., което направи тяхната дейност по-пълноценна. Акушерките от 280 се увеличиха на 600, а хигиенистите на 600. Запомнете, че до 9 септември не бяха предвидени грижи в селата. Днес тия здравни участъци са задоволени с лекари 92%, зъболекари 80%, хигиенисти 90% и пр.

С голям ентузиазъм се провежда подетата от Министерството на народното здраве всенародна акция за строеж на селски здравни домове. Докато в продължение на 44 години — от 1900 г. до 1944 г. приблизително — са построени всичко 212 здравни домове по селата, от които 70% са малки и неудобни, то само през 1945 г. имаме 50, а през 1946 г. 73 нови строежи, и то на големи, модерни здравни домове. Министерството подкрепи тези строежи досега с повече от 100.000.000 лв.

Борбата с остриите заразни болести е водена успешно. Не се допусна да се развие нито една масова епидемия. Особени грижи се положиха срещу скарлатината, която тази година показва известно увеличение, но благодарение на взетите мерки се ограничи.

Противомаларичната служба се съобщи с един институт, 8 станции и много подстанции.

След 9 септември се създадох държавни аптеки. Досега функционираха 16. Тези аптеки се увеличиха от 38 на 55.

След 9 септември се започна сериозна дейност за поставяне на здравни основи (физкултурата у нас). Главната и основна задача бе да се поощри всенародно физкултурното движение, да се постави на научна основа, като се съгласува с общата отечественофронткова политика. Създаде се закон за медицински надзор на физкултурата и спорта.

Създаде се също така закон за задължителна служба на лекарите и зъболекарите по селата. Тук чуваме вчера от опозицията протест срещу тази мярка. Аз не зная как трябва да чувстваме тези изказвания при непрестанните крокодилски сълзи за селото, освен като безогледна демагогия — еднаж за селото, друг път за засегнатите интереси на лекарите! Нека се има пред вид, че лекарите сами в своя конгрес ни препоръчаха тази мярка.

За изпълнение на поставените задачи през втория едногодишен етап на 5-годишния здравен план Министерството на народното здраве изработи своя бюджет за 1947 г., който възлиза на 3.805.000.000 лв. Този бюджет ще даде възможност на Министерството да осъществи през 1947 г. следните по-важни задачи:

Болници ще имаме общо 87 с 10.800 легла; за обслужването им се предвиждат 852 лекари, 816 медицински сестри; 151 акушерки, 1.306 болногледачи и пр. За 1947 г. се предвиждат болнични строежи за 4.690 легла.

Поликлиники и амбулатории. Предвижда се строеж на 14 нови такива от фонд „Здравни застраховки“ и една фондова болница с 100 легла.

За борба с туберкулозата противотуберкулозните диспансери ще се увеличат на 92 със стационари към тях; ще се открият още два преванториума за деца, а санаториумите ще се увеличат на седем.

За борбата със социалните болести се предвижда разширяване на болничните павилиони в Карлуково и Бяла с по 200 легла.

Ще се организират и обзаведат нови 100 участъкови зъбно-здравни служби и 4 зъботехнически лаборатории, а освен това за градовете още 80 зъбно-здравни служби.

Ще започне строеж на държавна минерална баня в Княжево и ще се довърши тая, започната в Наречен. Ще се построят калолечебници в Поморие и Балчик.

В защита на майчинството и детството ще се открият предадени 40 здравно-съществени станции и 50 нови родилни селски домове с по 5 легла.

Ще се увеличи броят на селските здравни служби с 25 и ще се открият за пръв път 100 здравни пункта към тях в по-отдалечените села. Ще се открият и обзаведат още нови 50 участъкови аптеки, ще се снабдят с превозни средства още 150 селски здравни служби, ще се набавят санитарни линейки за пренасяне на болни в 50 околии. Освен това ще се завърши строежът на 60 здравни дома, ще се създаде една подвижна болница за заразно-болни с 400 легла и т. н. и т. н.

Аз само посочвам по-големите и значителни мероприятия, които тази година Министерството на народното здраве ще преведе.

Ще се открие един инспекторат орещу малариата в Горна Джумая. Такава имаме сега във Варна и Бургас. Министерството ще продължава да открива още тая година много нови държавни аптеки в селата и градовете. Министерството предвижда да достави 70 санитарни линейки за даване бърза помощ на селата, а също така е предвидено доставянето на общо 11.320 комплектни легла за задоволяване нуждите на болниците, санаториумите, родилните домове и пр. Г-жи и г-да народни представители! Ето това са накратко мероприятията, включени в бюджета на Министерството на народното здраве за 1947 г., които ще задоволяват отчасти крепящите здравни нужди на нашия народ.

Бюджетът, който нашият уважаем министър на народното здраве ни предлага, изразен в проценти по отношението общата цифра на целия държавен бюджет, представлява 6,92%, докато последният фашистки бюджет на народното здраве от 1944 г. съставляваше само 3,12% от общия държавен бюджет. Така именно на дело, а не на думи отчественофронтиската власт, вървейки по пътя, сочен от нашия любим вожд и учител, министър-председателя Георги Димитров, се грижи да задоволи най-ценното благо — здравето на народа.

От името на парламентарната група на Работническата партия (комунисти) декларирам, че ние ще гласуваме бюджетопроекта на Министерството на народното здраве с направените поправки и изменения от бюджетарната комисия. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има дум та народният представител г-н Ефрем Митев.

Ефрем Митев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представители! След хубавото изложение, което направил уважаемият от всички народни представители във Великото народно събрание, нашият любим министър др. д-р Рачо Ангелов, изказаха се няколко души, които по професия са лекари и които естествено са попаднали, така да се каже, на своя тема. Аз не съм лекар, и ще ми позволите, без да ви отегчавам и да повтарям всички тези статистически данни, които се изнесоха — цифрите, процентите за смъртността, за строежите и пр., които ви са известни — да се спра само на няколко въпроса, които се породиха поради това, което казваха говорившите след министър Рачо Ангелов.

Не може да се прескочи този факт, който се отбелязва и от други, че новата народна власт отдели службите за народното здраве в отделно министерство, като откъсна една дирекция, която беше прилепена към Вътрешното министерство през фашисткото време. Това беше едно неестествено съжителство на две служби преди 9 септември 1944 г. Дирекцията на народното здраве, която се грижи за възпазване и утвърждаване на човешкото здраве, беше прилепена към един институт, който преди 9 септември разрушаваше човешкото здраве. Това неестествено съжителство се премахна още в първите дни след 9 септември.

Петър Божинов (ЗНП): Как може това нещо — да разрушават народното здраве? Няма такова нещо!

Ефрем Митев (с): Полицията преди 9 септември 1944 г. е била един институт, употребяван от едно привилегировано малцинство като инструмент за потискане волята на грамадното мнозинство от трудещия се български народ. (Ръкоплескания и възгласи „Вярно!“)

Един от опозицията: А сега?

Ефрем Митев (с): А сега народната милиция е един институт в ръцете на новата народна власт, който иде само да утвърди и да предпазва тази народна власт от каквито и да е посегателства. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Копринков (сЛ): и Цветан Максимов (ЗНП): (Възгласват)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Ефрем Митев (сЛ): Зная какво искате да кажете, г-н Копринков. Че това, което ви казвам, е така, показва фактът, че даже оплакванията, които се отправят от страна на опозицията за известни нередности в станалите законодателни избори, ...

Иван Копринков (сЛ): Система.

Ефрем Митев (с): ... са нередности, които са станали без участието на народната милиция. (Ръкоплескания от мнозинството)

От опозицията: Не е вярно!

Крум Миланов (к): Даже народната милиция ги пази от насодуването на народа. (Възгласения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Ефрем Митев (с): В своя отговор министърът на вътрешните работи Антон Югов. ...

Стоян Кърлов (ЗНП): (Възгласява)

Ефрем Митев (с): Ние ще имаме възможност да говорим по този въпрос.

Стоян Кърлов (ЗНП): (Към мнозинството) Шайките във гв орг-низират.

Ефрем Митев (с): Аз ви декларирам, че ще взема думата по бюджетопроекта на Министерството на вътрешните работи и по-детайлно и основно ще се изясним. Няма защо сега да се прекъсваме.

Д-р Георги Петков (сЛ): (Възгласява)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Ефрем Митев (с): И най-малко очаквам от моите бивши другари да ме анострофират, защото не желая в този Парламент да създаваме една междоусобица, за да не ви кажа горчиви работи.

Иван Христов Костов (ЗНП): То бива, бива ама! ...

Петър Божинов (ЗНП): И ти не вярваш в това, което говорим.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Ефрем Митев (с): Здравето на българския народ, уважаемо Народно събрание, е един проблем, който. . . (Възгласения от опозицията)

Иван Костов! Когато ти говориш тук, аз те слушах и не те прекъсвах. Ако си почтен човек. . . (Пререкания между мнозинството и опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Ефрем Митев (с): Уважаемо събрание! Трябва да се изтъкне една мисъл — че грижите за здравето на един народ не се изчерпват само с медицинските грижи, с грижите на един институт, какъвто е Министерството на народното здраве. Да бъдем наясно по този въпрос. Никой от Отечественния фронт не поддържа, че здравето на народа ще бъде гарантирано само от грижите на Министерството на народното здраве. И др. Рачо Ангелов ни каза: Здравото на един народ се обуславя от много предпоставки. Първо — храната на народа; храната на народа безспорно няма да я даде един институт, какъвто е Министерството на народното здраве; второ — обиклото на народа; и, трето — жилището. Това са проблеми, които не занимават само нашата държава, която е разрушена, но които занимават днес и държави, каквито са Англия, Франция, които се предпоставят, че са по-културни от нас и са по-защитени от войната.

Един от опозицията: Те са международна резкия!

Ефрем Митев (с): Няма значение. Аз именно ги посочвам като по-културни и по-загадени страни. Също и Америка.

Когато се говори за народното здраве, трябва да се знае, че Министерството на народното здраве като министерство ще отговори само на една пужда за народното здраве, а то е: медицинската помощ, превантивната медицина, предпазването и пр. и пр. И затова, когато говорим за народното здраве, ние трябва да констатираме, че паралелно с Министерството на народното здраве има и други институти — Министерство на социалната политика, Министерство на продоволствието — има изобщо стопанска политика, която обхваща целокупните грижи на народното здраве. Не се касае само даже до въпроса за раждането на новия човек, за обстановката, при която той се ражда. Той може да бъде роден отлично, от здрава майка, от здрав баща, да не бъде обременен с никаква наследственост, но ако той е поставен в един условия неблагоприятни и ако в последствие той бъде въпрегнат преждевременно да работи в една професия при нехигиенични условия, неговото здраве няма да бъде добро. Затова и социалното законодателство, и всички онези грижи, които съпътствуват човека от момката до неговия гроб, са грижи, които в края на краищата се спират, върват паралелно, за да укрепят това народно здраве.

Министерството на народното здраве отговаря, значи, на един нужди — да даде медицинска помощ, да предпази, допълкова, доколкото медицинската наука е напреднала в нашето съвремие. И нещастното е там, уважаеми народни представители и народни представители, че въпреки напредъка на медицината, въпреки постиженията в културните страни, които не от една, от две, от три, от пет години, а от десетки години са издигнали здравето на човека в култ и са използвали всички придобивки на медицинската наука и са напреднали много, нашата страна не е напреднала. Ене знаете колко големи усилия трябваше да употреби у нас лекарското съсловие, и то прогресивното лекарско съсловие, което е приобщено към така наречената превантивна медицина, за да приложи ваксинацията, инжектирането, което масово предотвратява всякакви заболявания. И аз смятам, че почитаемото министерство трябва в този пункт и в това направление да предприеме нещо по-осезателно. Ето аз съм имал случай в една-две екскурзии да прескоча и в червена социалистическа Виена; имам съм щастието да бъда и в Съветския съюз и наблюдавам, и виждам, че тези страни са направили много нещо, и непрекъснато поаят, и не спират. Те не смятат, че това, което се дава за народното здраве, е нещо, по което трябва да се партизанствува и политиканствува при изказванията по един бюджет. И затова нашето Министерство на народното здраве има да предприеме и една стопанска дейност — което може да звучи така на пръв поглед малко странно. При разглеждането на миналогодишния бюджет аз участвувах в бюджетарната комисия и бяхме предвидели една сума за една благородна идея. Аз не можах да проверя какво стана с един проект, да се вложат средства и да се направи една частична трансформация на земеделското стопанство, за да може — понеже у нас има благоприятни условия, според мнението на компетентните — да се отглеждат медицински растения. Предвиждаше се да се създадат някакви лаборатории, за да може поне от части, ако не още тази година, то в следващата, да се създадат предпоставките за производство на лекарства от нашите медицински растения, за да не

изнасяме навън, та други да правят от тях лекарства и да ни ги продават след това скъпо и прескъпо. Да може поне тези лекарства, които са от масово употребление, да се произвеждат у нас и поднасят на българския народ на една по-евтина, по-достъпна цена. Не ми е известно какво е извършено досега в това отношение, но смятам, че може да се даде една препоръка, едно указание за бъдещата дейност на Министерството на народното здраве.

На трето място, уважаемо Събрание, ние има да се борим с една напастена психика у нас. И вие не сте чужди на това. Доскоро нашата младеж в гимназиите трябваше да се бори да вземе диплома с петица или шестница. Защо? За да може да постъпи в медицинския факултет. Стремекът у младежите към този факултет е голям, защото лекарското съсловие се сочеше като едно от най-признателите, най-добре възнаграденото съсловие. Но как най-добре възнаграден? Възнаграден в неговата индивидуална проява, в неговата частна лечителска работа, която проявява един добросъвестен и трудолюбив лекар, който обича професията си. А ние искаме, и общият курс след 9 септември 1944 г. е, да се припъти така наречената меркантилна система в лекарското съсловие, да не бъде за един младеж стимул да стане лекар това, че той ще може утре да печели много пари, да стане богат, да забогатее. Безспорно лекарят като един интелигент, който, така да се каже, от самата професия има повече културни изисквания, трябва да бъде поставен при по-добра обстановка, трябва да има възможност да следи и разните списания, трябва да знае чужди езици, за да може да се ползува от опита на другите народи, но стимулт към лекарската професия не трябва да бъде този — да се забогатее.

Вие знаете в миналото какви злоупотребления имаше; вие знаете рентгеновите апарати какъв инструмент бяха в ръцете на отделния недобросъвестен шарлатан-лекар. Ние трябва да ги кажем тези неща. И не е чудно, уважаеми г-да народни представители и представители, и сега след 9 септември 1944 г. в нашата среда да има младежи, които в този общ поток, останал от миналото, да летят към медицинския факултет с мисълта и надеждата, че ще могат да се подредят. Но ще се излъжат тези, които отиват в медицинския факултет по тия меркантилни съображения. Бъдещите лекари трябва да бъдат такива, каквито може да се каже, са болшинството от нашите лекари. Трябва да се отива към лекарската професия преди всичко от обич, от любов към професията. Лекарят трябва да има правилни схващания за своята професия, да разбира, че той трябва да служи и индивидуално на обществото, и обществено с превантивната медицина; да не бъде много енергичен, много трудолюбив само в своя частен кабинет, където може да го чакат десетки души, ако е, да кажем, добър лекар, а когато го откъснеш от неговия кабинет и го поставиш на един обществен пост, да се превърне в един бюрократ, който даже с неохота провежда обществената работа.

Ето това е, което се мъчи цялата отечественофронтовска обществена да изправи от лекарската професия. И тъй трябва да се схваща, другари, и този закон, който създаде XXVI обикновено Народно събрание — да се каже по един мирен и тих начин на лекаря: Другарю-гражданин, ето ти си настанен в този град и така се е случило, че след като си завършил образованието си до 44-годишната си възраст ти упражняваш професията си в един град, не си отишъл да платиш данъка си към народа. Другари! И лекарят, и всеки интелигентен, всеки с висше образование в нашата страна трябва да разбере, че той не е получил своето висше образование само чрез своите лични усилия и средствата, които са изразходвали неговите родители, а го е получил преди всичко, защото има създадени със средствата на целия български народ предпоставките за това — държавните институти, гимназия и медицински факултет. Ако един човек, след като завърши висшето си образование, се затвори само в своята професия и каже: „Ето аз по този начин ще се отплатя на българския народ“, това значи, че той се отдава на тая професия, само за да изкарва своето препитание. А това за нас не е достатъчно, то е малко. Ние искаме от интелигента, от висшиста да даде нещо и във от професията си в една обществена дейност, в една разяснителна работа по селата.

Ще има още години да изминат, уважаеми слушатели, докато детето, младежът, ученикът — ще може да бъде отправен да следва такъв висше учебно заведение, за което той има известни заложби, наклонности. Още дълго нашият младеж ще се отправя във висшите учебни заведения ей така, или защото баща му има много пари и може да го изпрати в странство да следва например за лекар, или защото е бил привилегирован в някое градче и е успял да вземе по-висока бележка, която му позволява да постъпи в един или друг факултет.

Когато след 9 септември се започна една преоценка на младежта, отправяща се към Университета, чуваме да се надават гласове, да се надава вой, че една ли не преценката на гимназиите се елиминирала, изключвала, и че някаква друга преценка се установявала. Напротив, аз трябва да ви съобща, особено на господата от опозицията, че от 1946/1947 учебна година във всички учебни заведения е отпочната една строга обективна преценка на всички учещи се младежи. Ние имаме случаи в наши областни отечественофронтовски конференции и наши отечественофронтови да се оплакват. На една такава конференция се вдигнал един народен представител от болшинството и казал: „Другари, моят син е в ЕМОС и въпреки това е изключен той и няколко негови другари от гимназията“. Я си спомнете във фашистко време имало ли е случай на фашистки депутат учителски съвет да изключи сина от училище?

Иван Костов (ЗНП): Имало е.

Ефрем Митев (с): Кога и къде? — Какво показва това? Това показва, че в отечественофронтовската обществена е започнат един самоконтрол. Ние не искаме нашата младеж да се възползува от това че държим властта в ръцете си, и да не учи, да не знае,

Защо? Защото един агроном, един лекар, един инженер, който би завършил и би се сдобил с диплома без да има знания, какъв творец може да бъде в нашата общественост? Ето затова в нашата гимназия например — аз мога да го кажа публично — в гр. Лом има 2.500 двойки и 4.000 тройки за първия срок.

Иван Костов (ЗНП): Те от ЕМОС ли са?

Ефрем Митев (с): Не е важно откъде са — от всички ученици. — Значи, започва се една строга преценка.

Вие сте чули, че се готви законопроект за висшето образование. Ние ще се намесим и във висшето образование, другари, за да не допуснем известни младежи, поради това, че имат родители, които могат да ги издържат, да следват десет години и да не завършат. (Ръкоплескания от мнозинството) Ще турим юзда на това студентуване. Всеки да знае, че ако не вземе изпитите си в края на годината, през която следва или най-много на втората година, повече, трета, четвърта, пета година няма да бъде търпян в Университета, защото става паразит и вреден за общественото развитие.

Нашият професорски кадър и нашите асистенти в университета въобще и конкретно в медицинския факултет, които работят за установяване на едно ново отношение към лекарската професия, към народното здраве, трябва да внедрят в младежта едно ново разбиране по отношение на лекарската професия, да се схване тя в нейния истински смисъл. В реда на тези мисли, уважаеми слушатели, аз си спомням думите на покойния професор Асен Златаров, който в една своя сказка привел следния пример. Знаете, че в София имаше един голям лекар интернист, д-р Сарафов, който обаче беше се затворил само в своята лекарска професия. Отличен лекар беше, но обществените проблеми не го интересуваха.

Никола Петков (ЗНП): Това не е вярно, той е един от основателите на Алианс Франсез и няма един обществен въпрос, който той да не е зачекнал. Пишеше и в „Работнически вестник“ статия, че туберкулозата е социална болест.

Ефрем Митев (с): Аз ще ви обясня какво искам да кажа. Покойният Сарафов е бил един лекар и това, което е писал по туберкулозата и по много работи, е по неговата строга специалност.

Никола Петков (ЗНП): Ами какво да пише?

Ефрем Митев (с): Д-р Сарафов веднаж се оплакал пред проф. Златаров за следния случай. (Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Ефрем Митев (с): Оплакал се на проф. Златаров за следния случай. Казал му: „Г-н професоре! Вчера бях в един краен квартал на София. Наблюдавах един боленк вече два-три дни и не можах да открия от каква болест боледува. Едва на третия или четвъртия ден узпах, че това е един каруцар с шест деца, който едва изкарва прехраната си, и за да изхрани децата си, е принуден да яде по един път на децата, вследствие на което организмът му отслабнал и са се появили някакви болезнени усложнения. А след като се върнах от този каруцар, отидох да прегледам друг един болен в центъра на града, на когото пищеварителната система беше се разстроила от преяждане и отравяне систематически с алкохол и никотин.“ И му казал още: „Г-н професоре! Ти се занимаваш в Университета с науката за храненето, ти се занимаваш със социология, кажи, не може ли да се измисли тук нещо, какво е това безобразие, един умира от глад, а друг умира от преяждане!“ И тогава проф. Златаров му казал — важно то тук е съветът, който му е дал — „Г-н докторе! Има много способни лекари като Вас, които виждат трагедията на човека в един-два случая. Но вие трябва да видите масовите случаи, които стават в обществото.“ Така е схващал той — че лекарят ще трябва да излезе от лекарския кабинет на обществения форум, да стане общественик. И аз казвам същото — нашите лекари трябва да станат и общественици. И аз се радвам, че на тая трибуна се изредиха един-двама-трима лекари, които са се посветили на обществена дейност.

Един от мнозинството: Само че повечето са опозиционери.

Ефрем Митев (с): Няма значение. Единият от лекарите излезе тук и започна да говори с такъв тон, че аз помислих какво опозицията ще гласува единодушно бюджетопроекта за народното здраве. Но излезе противното. „Вие, казва се, сте длъжни да създадете на лекарите в селата условия“. Че кой спори по този въпрос, другари? Че какви условия са имали лекарите преди 9 септември 1944 г., по-добри условия ли са имали те в селата?

Никола Петков (ЗНП): Разбира се, лоши условия.

Ефрем Митев (с): Всички ви казаха, а и г-н министърът на народното здраве ви каза: „Ние заварихме едно разрушено стопанство, ние заварихме един народ изгладял, ние заварихме една държавна хазна изпразнена. Но ето, започваме: в 1945 г. сме направили едно, в 1946 г. второ, в 1947 г. ще направим трето, така постепенно-постепенно ще се увеличават нашите грижи“. Но той факт не го констатира, не констатира това добро намерение, не казвате: „Да, ние виждаме, че тук има добри намерения, добри старания и затова ние ще ви подкрепим, тъй като народното здраве е и ваше, и наше, на всички“, за да се разбере, че поне по един бюджетопроект, по един доказани обективно нужди на народа може да се постигне едно видимо примирие.

Никола Петков (ЗНП): Но протестирайте ли вие за това, че се мобилизират само лекари опозиционери, а не се мобилизират тия, които са от ОФ?

Крум Миланов (к): Това не е вярно.

Никола Петков (ЗНП): Вярно е. И г-н Рачо Ангелов ще признае, че се мобилизират и изпращат само опозиционери, а не и други.

Ефрем Митев (с): Ще дойде ред на всички.

Никола Петков (ЗНП): Няма да дойде.

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)
(Председателското място заема подпредседателят Атанас Драгиев)

Ефрем Митев (с): Ще дойде редът на всички, защото на нас лекарите не ни стигат. Лекарите, които следват във висшите училища, няма да ни стигнат още за 1-2-3 години. Значи, ако има някъде лекари, които са се възползвали от известни връзки, за да се скрият, ще дойде и на тях редът. Снощи вие слушате министър д-р Рачо Ангелов. Може ли да твърдите, че той ви говори като партиен или въобще като член на някоя партия? Ни най-малко. Аз смятам, че ако в народната власт има един човек, който да ви говори с бащишки грижи за народното здраве, това е само д-р Рачо Ангелов.

Никола Петков (ЗНП): Той говори най-добре от всички наши оратори и най-голямата критика той я направя.

Ефрем Митев (с): Да, така е. Името на д-р Рачо Ангелов е една гаранция и лична, освен обществената, които има народната власт. Неговата лична гаранция е достатъчна да ни увери, че сме на прав път по въпроса за народното здраве. Ние всички трябва да го подкрепим, всички трябва да му дадем съдействието си. И ако има някъде нередовности, кажете ги. Но да казвате, че се мобилизират само опозиционери — не сте прави, тъй не е вярно. В нашия град, в нашата околия се мобилизират всички лекари, които по закон подлежат на мобилизиране. И аз ви казвам, че ще дойде редът на всички лекари.

Петър Божинов (ЗНП): Кажете колко са мобилизирани?

Председателстващ Петър Каменов (Звъни) Свършвайте!

Ефрем Митев (с): Свършвам. Ето тук е д-р Георгиев от Лом. Той ще каже колко са мобилизирани. Но аз знам зъболекари и лекари комунисти, които бяха мобилизирани.

Петър Божинов (ЗНП): Кажете ги кои са, за да се запише!

Ефрем Митев (с): Вие кажете кои лекари партийци или членове на ОФ не са мобилизирани, за да си вземе бележка и д-р Рачо Ангелов.

Никола Петков (ЗНП): Д-р Янакиев къде беше мобилизиран?

Добри Терпешев (к): Тия, които манкират, тях мобилизираме.

Ефрем Митев (с): Другари! Аз искам да завърша. Тоя бюджет на народното здраве, както и миналогодишният, ще ни послужи само да се укажат по-големите нужди, които ще се породят. А вие виждате и средствата на държавата, виждате как чрез разни закони ние търсим средствата. И аз мога да ви кажа откровенно, че в 1947 г. за пръв път в нашата политическа история се поставя една истинска база, фотография за собствеността на всекиго, за имотното състояние на всекиго, за да може и с прогресивно-полюхното облагане, и с еднократния данък върху имуществата да намерим най-сетне източниците, от които трябва да се получат доходите, които ние да разпределим за едни такива общоползени начинания. Затуй не бива по въпроса за народното здраве да се прави такъв въпрос: ние — казват — гласуваме за младежта еди-какви параграфи, а за болните няма достатъчно облекло, няма достатъчно постилочни материали!

Никола Петков (ЗНП): Вярно е.

Ефрем Митев (с): Вярно е, другарки и другари, в българското общество имаше допреди известно време един страх от болниците, имаше болни хора, които не желаеха и не смееха да отиват в болницата, защото там имаше една сурова обстановка, недостатъчно захранване, недостатъчно храна, недостатъчно облекло и хората смятаха, че ако отидат в болницата, по-бързо и по-сигурно ще умрат. Но трябва да ви кажа, че вярата се връща вече. Има едно разбиране, има едно осъзнаване за търсене на лекарската помощ. Трябва обаче разяснителна работа. И аз искам да дам, освен тия указания, които се дават от Министерството на народното здраве, и една препоръка — да се въведе в нашите учебни заведения, като се започне от V клас нагоре, а именно в V, VI и VII класове, предметът хигиена.

Никола Петков (ЗНП): Той се преподава.

Ефрем Митев (с): Преподаваше се, но сега не се преподава. — И мене ми е мляно, другари и другарки, когато един лекар ми казва, че даже интелигентни хора, със средно образование, при най-обикновено заболяване, при най-невинно заболяване, при едно повишение на температурата на техните деца, преди да търсят лекар, по свой почин дават лекарства, хинин или аспирин, и след като съберат детето, тогава отиват да търсят лекар. А-оказва се, че то е имало една повишена температура, която е могла да мине съвсем безнаказано, ако е бил повикан лекар или ако е било почакано и не е предприемано нищо. Значи, от една страна има невежество, а от друга страна има събъркване, неориентираност — да се мисли, че може да се помогне на детето и вместо да му се помогне, извършва се пакост.

Така стои въпросът и с ражданията, с грижите за младежта. Защо сме давали за младежта? Защото Отечественият фронт завари едно нерадостно положение и за възрастните, и за младите. Сега вие какво искате да кажете? — Да оставим децата, които са тепърва поникнали човечи, и да се занимаваме само с болните? Че грижите за здравия човек трябва да започнат още когато той е дете, дори още когато е в утробата на майката. Само така може да се оформи един здрав и добре опазен човешки организъм. Затова аз намирам правилно, държавата да отдели пари и за болниците, и за болните. Но ако трябва да вложим 50 милиона лева или 20 милиона лева за болниците и болните, тя трябва да вложи пет пъти повече пари в грижи за началото на човешкия живот, за да го подготви като организъм, който да не може да заболява. Това е дълбокият смисъл. И това не е само у нас, а във всички културни, във всички напреднали страни, малки и големи — всички започват грижите за човека още от началото. Вие виждате детски клиники, детски домове, детски интернати, в които стават приказни неща. Аз видях децата във Виенската община, които се събуждат с звънец и се оглеждат като рибки; аз видях същото и в Съветския съюз в много по-голям мащаб. Ние можем да мечтаем, разбира се, за всичко това. Но това е началото; то не е навсякъде, но то ще стане. Когато човечеството узрее, разбере и се откъсне от някои възгледи, от някои реакционни разбирания, които го тласкат към сътресения, към взаимно изстребление, към междубосниции, които се пласират милиони, милиарди лева на човечеството, когато се спестят оттам и се вложат в институти за народно здраве, ако не ние — аз не съм от ония, които падежират, че след две-три години ще стане това — нека нашите деца, след десет-пет години, да дойдат до един резултат. Действително нашата отечественофронтиска конституция ви говори, че здравето на народа се възлага в една върховна грижа на народната власт. Здравото на народа, свободата на народа, благосъстоянието на народа — ето, това са грижите. По тия въпроси ние не трябва да спорим между нас си (Социализмът), а по някой път дори и с вас. (Социализмът) Трябва да спорим как по-добре да угодим на народа. Не бива да се казва: „Този бюджет за народното здраве нищо няма да направи за народа, защото по него не се полагат грижи за лекарите“.

Никола Петков (ЗНП): Кой е казал това?

Ефрем Митев (с): Снощи чух един лекар да говори, че недостатъчно е дадено за лекарите в селата.

Един от опозицията: И това е тъй.

Никола Петков (ЗНП): Неправилно се разпределят кредитите.

Ефрем Митев (с): Кое не е разпределено? За лекарите в селата имаме спънки в общините, в които има лекарски участъци. Ние бием безпомядно разните кметове, които узурпират повякога превозните средства и не ги турят на разположение на лекарите. Има вече уволнени кметове само затова, че не са дали каруца на лекаря, за да отиде в съседното село. Има го това съзнание. А това съзнание ще нарасне, когато по тези въпроси не спорим с вас, когато нямаме различия и се издигнем дотам, че ако има един болен в едно съседно село, кметът, секретар-бирникът, оф комитет или който и да е, щом му се каже, че има нужда от превозното средство, да го даде на лекаря, понеже трябва да се спасява човешки живот. Това трябва да го правим с общо съзнание. И аз смятам, другари, че ако така разбираме и ако има такова отношение към народното здраве, в скоро време ще въздействуваме на нашата младеж, която навлиза в медицинския факултет, за правилно отношение и разбиране към лекарската професия. Тия лекари, които ще отидат в селата, нека знаят, че ще срещнат някои неудобства. Те не ще имат нито квартира удобна, нито други културни удобства. Но бъдете уверени, че за няколко години селото ще бъде добро убежище в това отношение за лекаря, че там той ще намери и храна, и отопление, и уютно място — по-добре, отколкото в много градчета в нашата страна.

Никола Петков (ЗНП): Но няма култура, и те ще забравят медицинската си. (Възгласения от мнозинството)

Един от мнозинството: Враг на селяните!

Ефрем Митев (с): В двете години, които младият лекар ще прекара на село, той ще има възможност чрез списанията, чрез медицинските вестници да следи, да бъде в контакт с развитието на медицинската наука. Няма опасност да замръзне в лекарската професия. Най-малко тя може да бъде професия, която стои на едно място. Тя е непрекъснато в едно развитие и в самия живот лекарят се учи. И не бива да се налага такъв вик. Напротив, трябва да се отпрати апел към всички лекари, към всички зъболекари, към всички хора, които са стълбове на медицинската наука, добросъвестно да се притекат в помощ на нашето село (Ръкоплескания от мнозинството), за да имаме едно здраво село, за да имаме правилни раждания и правилно отправяне на всички медицински служби, за да можем да оздравим нашия народ, да го очистим от всякакви паразити.

Скандално нещо е да се чуе от устата на един министър, че в нашата страна има паразити. Това е един голям факт. Един от голямите интереси, че и в болниците има хлебарки и дървеници. Нека ви кажа, че и по влаковете се забелязват паразити, защото няма достатъчно антисептични средства и разни препарати, каквито имахме преди войната. А защо ги няма? Има ли вина у нас, че няма такива препарати? Няма ги по известни обективни причини. Трябва да се направят всички усилия, щото по възможност в едно скоро време такива препарати да се намерят.

Заедно с пропагандата за чистота на улицата трябва да се прави и пропаганда за телесна чистота, за чистота в жилищата, да се дадат указания за лесно почистване на къщите, за изпарване на дрехи и за прочистване на вългите, в които се забелязват маса паразити и насекоми, които унищожават човешкото здраве. Това направим ли, ще изпълним дълга ни, и българският народ вчера малко, днес повече, утре още повече ще разбере, че тук има една народна власт, която взема наистина от него пари, но иска всичките пари да ги въргне за служба пак на тоя народ. Ще разбере, че данъците не са му тежки. Данъчното бреме даже да тегне някому малко, той ще почувствува двойно и тройно помощта от тая държава. Нека престанем да гъделичкаме анархистичното чувство у нашия народ, останало му от турското робство — да гледа на държавата не като на негова, а като на нещо чуждо. Българският народ трябва да разбере, че държавата е негова. Българският народ от 9 септември насам вижда, че тази държава е негова и че тая държава е в ръцете на неговата власт. (Ръкоплескания от мнозинството) И трябва да ви кажа, че се правят някои основателни възражения по закона за прогресивно-подходния данък. Даже някои отечественофронтовици извикват: „Как може така? Вие ни туряте и на кравата данък, вие искате това, вие искате онова!“ Чакайте другари! Искате ли вие да не плащате никакви данъци? Никой обаче не казва, че не иска да плаща данък. Ами че в Ломска околия имаме отворени пет нови гимназии! Кой ще ги издържа, другари? В една от тия гимназии в едно село има 50 души циганчета ученици в четвърти клас. Тия циганчета щяха ли да бъдат в четвърти клас, ако не бе отворена тая гимназия? Кой ще плаща на учителите? Казват: „Вярно, ние ще трябва да плащаме.“

Петър Сърбински (ЗНП): Ама тия циганчета по събрания ги викаете. (Смях и възражения сред мнозинството)

Един от комунистите: Стига бе!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Ефрем Митев (с): Другари! От името на парламентарната група на Работническата социалдемократическа партия заявявам, че ние ще гласуваме този бюджетпроект на Министерството на народното здраве с пожелание и с покана към всички да съдействуваме за изпълнението на стопанския план, който е основата. Ако ние нямаме един правилни стопански и производствени отношения, не можем да имаме нито добро здраве, нито добър морал у нас, нито добро изкуство, нито литература, нито наука, нито нищо! Само при един здрав стопански и производствени отношения ние можем да очакваме повече блага. Чрез премахване на монопола във външната търговия на частните капиталистически инициатори и прехвърлянето и в ръцете на българската държава, на българския народ, ние ще можем да реализираме повече средства, повече доходи, които да се вложат за здравето, за просветата, за социалните грижи. И няма да бъде далеч денят, когато нашият народ ще израстне, ще израстне и ще стане един от най-здравите народи на Балканския полуостров. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата министърът на народното здраве г-н д-р Рачо Ангелов.

Министър д-р Рачо Ангелов: (От трибуната, посрещнат с ръкоплескания) Уважаеми народни представители и представители! Вие в един обширен доклад аз можах да ви запозная с това тежко наследство, което отечественофронтовската власт получи от миналите правителства. Същевременно аз ви изложих това, което правителството можа да направи в продължение на две години от 9 септември насам. Аз разгледах по точки програмата на нашата дейност за 1947 г. Мисля, че това беше достатъчно за да има всеки от нашите другари народни представители представа за това какво е направено и какво трябва да се направи.

Нашият бюджет, който сега тук се разглежда и ще се одобрява, е неговият, макар в действителност да се говори, че ние имаме един от най-големите бюджети. Обаче нуждите на нашето министерство са извънредно големи, те са извънредно много и така лесно не могат да се задоволят с това, което ни се дава. Ние искаме много повече, но то не може да се покрие със средствата, с които държавата разполага, и сега засега трябва да се задоволим с това, което може да даде държавата. 3.800.000.000 лв. не са много, но за сега на нас те са напълно достатъчни и аз напълно уверено мога да кажа, че този бюджет, който се предлага тук, ще ни задоволи.

В миналото, преди 9 септември, нашият бюджет е бил само 700 и няколко милиона лева. След това, след 9 септември, се качи доста бързо на 1.200.000.000 лв., на 1.400.000.000 лв. и сега имаме 3.800.000.000 лв. Това показва, че в един кратък срок имаме достатъчно увеличение. Докато общият бюджет е увеличен с 3%, нашият бюджет е увеличен с 7%, което е извънредно голямо увеличение.

Това, което се говори тук от някои от народните представители, беше и уместно, и неуместно. Ще ми позволите сега да се позная с някои и други бележки, които се направиха тук.

(Председателското място се заема от подпредседателя Петър Каменов)

Позволете ми да направя една малка изповед. Аз съм един човек, може би ще кажат някои, по натура сангвиник, весел човек. Обаче трябва да призная, че в мене има една мизантропия. Аз съм един човек с много лош характер — да си направя една изповед. Винаги виждам у човека лошото и смешното. Винаги предпочитам да поседна и да послушам, когато се говорят несъстоятелни работи, и вътрешно, незабелязано да се смея. Ако се говори нещо лошо, разбира се, ще се дразня. Искам да подчертая, че това е един характер недобър. Права ви тая изповед.

В тия бележки, които тук се направиха, ще ви кажа, че преобладава един елемент извънредно комичен. (Ръкоплескания и оживление сред мнозинството) Извънредно комичен в смисъл, че се под-

чертаха глупости (Смях), които нямат място в едно Велико народно събрание, които могат да се говорят в кръчми. Ако искаме да пазим престижа на нашето Велико народно събрание, това нещо трябва да се избягва на всяка цена, откъдето и да идва то.

Най-напред един от ораторите каза, че трябва да се обърне по-голямо внимание на селската здравна служба, специално на лекарите, които са на село. Съвършено вярно. Никой това по принцип не може да го отрече. Напълно го възприемам.

Никола Петков (ЗНП): Значи, не е комично.

Министър д-р Рачо Ангелов: Моля ви се, чакайте! Друго е комичното.

Владимир Димчев (к): Ще дойде до комичното. (Смях)

Министър д-р Рачо Ангелов: Значи, по принцип ние не го отричаме това. Не можем да го отречем. Даже нещо повече: ние подчертаваме дебело, че най-първо и преди всичко ще трябва да бъде задоволено селското население и здравната служба в селото да бъде редовна. (Ръкоплескания) Това преди всичко.

Един от опозицията: В едно наше село с население 6.000 души вече една година няма лекар.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Рачо Ангелов: Моля ви се, седнете! Не говорете по неща, които не знаете. Попийте нямате, а казвате, че нямало лекар еди-къде си. Ние това нещо го знаем много добре. Но аз ще ви кажа по-острие, защото тук се намери един лекар, който каза, че лекарите сега били напълно достатъчни даже. И това е именно смешното, което се говори.

Константин Русинов (к): Това е комичното.

Министър д-р Рачо Ангелов: Защо няма лекар в едно село? Положението у нас е страшно тежко, понеже липсват достатъчно лекари. Ние нямаме лекари — разберете го. Кадрите са извънредно малко.

Един от опозицията: Неправилно са разпределени.

Министър д-р Рачо Ангелов: Моля ви се! Ще Ви помолим Вие да ги разпределите. (Смях и ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Рачо Ангелов: Ще дойде до вас, Вие да ги разпределите! — Няма достатъчно лекари. Неправилно ли са разпределени? Ние поемем отговорността и имаме кураж да го заявим, че всичко е направено, за да бъдат правилно разпределени лекарите. Но ако всеки като вас почне да ми дава акъл, аз ще трябва да взема едно въже и да се беся. (Смях и ръкоплескания сред мнозинството)

Пак ще ви кажа, че лекарите са крайно недостатъчни. Ние не можем да оставим болниците без лекари. И там са недостатъчни. Ние не можем да оставим родилните домове без лекари. И там са недостатъчни. Все таки ние направихме извънредно много, като изпратихме по селата толкова много лекари, колкото никога до днес не се е помисляло. Това трябва да се признае. И какво друго направихме? Ние пратихме лекари и по лекарските участъци, и по диспансерите, и по родилните домове и т. н. В туй отношение ние можем да кажем, че изпълнихме нашия дълг. Аз имам кураж да ви заявя това нещо. Следователно не съм против задоволяването нуждите на селото. Туй положение, което се изтъква от един от говорившите, ние го споделяме напълно. Ние правим всичко възможно.

Петко Стоянов (без): Значи, комичното се изчерпва!

Министър д-р Рачо Ангелов: Моля Ви се, г-н Петко Стоянов, почакайте!

Защо не сме дали на лекарите по-голямо възнаграждение? Вярно е, че възнаграждението им не е голямо. Въобще възнаграждението на всички служещи не е голямо. Какво е положението на чиновниците, знаете.

Един от опозицията: Възнаграждението е според труда.

Министър д-р Рачо Ангелов: По този въпрос няма какво да говоря. Когато можем, ще увеличим възнаграждението.

Това, което се каза от един от нашите колеги по проблема за помощния персонал, е съвършено уместно. Помощният персонал у нас е извънредно малко, както и лекарите са малко. Защо? По причината, че когато дойдохме, ние заварихме само едно единствено акушерско училище в „Майчин дом“, което даваше 30—40 акушерки годишно. Ние се принудихме още на другата година да открием акушерски училища в Пловдив и Варна, както и сестрински училища в Пловдив и Варна. Сега, през 1947 г., ще ги увеличим още повече. Но една акушерка или една сестра не може да стане така: да го завършиш, да го опържиш, и готово! (Смях) Трябва да минат две години. Знаете го това нещо.

Е добре, откъде ще вземем помощен персонал? Най-после бъдете повече реалисти. Разсъждавайте простичко. Откъде да го вземем, кажете ми? В Съветския съюз една сестра обслужва само 5 легла, а у нас — 23, 24, 25 легла. Е добре, но в Съветския съюз от революцията досега минаха почти 30 години, а ние сме само от две години. Какво искате вие? Можем ли да постигнем веднага всичко това, за което говори Ефрем Митев? В Съветския съюз било това или онова много хубаво. Знаем

го — отлично, великолепно наредено, нагласено. Да, но за две години не можем да направим това, което е направено в Съветския съюз. Трябва да бъдем реалисти, да не си въобразяваме, че можем веднага всичко да направим, само да искаме.

Петър Божинов (ЗНП): Вие за две години искате да правите чудеса.

Министър д-р Рачо Ангелов: Няма да правим чудеса. Вие сте по-меракливи да правите чудеса. (Смях сред мнозинството) Ако можем да фабрикуваме сестри и акушерки така лесно и бързо, ние ще залеем цяла България, няма да се скъпим, и ще дадем навсякъде, ще искаме да ги задоволим. Не се съмнявайте в това. Но ето какво е положението — ще трябва да минат една-две години. Същото положение е и с лекарите. В моя доклад аз ви казах защо отворихме и втори медицински факултет — защото няма лекари. Но за да стане един лекар, трябва да минат пет години. Е отворихме втори медицински факултет. Но трябва още три-четири години, за да свършат лекарите, за да може действително от Пловдив и София да имаме една продукция от лекари. Тогава действително ще имаме възможност да задоволим най-ефективно нуждите на селското население.

Колегата, който направи тези забележки, между другото говори и за превозните средства. Съвършено вярно. Ами ние сме се замаяли, ние се мъчим да намерим от някъде каквато и да било кола, за да дадем на болниците, за да дадем на областните лекари.

Един от опозицията: Оф комитети имат много коли.

Министър д-р Рачо Ангелов: Кажете ми да отида в тоя склад да взема, бе! Моля ви се, слушайте! Това е хумор, това са празни приказки. Аз зная къде може. И може би няма повече от мене, бих казал човек — да не казвам министър — който да ходи да се скита и да дава правни всичко възможно да взема. Правя го — недейте приказва това нещо — и пак не може така лесно да стане. Няма цяло поле с коли, автобуси, да отида да ги взема. Областните лекари не можем да задоволим, болниците не можем да задоволим и се мъчим да купуваме. И това не може да стане така лесно от странство — и там няма достатъчно и не могат да се доставят. Но всичко, каквото можем, ще го направим. Аз това го декларирам. Тук не може да имаме несъгласие.

За лекарствата вече говорих много подробно и няма защо да говоря. За облеклото ще ви кажа — знаете го, че действително е недостатъчно. Обаче и това ще направим. В министерството има снабдителен отдел, специални шивачници, производството напредва много. И сега не е както беше след 9 септември, има значително подобряние.

Най-после, за да свърша с бележките, които другият колега направи, аз ще се спра и върху работното време. Той казва, че трябва да бъде дисциплинирана, трябва да се държи извънредно много строго, всеки да бъде на работа. Това нещо, ще ви кажа, е извънредно важен въпрос, от голямо значение. И трябва да се поспра за него само за две минути.

След революцията в Съветския съюз дойде — и тук го казах вчера, важно е да се отбележи — един стихнен напор, един напън на тези хора, на които им било дотегнало, които са били измъчени, и след туй закипяват. В този кипнеж стават и грешки може би големи. Казах ви, че в Съветския съюз влигнаха се фелдшер и долни работници, вобщие служащите и изпъдиха лекарите от болниците, набиха ги, не им дадоха да влизат и те поеха да комитират. И това отиде известно време. Професор Шумаков, който беше тогава министър на народното здраве, се намери в невъзможно положение. Не навсякъде тези работи станаха.

У нас, пак ще кажа, се проявиха не в такава степен, то се проявиха известни нередовности. Казава лекарят, дава нареждания, а онези казват: не можем да го направим, не шем. Да, на някои места това нещо стана. Но — не ста да се хваля — веднага всичко това се стегна. Аз посетих някои болници, събирах всички служащи — лекари, аптекари, сестри — и открито им казах: който не изпълнява нарежданията на своя началник-лекар, веднага да си взема напъката и да си отива. (Ръкоплескания от мнозинството и от опозицията) Аз им казах открито: аз признавам само трудовото дисциплинираните служащи. Който не е трудово-дисциплиниран, той не е никакъв отечественофронтовец, той не трябва да компрометира. (Ръкоплескания от мнозинството и от опозицията) И благодарение на окръжните, които се дадоха, и заповедите, които се излязоха, имаме едно улегване не, но едно доста голямо успокояване. Можем да кажем, че онова, което го имаше в началото, както беше започнало да стане нещо неприятно, изчезна. Сега туй ще се продължава, ще се държи здраво.

Не искам да кажа, че навсякъде е идеално, че няма някъде абсолютно нищо, което да ни компрометира. Но все така правим се всичко възможно и ще го правим, защото ви казах, че първото нещо е, да бъде човек на труда и делови човек. Не е ли делови човек, той ще компрометира където и да бъде. Туй че такива неща не ще допуснем. Работното време ще се спазва от всички. В министерството на чиниците не се позволява да излизат без разрешение и в същото време се пази една строга дисциплина, доколкото това е възможно. Нима може да допуснете, че ние ще оставим всеки да прави каквото си иска! От това не излиза нищо. Ние или ще имаме резултат, ако се работи, или няма да имаме никакъв резултат. Туй че в това отношение напълно сме наясно.

Сега минавам на втория етап, който беше комичният, който има комически нюанс. Излиза и казва — един лекар го говори това нещо — че в България лекарите са напълно достатъчни и нямаме такава нужда от повече лекари, и че всичкото нещастие не било там, че нямаме достатъчно лекари, ами защото сегашното оф пра-

вителство върви по пътя на фашистките правителства, т. е. каквото са работили фашистките правителства, по каквото пътища са вървели, каквото са правили, същото правим и ние. (Възбуждения от опозицията)

Един от опозицията: Не е вярно.

Министър д-р Рачо Ангелов: Слушайте, тук е записано. Да прочетете вие, но тогава, когато говорите, трябва да знаете какво говорите. А вие именно не разбирате, какво говорите. (Ръкоплескания от мнозинството) Да се говори, че имаме достатъчно число лекари сега и че вобщие можем с тези лекари да задоволим всички нужди на нашето население, това значи — да ме прощавате — да не знаем къде сме, да не живеем тук в България, да нямаме представа какво значат нужди на населението и какво значат кадри, как могат да работят и да задоволят тези нужди. Аз съжалявам, че това може да го говори един лекар. Но тези комични работи са обикновени. Може човек да се позасмее. Това е много неестествено и смешно. И аз бих казал: всеки да си тегли последиците. Ако този, който го е казал, мисли, че е казал умна фраза, на добър му час, да си върви по този път! Това — едно.

Той каза още, че в София сме откривали безкрайно число поликлиники — отваряни тук и там — а за селата не помисляме. Това е една тенденция твърде некрасива. Наопаки, ние се мъчим да пренесем медицинските служби по-близо до селското население. И всъщност там е насочено. И може би там ние прекаляваме. Аз го признавам това нещо, че ние имаме едно увеличение. А той казва обратното — че правим тези и тези работи. Нищо подобно. Аз ви казах и миналия път, когато вие направихте едно запитване: заповидайте, вратите на Министерството на народното здраве са открити, влезте, направете справка и ще видите какви грешки правите; ще видите, че нямате понятие от неща, за които говорите и губите времето на Великото народно събрание. Там елате, ще ви дадем сведения. Като не разбирате, така е. Ако искате, да ви повтора сега някои неща, които не разбирате, а не дойдохте да се осведомите.

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): (Възбужда нещо)

Министър д-р Рачо Ангелов: Но да говори, че ампулите са скъпи, след като му се обясни каква е причината, трябва да я разбере. А като не иска да я разбере и да му говориш цяла година, няма да разбере.

За Дирекцията на физкултурата. Той я отрича съвършено. А, за каква нужда! Ето това значи човек, който не знае какво значи физкултура. Ако вие, приятелю, мислите, че тоз е ритни-тош — е, тогава, идете си, па си правете кефа, разхождайте се! А тези неща трябва да ги научите. Физкултурата сега се туя на научна база. Това нещо на Вас не ви е известно. Физкултурата има две цели: първо, да предпази от заболяване и даде да лекува. Че вие, който искате за туберкулозата . . .

Д-р Петър Дертлиев (сЛ): За бригадите кажете.

Министър д-р Рачо Ангелов: Останете сега за бригадите. Сега говорим за физкултурата. Чуйте малко! Аз говоря по принцип какво представлява физкултурата.

Никола Петков (ЗНП): И преди вас в България имаше физкултура.

Министър д-р Рачо Ангелов: Такава ли беше?

Никола Петков (ЗНП): Горедолу такава беше. Шведската гимнастика да не беше нещо друго?

Министър д-р Рачо Ангелов: Елате, на разположение съм, ще ви дам цели томове да се занимавате, да четете и да вижте какво представлява физкултурата. Със сегашната физкултура, която е туя рена на научна база първо, се предпазват младежите от заболяване и, второ, закрепваме техните сили, оздравяваме ги, правим ги здрави и вобщие неразположени към болести. По такъв начин като ги предпазваме, като ги закрепваме, намаляваме числото на болните, а значи и разходите за лекуване на болни ще бъдат по-малко. Това е ясно като бял ден. Да отричаш физкултурата, то значи да нямаш понятие от нея.

Никола Петков (ЗНП): Никой не я отрича. Не сте я изнамерили вие. Имаше гимнастически дружества, туристически дружества.

Министър д-р Рачо Ангелов: Фактът, че той я отрича . . .

Никола Петков (ЗНП): Вие я отричате. Според вас, гимнастическите дружества са имали да цел заболяванията. Д-во „Юнак“ съществува 50 години в България.

Министър д-р Рачо Ангелов: Може да съществува и 1.050 години. Но ние нямаме претенцията, че сме изобретатели и откриватели. Ние се учим на физкултурна дейност на научна база. Ние вземаме отсякъде, където можем да намерим.

За прашането на лекарите по селата той каза, че да се прашат лекари по селата не е нищо друго, освен палеатива, че това е едно играчка, празна работа. Даже и други се присъединиха към него и казаха, че ние пращаме по селата само лекари от опозицията. Простете — аз имам куража да ви кажа тук, аз имам туй достоинство — това е морална лъжа. (Ръкоплескания от мнозинството) И това аз го твърдя.

Никола Петков (ЗНП): Ще позволите на двама депутати лекари от опозицията да направят една анкета в министерството и ще го констатираат заедно с Вас или с Вашия помощник.

Министър д-р Рачо Ангелов: Да се говори, че ние преследваме опозиционерите, а нашите не ги закачаме, това е мръсна тъжа.

Борис Чанджиев (ЗНП): На земистите, които искат да постъпят в медицинския факултет, не им дават свидетелства за честност и благонадеждност!

Министър Добри Терпешев: Фашисти са, не са земисти.

Цветан Максимов (ЗНП): Не са фашисти, бай Добри!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Рачо Ангелов: Моля ви, то е друга област. Аз говоря за друго.

Цветан Максимов (ЗНП): (Към Добри Терпешев) Каквото шопът жъне, ти ще ядеш.

Председателстващ Петър Каменов: Нямайте думата!

Един от мнозинството: Да се излекуваш от венерическа болест най-напред.

Друг от мнозинството: Ти си крадец.

Цветан Максимов (ЗНП): Колкото ти си бил на нивата, толкова и аз съм крад.

Министър д-р Рачо Ангелов: Ние сме правили всичко възможно да изведем селското население. По силата на закона за мобилизирането, само шест месеца ние вземахме лекари до 45-годишна възраст и ги пращаме в селата.

Сега за да докаже, че действително ние сме преследвали лекарите, д-р Гочев си позволи да каже, че някакъв си лекар в селото, което бил той, бил уволнен и в същото време мобилизиран и останал в селото.

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Абсолютно вярно.

Министър д-р Рачо Ангелов: Добре. Но ние можехме този човек да го мобилизираме и да го пратим някъде в балкана, в най-дошото село, а Вие казахте, че сме го оставили в същото село.

Никола Петков (ЗНП): Има и такива случаи.

Министър д-р Рачо Ангелов: Аз говоря за този случай, а може да има и такива случаи. То е друг въпрос. Аз говоря за този случай, който той призна — че ние сме уволнили този човек там в селото. Ето го, записано е.

Никола Петков (ЗНП): Човекът приема да направите анкета.

Министър д-р Рачо Ангелов: Ето сега излишни приказки. Аз признавам, че действително е уволнен. Мобилизиран е сме го, защото съгласно закона попада на мобилизиране. Но какво правим? Оставаме го в същото село. Ами това е добре дошло. Това значи, че ние го покресителствуваме.

Никола Петков (ЗНП): Защо го уволнявате?

Министър д-р Рачо Ангелов: То е друг въпрос. Не е там работата. Уволнен е. Ако има причини, ние сме го уволнили, то ако ние искаме да му пакосим, ще го пратим в джандемъ, както се казва. А ние го оставяме на същото място.

Никола Петков (ЗНП): Държите го мобилизиран три месеца и след това го оставяте на пътя.

Министър д-р Рачо Ангелов: Как го оставяме на пътя? — Във всеки случай това е положението. Не може да се говори, че ние преследваме безразборно.

Владимир Поптомов (к): Те нарочно те дразнят.

Министър д-р Рачо Ангелов: Аз съм готов на каквито искате анкети. Заповядайте, ще ги направим. — Същият д-р Гочев каза за родилните домове, че били празна работа, че от тях нямало полза. „Ако има някой лекар — добре, но акушерката не може да направи нищо“. Така може да говори един човек, който няма понятия от медицината. От един лекар да се отрича значението на родилните домове, това значи, че той е абсолютно профан в това отношение. (Ръкоплескания от мнозинството)

Родилните домове преди всичко имат назначението да поставят родилката в една идеална обстановка, при идеална чистота, да бъде гледана добре, обградена от акушерка, която знае да пази голяма чистота. Това е важно и съществено. Ако се наложи нещо по-сериозно, ще се вика по телефона лекар и той ще дойде да даде медицинска помощ. Най-важното е да се пази голяма чистота и да се дават услуги на родилките. Така с родилките ще има все по-малко и по-малко изстия. Да се говори, че нямат смисъл, че са безсмислени, че били ненужни, така да се каже, че били из-

лишни родилните домове — аз, да ви кажа, не мога освен да се позасмея и с това да свърша. Всеки може да си каже мнението, както намери за добре.

Никола Петков (ЗНП): Не е казал това.

Министър д-р Рачо Ангелов: Вчера Вие казахте например, че инвентарът на частнопрактикуващите лекари бил описан и бил го- тов да се вземе всеки момент. Откъде го взехте това нещо?

Един от опозицията: Рентгеновите апарати взехте.

Министър д-р Рачо Ангелов: Ако сме дошли само да ухапваме, да критикуваме или да внасяме тук някакви външни просташки клюкарствувания, то е друга работа. Какво е това? Къде го има това нещо?

Един от опозицията: Вашата партия да ви каже.

Министър д-р Рачо Ангелов: Ето — вашата партия! И това било отговор. Ако не знаете да говорите, поне мълчете. (Ръкоплескания от мнозинството) Хабер нямате от нищо. Мене ме е просто срам. И аз ви казвам: за вашата опозиция, такова едно държане, да изкарвате на трибуна такъв елемент — това е позор. (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Сам казахте, че аптеките няма да се национализират, а вчера внесохте законопроект за национализиране на аптеките.

Министър д-р Рачо Ангелов: Почакайте, почакайте!

Никола Петков (ЗНП): Как да чакам?

Министър д-р Рачо Ангелов: Какво съм казал?

Никола Петков (ЗНП): Нали казахте, че аптеките няма да се национализират! А сега внасяте законопроект, да ги национализирате. Миналата година казахте, че никога няма да национализирате аптеките, че държавата няма средства, че това е трудно и т. н.

Министър д-р Рачо Ангелов: В Англия...

Никола Петков (ЗНП): Оставете Англия! Ние говорим за България, лично за Вас.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Рачо Ангелов: Миналата година може би не са били подготвени условията.

Никола Петков (ЗНП): Сега като подготвите условията да направите лекарите държавни, ще ги направите!

Министър д-р Рачо Ангелов: То е друг въпрос.

Никола Петков (ЗНП): Кажете, че ще отнемете частната практика на лекарите.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Рачо Ангелов: Да процаваш! Аз те мислех за поумей. Ама няма никаква логика!

Никола Петков (ЗНП): Има, има логика.

Цола Драгойчева (к): (Към министър д-р Рачо Ангелов) Защо се подаваш на провокация?

Никола Петков (ЗНП): Гледате къде има рентгенов апарат, за да турите ръка на него.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър д-р Рачо Ангелов: Англия има вече закон за етатизация и национализация на медицината. Ако в една Англия, където такива реформи стават много бавно и много мъчно, се решава това, а казват: „От началото на 1948 г. започва етатизацията на медицината“ — има закон вече — ако там се решават да правят такива неща, защо да не дават и на нас това право?

Никола Петков (ЗНП): Кажете го искрено!

Един от мнозинството: Казахме го.

Министър д-р Рачо Ангелов: Ама нали това казвам. Политиката не е замръзнало нещо. Днес е едно, утре друго.

От опозицията: А-а-а!

Никола Петков (ЗНП): Днес казвате има частна собственост, а утре — няма частна собственост.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Никола Петков! Празя Ви бележка. (Шум) Тихо, г-да!

Цола Драгойчева (к): (Към министър д-р Рачо Ангелов) Не ме обръщайте внимание.

Един от мнозинството: Г-н председателю! Гарантирайте свободното изказване на г-н министъра.

(В залата влиза министър-председателят Георги Димитров, посрещнат със ставане на крака и ръкоплескания от г-да министрите, бюрата и народните представители от мнозинството)

Министър д-р Рачо Ангелов: Преди да завърша, ще кажа следното.

Цола Драгойчева (к): Нищо не им казвай, защото нищо няма да разберат. Всичко ще изкълчат.

Министър-председател Георги Димитров: За българските граждани и гражданки гозорй.

Цола Драгойчева (к): Българските граждани и гражданки върват на Рачо Ангелов, а там (Сочи опозицията) има изкълчени хора и всичко ще изкълчат.

Министър д-р Рачо Ангелов: Съвършено вярно е, както казах, че медицинските растения трябва да бъдат под грижата на държавата. Ако вървим по логиката на Никола Петков, ще излезе, че сме лъгали. Ние се съобразяваме с времето и с мястото. Ако ние намерим, че реалната обстановка не позволява да се направя известна реформа, няма да я направим.

Никола Петков (ЗНП): Но подир 6 дни ще я направите.

Министър д-р Рачо Ангелов: Дали ще бъде подир 6 дни или след 60 дни, или след месец или година, то е друго нещо. Сега, по нашата преценка, условията не са подходящи и не го правим. И това било лъжа! Логика ли е това?

Никола Петков (ЗНП): Логика, логика.

Министър д-р Рачо Ангелов: За билките — това аз съм го имал пред вид, много пъти съм говорил — има изработен законопроект, минал е през Министерския съвет и ще бъде внесен утре-други ден за разглеждане тук в Народното събрание, и всеки ще може да си каже мнението.

За билките има да кажа и друго нещо — казах го и вчера — че в България, в сравнение с цяла Европа, има най-много и най-добри целебни билки. Тези целебни билки се използват от разни далавераджии, така да ги нарека, които ги купуват от разни дала безценни и ги изпращат в Германия и Англия и от там получават разни тинктури и ги продават на нас хилядократно по-скъпо. Естествено това нещо трябва да се пресече; трябва така да организираме събирането на билките, че да ги използваме ние, а не другите. Но ако вървим по логиката на Никола Петков, ще кажат: „Вие лъжете“. Ние лъжем, защото трябва да бъдем подготвени.

Никола Петков (ЗНП): Това го върши Аптекароката кооперация. Тя е подготвена и добре уредена. Не са го вършили частни лица.

Министър д-р Рачо Ангелов: Не ги разбираш тези работи. Що ти говориш на мене? (Ръкоплескания от мнозинството)

На тези хора, които печелеха стотини милиони, естествено няма да позволим това в бъдеще. Сега ще стане така, че само държавата в лицето на Министерството на народното здраве ще може да внесе и изнася, ще има един монопол на вноса и износа. За в бъдеще няма да плащаме граматни суми на разни комиссионери, които изнасят билки и изнасят лекарства, да вършат тази работа и по този начин да се увеличава цената на лекарствата. На това трябва да се тури край.

Казвате, че друго сме заявявали миналата година и че сме лъгали. Сега го попитам това, защото има условия. Е, лъгали сме миналата година! Както искате, смятайте! Ние, когато сме готови, тогава ще почнем една работа.

Никола Петков (ЗНП): Това казваме и ние.

Министър д-р Рачо Ангелов: Що се касае до частната практика, няма да говоря, защото тя е един много деликатен въпрос. Някои мислят, че ние се нахвърляме срещу нея и че искаме да няма частна практика. Когато условията наредят частната практика сама ще изгасне, тя сама ще се намали. Не искам да кажа, че няма да има никак частна практика.

Никола Петков (ЗНП): Има я и в Съветския съюз.

Министър д-р Рачо Ангелов: Зная го. Добре че ми го каза. Аз не го знаех! (Смях сред мнозинството)

Сега ние мислим върху този въпрос. Но ние ще направим така, че познанията на всички лекари ще се използват за благото на населението. Ние ще направим всичко възможно, за да можем, както съм казал много пъти, да приближим медицинската помощ до населението, да я направим достъпна, квалифицирана и съвършено безплатна. (Ръкоплескания от мнозинството) Това трябва да се знае и да се запомни.

Никола Петков (ЗНП): Това е цел на всички политически организации — безплатна медицинска помощ.

Министър д-р Рачо Ангелов: Така е.

Петко Стоянов (вез): Къде е тук комичното?

Министър д-р Рачо Ангелов: От това комично къде повече!

Никола Петков (ЗНП): Комичното остана у вас.

Министър д-р Рачо Ангелов: Д-р Гочев вчера ни заплаши с друго нещо. Той каза: „Вие трябва да държите сметка, че това, което представлява човек, не е само клетката, не са само неговите клетки, които се виждат в микроскопа, защото лайцистият професор Ханс Дриш откри и доказа, че в клетките има и душа“. (Смях сред мнозинството)

Д-р Диню Гочев (ЗНП): Сметете се на професор Дриш.

Министър д-р Рачо Ангелов: Аз повтарям това, което Вие казахте. Всичко е записано тук. Ако Ханс Дриш, този виталист, казва това, то е негово мнение. Вие казахте, че числото на богомолците се е увеличило и че това е едно указание! Ако вие искате, можете с бабите да отивате на църква и да си правите каквото искате удоволствие. Във всеки случай трябва да се подчертае, че ние вървим по един строго определен път. Това е програмата на Отечествения фронт и ние тази програма ще я проследяваме и изпълним на всяка цена. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Дебатите по този бюджетопроект са приключили. Пристъпваме към гласуване на бюджетопроекта параграф по параграф.

Който приемят заглавието на бюджетопроекта, § 1 и таблицата, както се докладваха вчера, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранията приема.

(§ § 2—5, приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Димитър Хаджиев (к): (Чете)

„§ 6. а) Обезщетение на лекарите хигиенисти за отнемането и неупражняването на частната им практика, по правилник, одобрен от Министерския съвет — 5.000.000 лв.;

б) Възнаграждение на държавните и общинските акушерки във всички села, както и в градовете с население до 5.000 души до 500 лв. на всяко образдание, по правилник, одобрен от министъра на народното здраве — 15.000.000 лв.“

На първия ред, след думата „хигиенисти“, комисията прибави думите: „и аптекарите“.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 6, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранията приема.

(§ § 7—32 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик д-р Димитър Хаджиев (к): (Чете)

„§ 33. Запазен фонд за допълнителни веществен разходи 14.000.000 лв.“

Кредитът се намалява на 35.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 33, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранията приема.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев (к): (Чете)

„Глава III

Помощи и насърчения

§ 34. Помощи и вноски на фондове и публично-правни тела: на д-во „Български червен кръст“: 1) за безплатна издръжка и обучение на всички ученици от дружественото училище за милостърдни сестри — 5.000.000 лв. и 2) за сътрудничество в дейността на Министерството на народното здраве — 10.000.000 лв.; на Съюза за борба с туберкулозата — 2.000.000 лв.; на Националния комитет на Отечествения фронт — Централно ръководство на трудово-културните бойници за купуване на лекарства и санитарни материали — 1.000.000 лв.; вноска на министерството в приход на санаторно-курортното управление, съгласно чл. 6. буква „е“, от закона за санаторно-курортното управление — „Държавен вестник“, бр. 200/1946 г. — 50.000.000 лв. 68.000.000 лв.“

На шестия ред, след думите „Министерството на народното здраве“, комисията прибави думите: „по откриване болници за борба с заразните болести.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 34, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранията приема.

Докладчик д-р Димитър Хаджиев (к): (Чете)

„§ 35. Помощи на общини и обществени организации за строеж и издръжка на родилни домове, детски ясли и здравно-съветателни станции — 10.000.000 лв.; на медицински дружества за издаване на периодически медицински списания — 500.000 лв.; на общия фонд за подпомагане на студентите във висшите учебни заведения в България — 5.000.000 лв. (съгласно закона, публикуван в „Държавен вестник“ бр. 189 от 1946 г.); на Еврейската болница-памятник в гр. София — 10.000.000 лв.; за издръжка на леговицата за служителите по бюджета на Министерството на народното здраве и членовете на семействата им — 3.000.000 лв. и за други цели на разни обществени организации 1.000.000 лв. 29.500.000 лв.“

щния съд София — 5, за 9 месеца", а общият им брой от 85 става 90; вместо „деловодители“, става „деловодители, от които 23 за жилищните съдилища за по 9 месеца: София — 15, Пловдив — 1, Варна — 1, Плевен — 1, Русе — 1, Пазарджик — 1, Сливен — 1, Габрово — 1 и Бургас — 1, а общият им брой от 169 става на 183; вместо „машинистски“, става „машинистски, от които 14 за жилищните съдилища за по 9 месеца: София — 5, Пловдив — 2, Варна — 1, Плевен — 1, Русе — 1, Пазарджик — 1, Бургас — 1, Сливен — 1 и Габрово — 1“, а общият им брой от 95 става 152; вместо „прислужници“, става „прислужници, от които за жилищния съд София — 5, за по 9 месеца“, а общият им брой се увеличава от 169 на 173; вместо „разносвачи“, става „разносвачи (на съобщения и призовки), от които за жилищния съд София — 5, Пловдив — 1 и Варна — 1“, като общият им брой от 12 става 19.

Общият брой на машинистите-специалисти от 63 се намалва на 20.

В „допълнителни служители“ към текста: „Допълнителни съдии (разпределени с заповед на министъра между областните и околийските съдилища и съдиите-следователи)“ се прибавят думите: „от които 9 жилищни съдии за по 9 месеца“, а общият им брой от 105 става 114.

В „Съдии-изпълнители“ на първия ред, вместо „Борисовград“, става „Първомай“.

На стр. 10 в „За подобрене затворно дело“, вместо „машинист-специалист“, става „машинист“ с заплата 7.000 л. месечно.

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Владимир Димчев.

Владимир Димчев (к): (От трибуната) Г-да народни представители и представители! Политиката на едно правителство се очертава най-силно чрез бюджета. В отделните бюджети на министерствата конкретно се изразява политиката на правителството по тия министерства. Обаче бюджетът е въпрос не само на желание, но е и въпрос на възможност. И заради туй, въпреки твърде много широката платформа на Отечествения фронт, въпреки широката декларация за много и много мероприятия, които трябва да бъдат реализирани, конкретно за 1947 г. в нашия бюджет не може изведнъж да бъдат предвидени толкова суми за разходване по тия мероприятия, колкото ние бихме желали, защото, както подчертах, това е въпрос на обективни възможности.

Политиката на правителството на Отечествения фронт, изразена така широко, с замислени много големи мероприятия, ще бъде непременно реализирана. Нашето правителство, на Отечествения фронт, ще реализира тия мероприятия, които то обеща на народа, но това ще го направи в предложение на няколко години и съобразно условията и възможностите на нашата държава. Вие виждате, че ние имаме една платформа относително здрав-опизването твърде широка. Ние имаме желание да не остане нито едно селище без родилен дом, нито един район без болница; ние имаме желанието да дадем на всяко село лекар, да има достатъчно зъболекари и пр. И виждате, че въпреки голямото увеличение на бюджета, ние не можем да предвидим още сега, за 1947 г., всички ония средства, които са необходими за реализирането на една такава широка програма. Но в отделните бюджети на министерствата, политиката на правителството се очертава в своята тенденция, и още тази година — както и миналата — народът вече вижда из кой път води страната новото правителство.

Конкретно за Министерството на правосъдието, каква е политиката на отечественофронтовското правителство? На всички ви е известно, че до 9 септември 1944 г., нашето правосъдие служеше на интересите на привилегированото малцинство и защитаваше предимно неговите интереси. Отечественофронтовското правителство взема всички мерки за превръщането на съдилищата в народни съдилища, които да служат вече не на интересите на богатото малцинство, а да служат на интересите на широките работнически и селски трудови маси и на трудовата интелигенция. Това е съществено в политиката на нашето министерство на правосъдието. И това се постигна, г-да народни представители и представители, без да сме прибегнали към изменения в законите за съдоустройството и за съдопроизводството. Формата, организацията на правосъдието на съдилищата си остави такава, каквато е досега. В новата конституция, която е изработена вече в проект, се предвиждат известни постановления, по силата на които ще трябва да станат промени и в съдопроизводството и в съдоустройството. Тогава именно ще станат и големите разисквания относително целодневната съдебна политика на нашето правителство. Тогава ще станат изчерпателните разисквания по тия въпроси. И затуй сегга можем да бъдем малко по-кратки при разглеждането на този бюджет.

Въпреки обаче, че не засягаме организационното устройство на съдилищата и си служим с онези форми, които съществуват до 9 септември 1944 г., аз лично очаквам, че нашите опозиционни представители ще вземат думата, за да отрекат бюджета на Министерството на правосъдието. И това те ще направят не защото бюджетът не отговаря на интересите на трудовия народ и на селството, но тъкмо защото той отговаря на интересите на широките трудови маси. (Ръкоплескания от мнозинството) В краткото време, в което ние тук стоим и заседаваме, дадох се обилни доказателства от страна на представителите на опозицията, че на тях си мислят не интересите на бедния трудов селски и работнически народ, а интересите на привилегированото малцинство от богатите. (Ръкоплескания от мнозинството) Вие виждате на дело по стопанския план, тогава когато ние апелираме към трудовите маси да направят усилия, за да можем в едно късо време да издигнем стопанското строителство, да догоним по-напредналите народи и да направим загубеното време, какво становище се взема от тях: отрицателно.

Какво ви боли, г-да? Ние искаме да направим за две години много. Може силите да не ни стигнат, но вие, вместо да ни насърчавате да вървим в този път, искате да внесете елемент на отчаяние.

Един от опозицията: Отчаяхте ни с делата си!

Владимир Димчев (к): Ние имаме закон за откупуване на едри земеделски машини и вие виждате какво становище взехте — в защита не на бедния трудов народ, не на трудовите земеделски кооперации. Ние имаме закон за подпомагане на пострадали бойци-партизани — отрече се и кредитът за тях. Вие виждате, че и нашата външна политика постоянно се критикува и не се одобрява. Затова ние казваме, че тяхната проява в течението на тези няколко месеци във Великото народно събрание е била проява не на представители на чернотрудния селски народ, а на представители на едрия капитал по села и градове. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи „Вярно!“ Възражения от опозицията)

Христо Юруков (р): Достатъчно са объркани техните понятия и затова не знаят да изпълняват ролята си.

Владимир Димчев (к): Това становище някои от тях го избират напълно съзнателно. Напълно съзнателно се влават те в служба на чужди на народа интереси. Една част от тях обаче го върши поради туй, че се намира в плен на тия съзнателни дейци, а друга част — поради политически неориентираност и поради неразбранщина.

Петко Стоянов (нез): Анализът е фалшив.

Владимир Димчев (к): Вярно е, че те винаги се тупат в гърдите и при разглеждането и на този бюджет ще твърдят: ние сме едни-ките представители на земеделския народ; вие от нас не съществуват други, които да представляват този земеделски народ! Обаче работата не се състои в това, кой какво говори за себе си; работата не се състои в това, кой с какви имена се кичи, а работата се състои в това, кой каква проява на дело и на практика има в защитата интересите на народните маси.

Петър Анастасов (сЛ): Това се отнася и до Отечествения фронт.

Владимир Димчев (к): Ще ми позволите две думи из нашата политическа история. Навремето партията на дядо Разславов се наричаше народно-либерална! Хем народна, хем и либерална! А тя зарежистрира случките на Шибла, Дуран-Кулак, сопаджиството, най-мръсния шайкаджилък, пладнешкия обир, грабителството и обира на общински, окръжни и държавни каси, противопартизан и катастрофална външна политика!

Партията на народняците се именуваше „народна“, а тя фактически беше в услуга на едрия лихварски и банкерски капитал, на едрите земеделци, и с цялата си политика на дело беше противонародна.

Но когато давам тия примери, веднага г-да опозиционерите ще ми кажат, че сравнението е неуместно, че то не може да се отнесе до тях! (Възражения от опозицията)

Днес, при тежки вътрешни и международни обстоятелства, при които се намира нашата държава, когато ние, отечественофронтовската власт, мъжки сме запретнали ръкави, за да изграждаме наше стопанско строителство и да създадем материална база, въз основа на която да се постигне една възможност за вървене напред в стопанско и културно отношение — истински представители на земеделския народ, на Българския земеделски съюз ще бъдат не тия, които се кичат с това име, а онези, които на дело и практически работят за разрастването и разширяването на отечественофронтовската демократия, за събирането на всички демократически сили около Отечествения фронт, и които на дело работят не за разстройството на връзките, на съвещения съюз между работници и селяни, а които работят за закрепването и разширяването на тия връзки, на този съвещен съюз между земеделци и работници. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Когато от тая гледна точка ние разглеждаме въпроса, трябва да подчертаем, че истинските представители на земеделския селски народ са представителите от групата на Земеделския съюз, който е при Отечествения фронт и който е във властта. (Ръкоплескания от мнозинството)

Нсдялко Атанасов (зНП): От Общата ли група, или от групата на Тончев?

Петър Анастасов (сЛ): А кого представляват комунистите? Селския народ ли?

Владимир Димчев (к): Кого представляват комунистите, покачаха изборите на 27 октомври.

Цветан Максимов (зНП): Ти нямаше да влезеш никога, ако не беше терорът.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Владимир Димчев (к): Вие се наричате истински последователи на Александър Стамболийски, а изпущате неговия завет, изпущате неговата препоръка, която особено осезателно се почувствува през деветоюнските събития.

Кирил Клисурски (а): Те и сега заговарят с неговите убийци за преврат!

Кочо Бонев (зНП): (Казва нещо)

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Един от опозицията: Кажете, какво каза Стамболийски?

Владимир Димчев (к): Стамболийски много добре почувствува нуждата от съюза между работници и селяни и затова на 9 юни той изпрати свои представители до нашия другар Атанас Бързаков, от Царско, и му предложи да вземе участие в деветосептемврийската съпротива, за да се образува работническо-селско правителство, което единично ще гарантира бъдещето на нашия народ. (Ръкоплескания от мнозинството) Това беше съзнателното отношение на Стамболийски.

Недялко Атанасов (ЗНП): Стамболийски ни каза да вземете участие в селско-работническото правителство, но не от тази гледна точка. (Пререкания между Кочо Бонев и Кирил Клисурски)

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Владимир Димчев (к): Александър Стамболийски не можа да проведе тази политика, на която сега служат тия земеделци, (Сочи земеделците от мнозинството), само поради хора като Недялко Атанасов, който беше интригант в средите на земеделците и рушеше това единство между работниците и селяните. (Възражения от Недялко Атанасов и Петър Анастасов. Голяма глъчка)

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Владимир Димчев (к): Г-да народни представители! Правотата на една политика се пробва от нейните резултати и от оня отзвук, който тя дава в широките народни маси. От тая точка погледнато, вие виждате, че, както целокупната политика, така и правосъдната политика на нашето правителство намира пълното одобрение на гражданската част от българския селски и градски работнически свят. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи „Вярно!“)

Недялко Атанасов (ЗНП): Това е една лъжа!

Владимир Димчев (к): Г-дата от опозицията се самоизлъгват, че те имали мнозинството от народа към себе си; че Отечественият фронт бил се изправил от сподвижниците си и че те скоро ще имат един такъв наплив на селски маси, че просто Отечественият фронт ще падне и те самостоятелно ще наследят властта на Отечествения фронт. С тази мисъл и по този начин заблуждават своите сподвижници. От 1945 г. досега групичката на Никола Петков...

Кочо Бонев (ЗНП): 80% от българския народ!

Владимир Димчев (к): ... зафиксирал маса дати, в които трябва да падне Отечествения фронт. И днес на ухо се шепне, че скоро илва краят на Отечествения фронт. А и тук го казват: ще видят, след известно време, какво ще стане с вас! (Възражения от опозицията. Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Владимир Димчев (к): Те не могат да разберат, какво ще каже: „Гледна кокошка просо сънува“. (Ръкоплескания от мнозинството) И когато ние им казваме, че тия техни очаквания са пръзла работа, те ни казват: е, кое управление е било вечно? Няма вечно управление, и вие няма да бъдете вечно управление! — Да, едни от министрите ще слизат, други ще се качват, но от 9 септември 1944 г. се записа една нова ера в историята на България, ерата на Отечествения фронт...

Кочо Бонев (ЗНП): Новата ера на диктатура.

Владимир Димчев (к): ... която ще бъде продължителна и която ще се отличава с всекидневното, с непрекъснатото затвърдяване сред народните маси на Отечествения фронт, с неговото засилване и с разслабване редовете на онези заблудени, които временно са се прилепили около Никола Петков.

От опозицията: Ето как гледната кокошка просо сънува!

Владимир Димчев (к): Искам да засегна някои предварителни въпроси, около които се шушука, около които се приказва, около които се подмята. Първият въпрос от тях е относително промените, които ние направихме след 9 септември със съдийския кадар. Аз смятам, че този въпрос, който е свързан непосредствено с правосъдната политика, ще бъде предмет на едно особено и горещо разглеждане от нашата опозиция.

До ние направихме доста чувствителни промени в съдийския кадар. За да разберете...

Ранчо Кемениджиев (к): Ние с тях няма какво да се разбираме! Ние с тях ще се борим!

Владимир Димчев (к): ... необходимостта от станалите промени в съдийството, трябва правилно да си обясните, какво представлява 9 септември 1944 г.

9 септември 1944 г. дойде, за да смъкне от власт фашисткото управление. 9 септември беше венецът на дългогодишните борби, тежки и кървави, на трудовия народ в България срещу фашистката диктатура. На 9 септември възползуван от благоприятните международни условия, от вихреното настъпление на Червената армия, българският народ въстана с оръжие в ръка и получи и утвърди своята народна власт.

Един от опозицията: Обаче не беше власт само на комунистите.

Владимир Димчев (к): Когато 9 септември 1944 г. направи една коренна промяна в управлението; когато се отвори една нова страница в историята на България, българското правителство на Отечествения фронт имаше нужда не само от въоръженото въстание да утвърди своята власт, а трябваше да продължи утвърждаването на своята власт, утвърждаването на новата отечественофронтowska законност и чрез мирните средства, главно чрез дейността на съдебното ведомство, на съдилищата. И когато ние трябваше вече да тръгнем по един нов път, когато ние трябваше да водим народа по свършено нова пътека, естествено е, че ние не можехме да си послужим изцяло със съдийския кадар. (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Владимир Димчев (к): Ние никога път не сме лицемерили. Лицемерието не е наш патент. Лицемерието е патент на буржоазните партии и на опозицията. („Вярно!“ и ръкоплескания от мнозинството) И заради туй ние, това което направихме, имаме куража да го твърдим. (Възражения от опозицията)

Петър Анастасов (СЛ): Нашата партия буржоазна ли е?

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Владимир Димчев (к): Имаше съдийство, което беше решително застанало на позициите на фашизма. Имаше съдии, които бяха възприели фашистката идеология и които провеждаха и издаваха своите присъди, като внасяха тенденция на една фашистка политика в тях. И затуй виждате в Народния съд, който бе създаден от Отечествения фронт, първата решителна крачка към очистването на нашата политическа атмосфера: изправиха се на подсъдимата скамейка и съдии, особено от по-висшите. Естествено този елемент, който отиваше с тази фашистка идеология, който издигаше срещу борбата на българския народ за свобода и освобождение фашистките методи, не можеше да стои. Имаше и други съдии, които съзнаваха толкова тежки прегрешения, за да ги подведем под Народния съд, но които не можеха да се срабоят и да тръгнат в крак с новата държавна власт и с новата политика, която наложи 9 септември 1944 г. и естествено беше ние с бърза ръка да прочистим съдийството и да оставим в него само онези, които могат да поемат искрено и присърце политиката на народните маси, за вървеж напред към прогрес и към успех. (Ръкоплескания от мнозинството)

Ние трябваше да прескочим съществувашите до 9 септември 1944 г. таблици за повишението; ние трябваше да нарушим формата, при която можеше да стават тези промени. Но това нарушение на формата, на тия таблици го направихме не за друго, а за да задоволим интересите на българския борец се свят на трудещите се маси, на целокупния трудещ се свят в България. И тогава, когато някои, които имат така отстраня, като комети, плочки, та не могат да виждат, не можаха правилно да преценят тази дейност на нашето Правосъдно министерство, отечественофронтовските комитети, които имаха дял в тази бърза и решителна промяна, всички работнически и селски организации на трудовите маси, на целокупния български борец се свят, ръкоплескаха и одобряваха тая политика, тази промяна, която деветосептемврийското правителство провеждаше. (Възражения от опозицията)

Петър Анастасов (СЛ): Петър Анастасов смята, че е представител на трудещия се народ, че с него вървят народните маси, а той се е закачил за потурите на дяло Георги Йорданов, за да влезе в Камарата. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Петър Анастасов (СЛ): Половината нямаше да влезете, ако не беше терорът.

Владимир Димчев (к): Ако не беше заловен за тия потури, нямаше да влезе в Камарата.

Един от мнозинството: Вярно!

Владимир Димчев (к): За нас, г-да народни представители и представители тази форма не можеше да бъде спънка за необходимото прочистване на съдебния персонал. За нас беше важно това ръководно начало: да намерим средства, бързо да се отзовем към големите нужди на българския народ. Формата нямаше значение. За нас има само едно ръководно начало: във всички свои действия да вървим по-решително, смело и без никаква забава към задоволяване на всеобщите нужди на трудещите се маси от градове и села в България.

Навялязоха млади съдии, заеха дори по-големи постове, което не беше съответно старите таблици. Влязоха хора от адвокатските среди. Вярно е, че в задоволяването на тази нужда в някои конкретни случаи се направиха известни грешки. Те бяха неизбежни тогава, когато ние искаме така бързо да се справим с големите, тежки, широки задачи, които бяха поставени на правосъдното дело.

Кочо Бонев (ЗНП): Те не са грешки несъзнателни, а съзнателни!

Председателстващ Петър Каменов (Звъни)

Владимир Димчев (к): На вас е известно, че когато българският народ извърши своето съединение на южна със северна България в 1885 г., царското руско правителство отзова своите офицери и българската армия остана без стап кадар, военни ръководители, военни началници. Избухна войната между нас и събитие — сръбско-българската война. Българският народ не се отчая от туй, че руските офицери си отидоха. Напротив, с един небивал ентузиазъм той пое в своите ръце защитата на своето отечество и нашите млади офицери бяха натоварени с високи командни постове да ръководят ар-

мята и с успех завършила войната в 1885 г. Така и ние в 1944 г. след 9 септември си послужихме с един млад съдийски кадър, с млади адвокати, за да подкараме колесницата на новото народно правораздаване.

Тачо Даскалов (к): С народни съдии.

Владимир Димчев (к): И го направихме твърде резултатно и твърде успешно. Аз ще ви кажа за тази работа, която ние извършихме: Трябваше да прилагаме закона за защита на народната власт. У нас все още има хора, които мислят, че могат да катурнат отечественофронтовското правителство чрез бунтове и въстания.

Петър Анастасов (сЛ): С бюлетината.

Владимир Димчев (к): Това не е бюлетина. Вие разпространявате фалшива Бърсова реч, вие правите цар-Крумовски организации, вие правите „Неутрален офицер“, вие правите ВМРО и го подклаждате. (Възражения от опозицията)

Петър Анастасов (сЛ): Вие ги правите.

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Владимир Димчев (к): Грамадната работа не попречи на тези млади съдии да се справят с нея по новите закони.

Петър Анастасов (сЛ): Дайте свобода! Бюлетината ще каже.

Владимир Димчев (к): Вие видяхте, с какво напрежение, с каква настойчивост те привършиха делата по закона за защита на народната власт. Вие викате против закона. Вие викате против този закон, но тогава, когато викате против този закон за защита на народната власт, вие се очертавате блестящо, че стоите на противонародни, противоправителствени и противоотечествени позиции... (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Коста Лулчев (сЛ): Този закон не защитава народа, а защитава вас.

Владимир Димчев (к): ... защото под ударите на този закон попаднаха онези, които искаха да отнемат плодовете от деветосептемврийската победа на българския трудещ се народ. (Възражения от опозицията)

Всеки един, който замисля да прави организации, чиято цел е, да могат в даден момент да използват известна обстановка, за да направят преврат, е предател.

Иван Копринков (сЛ): Илюзии!

Владимир Димчев (к): Такива организации са предателски. И всички онези, които пряко или косвено услужват на тези организации, са в числото на предателите, на враговете на българския народ. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Един от опозицията: Сън!

Владимир Димчев (к): Не беше сън процесът против Кръстю Пастухов; не беше сън процесът против фалшивата Бърсова реч; не беше сън процесът против царкумовци; не беше сън процесът против „Неутрален офицер“; не беше сън и процесът срещу тези, които искат да предателствуват със съюза на офицерите! (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Цветан Максимов (зНП): Народната власт няма нужда от изключителни закони! Така е казал Александър Стамболийски. Ясно ли е?

Петър Сърбински (зНП): (Възразява)

Владимир Димчев (к): Петър Сърбински! Ти поне не се обаждай, защото срещу теб двесте в „Свободен бургаски фар“ ще чуеш каква статия има написана. Ваш другар, доверен секретар на Карнобатската околийска дружба, пише писмо, какво Сърбински го е карал да организира въоръжено въстание в Карнобатския край.

От мнозинството: Позор! (Сални възражения от опозицията)

Владимир Димчев (к): Ще го четеш. Утре ще излезе. (Възражения от опозицията)

Нашето съдийство имаше да се справя с закона за конфискацията на богатствата, получен по един престъпен начин. Колко много дела бяха разрешени с един упорит труд от това съдийство, което вие охулвате! Имаше дела против спекулата. Имаше дела за валутни афери, тъй наречените валутни дела. От 1940 г. валутните дела пред Софийските следователи са били близо 1.000. Съгласно закона, делата по валутата трябва да се извършват в 20-дневен срок. Такъв срок е предвидял законът. И от 1940 г. до миналата година тия дела не са се придвижвали. Някои са били насрочвани и после отлагани по различни дребни причини. Трябваше да дойдат младите съдии, начело с председателя на Софийския областен съд Найден Райчев, ...

Петър Анастасов (сЛ): Има ли в Пазарджик 15 комунисти арестувани? По това кажете! Защо са арестувани?

Владимир Димчев (к): ... за да могат тия дела в грамадния си процент да бъдат завършени. А виждате как старите съдии, една

съзнателно, други поради някаква престъпна небрежност, въпреки разпоредбите на закона, са протакали разглеждането на тия така съществени и важни дела за българския народ.

И когато преценяваме практически и фактически работата на туй съдийство, ние трябва да подчертаем, че тия съдии достойно извършиха своята работа, че те в своята грамадна маса застанаха решително, искрено и с любов към народния фронт, към позициите на нашия народ за борба против всички смутители на реда.

Един от опозицията: Протна българските селяни.

Владимир Димчев (к): Нашата отечественофронтовска власт много добре съзнава нуждата от отечественофронтовска законост, нуждата от заздравяване на правния порядък. Ние заявяваме, че не може да има добре организирана страна, добре организирана държава, без да бъде укреснен правният порядък. Вие, за да критикувате, че намало законност, ...

Един от опозицията: Няма.

Владимир Димчев (к): ... спирате се на известни, тук-таме прояви, които бяха неизбежни в периода след 9 септември. (Възражения от опозицията)

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Владимир Димчев (к): Но, г-да, ако сте откровени, ако сте чистосърдечни, ще трябва да признаете, че след 9 септември ние очаквахте, че въстаналият и победил българския народ след своето 25—26 годишно толкова голямо тегло, когато погледне от 100.000 души се дадох без съд жертва на фашистката диктатура, когато българският народ беше съден, разкарава по концлагери, мъчен и изгезаван, ще вземе не по-малко от 80.000 до 100.000 жертви. А българският народ се яви със своето голямо великодушие, със своите добродетели, каквито не притежават буржоазните и чужди елементи. Той взе известни жертви, но те са съвършено малко. Те не възлизат на повече от 4.000 души пренесени в цялата наша страна, тогава когато всички бяхте изтърпнали.

Аз си спомням, когато на 18 септември 1944 г., като председател на оф комитет в Пазарджик, държах слово пред съдиите при откриването на съдебната година, всички очакваха именно туй — да се излее възмущението на тоя народ върху техните глави. И аз им казах тогава: виждате ли с какво грамадно великодушие, с какво грамадно благородство се отличава бедният работник, бедният селянин, бедният интелегент, сравнени с големите представители на капитала, на науката и пр. и пр.! Защо? Защото — и то е много естествено — г-дата, които притежават грамадни богатства, които живеят за сметка на експлоатацията на българския народ, не затова този народ. Те го смятат като една раса от друго естество и затова нито не коства през септември да унищожат 30.000 души, през друг месец да унищожат няколко хиляди души, а особено през годините 1941, 1942, 1943, 1944 до септември да подхвърлят на палежи, на убийства, на кървава разплата този трудещ се и борещ се народ.

Но българският трудов народ прояви това героичество. Вие коякато, вие се мъчите да говорите, че тук-таме станало нещо — някакъв произвол. (Възражения от опозицията) Ами влезте в положението на онези хора, които 24 години бяха подложени на този бич: онези хора, които бяха заставени да грабнат оръжието и да се сключат като вълци из балкана немилни-нептраги! Тогава, когато победиха, дайте им право да изляят своето възмущение законно и справедливо по отношение на известни хора, които са вършили злодеяния. (Ръкоплескания от мнозинството) И въпреки своето свежечество първо да вземе много повече жертви, аз казах как се изрази благодарството на българския народ. И сега, поради туй, че някой милиционер направил нещо срещу някой, който много крякал (Смях и възражения от опозицията), вие се оплаквате от липса на свобода. Ами ако нямаше свобода, аз ви питам, г-да, как можеше да ви се разреши тук нейстово някой път да вдигате гюрултия, да хвърляте обили към всички народни представители, да хвърляте обили към наши министри, да не зачитате дори белите коси на дядо Рачо Ангелов, да не зачитате и вожда на целия Отечествен фронт — онзи, който спаси името на българския народ в Лайпцигския процес, лугарят Георги Димитров, и се нахвърляте с най-чапкьански, циничен език! (Ръкоплескания от мнозинството)

От мнозинството: Позор!

Владимир Димчев (к): Ясно е, че вие не само имате свобода, но вие го улагате на свободия. Ние разбираме нуждата от законност и заради това смятаме, чрез политиката, чрез бюджета на народното правосъдие, ако не тази година, идните години да създадем не само един съвършено здрав, добре издигнат, просветен, школуван правно съдийски кадър, но да дадем и един съдебен персонал, поставен на своето място.

Друг един въпрос, който също така заслужава да бъде разглеждан, е въпросът за толкова много оплакваната съдийска несменяемост. От туй, което стана в третата секция на комисията по изработване на конституцията, аз очаквам, че същият въпрос ще се повдигне и тук, както се повдигна и там. Съдийска несменяемост! Е добре, Отечественният фронт заявява, че ние не сме за съдийската несменяемост. Казваме го открито, без никакво извъртане.

Ксчо Бонев (зНП): Нямаме сметка.

Владимир Димчев (к): Ние не държим за несменяемостта. Вие свързвате два въпроса: смятате, че щом няма съдийска несменяемост, ще има съдебен произвол, или ще има едно зависимо правосъдие. Съвършено невярно, съвършено неправилно.

Петър Анастасов (сЛ): Партийно.

Владимир Димчев (к): Какво ни пречи, г-н Петър Анастасов — който сте достатъчно много остарял — шом ние имаме право да назначаваме, да назначим наш кадър и да го направим несменяем?

Иван Копринков (сЛ): Това направихте.

Владимир Димчев (к): Когато назначим партийни, както казвах ти, ние ще държим за несменяемостта. Но, г-да, ние засега не поддържаме несменяемостта. Какво ще бъде след известно време, това не се знае. Колю Петков казва: „А бе, г-да, вчера вие кавахте едно, днес казвате друго“, защото една беда, едно несчастье има, че пък път не се е занимавал с туй, което се нарича диалектика. А диалектиката казва: онзи, който взема формули, които да важат за вечни времена, без да държи сметка за възможностите, той греша. (Възржения от опозицията) Може в една година положението да бъде едно и ти ще вземеш съответното решение, а може в другата година да бъде свършено друго, и ти ще вземеш друго решение.

Петко Стоянов (нез): И тъй — и тъй!

Един от опозицията: Вие искате едно време в прокурорска несменяемост.

Владимир Димчев (к): Тук, във вашата среда, има адвокати, които ще ви кажат, че несменяемостта и в миналото не е била абсолютно проведена и не е била никаква особена гаранция за съдиите: първо, защото несменяемостта не засягаше всички съдии — трябваше да имат извършена 3-годишна служба, според последния закон.

Петко Стоянов (нез): Това диалектика ли е?

Владимир Димчев (к): Ще ви кажа. — По-рано беше друго по закона за съдоустройството. И второ, защото на една власт законът за несменяемостта ще й свързва ръцете. Вие си спомняте през 1932 г., при управлението на блока, при управлението на министър Въвенов, какви направи той: с закона за бюджета направи редица съкращения, които засегнаха несменяеми съдии, и ги уволни. Има ли възможност една власт и при съществуването на един закон за несменяемост да си играе? Има.

Един от опозицията: На него ли подражавате?

Владимир Димчев (к): Обаче несменяемост не значи независимост. Това трябва да се разбере. При фашистките режими имаше несменяеми съдии, обаче съдии, които се поддадоха и станаха съзнателни оръдия на противонародната политика на фашизма. Аз, който съм участвувал в повече от 30 процеса по закона за защита на държавата, ще ви кажа следното. Един процес се разглеждаше в Ямбол. 30 и няколко младежи са подсъзни. Съставът на специалния съд държаше връзки непрекъснато с офицерството от казармата. И тогава, когато аз произнесох своята пледоария и дойдох подсъдимите да ми стиснат ръцете, за да ми благодарят за хубавата гореща защита, аз им казах: недейте, другари, ми стиска ръцата, вие всички ще бъдете осъдени до един. „Ама как?“ — Така: съставът на съда е подбрани, съставът на съда е нагласен, съставът на съда се намира под влияние и заповед на казармата — заедно се хранят — и присъдата ще бъде за всички.

Един от опозицията: Както и сега става.

Владимир Димчев (к): Във всички тия процеси ние видяхме, какво значи тая несменяемост: несменяеми съдии, обаче не независими съдии, а в пълна зависимост, в пълен плен на едно малцинство от хулигани, на едно малцинство от убийци на народната младеж. Ето какви бяха резултатите. (Възржения от опозицията)

за да разберете, че сега се създават обществени условия за независими съдии, както предвижда конституцията в своя проект, ще ви процитирам чл. 57, който казва: „Съдиите са независими и се подчиняват само на закона. Те произнасят своите решения и присъди в името на народа.“ Обществените условия подпомагат да се развият независими съдии. Защо? В миналото, при господството на фашизма, гражданската доблест, добродетелите на гражданите бяха сведени до нула. Разви се подлостта, разви се лицемерието, разви се маса пороци. А днес, поради целокупната политика на Отечествения фронт, ние създаваме какъв морален подем има в средите на народа. Когато народът закрепни своя морал, когато народът си извоюва свои морални устои, неизбежно това ще се отрази и върху неговата интелигентия. При управлението на Отечествения фронт, при осъществяването на материални възможности, при по-добро материално обезпечение, при един културен напредък, резултат на целокупната политика на Отечествения фронт, ние ще изграждаме характера на отделния гражданин, ние ще създаваме великост и силни личности, каквито вече аз виждам. 2½ години управлява Отечествения фронт, и ние другари и другарки, погледнете характера на нашата младеж? Не чувствувате ли как един нов свят се ражда по градове и села? Светът се обема от туй ентузиазъм. (Възржения от опозицията) Казват се едно време: ами вие, когато ще искате да създадете социалистическо стопанство, ще премахнете главните стимули на българския народ да се труди, да напъва силите си. Е добре, ние отиваме към етап в не на кооперативно земеделие, ние отиваме към създаване на занаятчийски кооперации в градовете, ние отиваме към събиране труда на гражданите. И ние виждаме днес с какъв ентузиазъм, с какво себеприщание, с каква напънатост на сили, до окъсване, нашата младеж по села и градове се отдава на своята работа. (Ръкоплескания от мнозинството) Значи една нова добродетел възкръсна: това е безмилостен характер, това е прямот характер, това е честният характер, това е

ентузиазираното работене. Това са хората, които се научават да не бъдат егоисти, да не гледат дребнав на нещата, а да служат пряко силите си не на себе си, а главно на обществото. И когато ние създадем такава една общественост, естествено е, че и българската интелигентия, и българският съдия, и българският прокурор ще бъде заразен от същите големи качества и добродетели. И когато ние пишем в нашата конституция, че съдията ще бъде независим и ще съди от името на народа и в интерес на народа по своя свободна преценка, по своята съвест и данните, това не е празна приказка от наши страхи.

Иван Копринков (сЛ): Как ще го направите?

Владимир Димчев (к): Ние не можем да поставим несменяемостта, защото в чл. 2 на нашата конституция казваме, че народът е върховен господар в нашата страна.

Председателстващ Петър Каменов: Моля, г-н Димчев!

Владимир Димчев (к): Имам да говоря още 10 минути.

Председателстващ Петър Каменов: Г-да народни представители! Часът е 9. Има предложение да се продължи заседанието до полунощ. Които са съгласни, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събрание, приема.

Продължете, г-н Димчев.

Владимир Димчев (к): Отнемането на несменяемостта не значи възкресяване на произвола. Съдебното ведомство и работата на съдилищата се намира под контрола на целия народ, намира се под контрол на министъра на правосъдието, намира се под контрола на съдебните инспектори, намира се под контрола на българската власт. И ние желяем, щото правосъдието да се раздава от съдии независими, обаче доблестни, честни, стоящи на фронта на българския народ, за делото на Отечествения фронт. (Ръкоплескания от мнозинството)

Г-да! За да завърша, по-скоро аз ще бъда принуден да избегна известни таблици, които съм взел, за работата на правосъдието. Сега в бюджета има едно свършено слабо увеличение на съдийския персонал и едно свършено слабо увеличение на съдебния персонал. Трябва да подчертая, което е истината, че...

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Димчев! Завършвайте. Имате само 5 минути време.

Владимир Димчев (к): Ще завърша. Ще прескоча всички таблици. Вие ще констатираме, че малкото, слабото увеличение на съдебния персонал и особено на съдийството далеч изостава зад увеличената работа на съдийството. Няма нужда да ви чета статистики. Идете сами в Съдебната палата, застанете на входа и ще констатираме, че днесно 45—20—25 хиляди души влизат да търсят една или друга съдебна помощ. Това е всекидневно.

Един от опозицията: Или да се освобождават от някоя беля.

Владимир Димчев (к): Може би и това. Във всеки случай, търсят помощта на съдийството. Но вижте вие работата на Върховния касационен съд, шом искате цифри През 1945 г. Върховният касационен съд е имал всичко 3.348 дела. През 9 месеца на 1946 г. делата са станали 4657. А като се прибавят делата и на четвъртото тримесечие, стават 6.457 — или едно увеличение спрямо 1945 г. от 92%. А имаме увеличение на персонала само с 4 съдии и един прислужник. Такова е положението и в апелативните съдилища — увеличена е работата извънредно много. Например русенският апелативен съд: от 2.217 дела през 1945 г. през 1946 г. стават 3.527 — едно увеличение от 1.310, без никакво увеличение на персонала.

Още по-силно е увеличена работата на областните съдии и на околийските съдии. Ще ви избавя, да ви чета цифри. Аз намерих статия с дъни цифри, където се сравнява работата на българския съд с работата на холандския съд, на данския съд, и се вижда каква грамада от работа върши нашият съд. За нашия съд няма спазване на определен работен ден — работи повече.

Един от опозицията: Спор няма за това.

Владимир Димчев (к): И като разгледате приходната част на бюджета на правосъдието, ще видите, че в нашите съдилища постъпват значителни приходи от съдебни мита, от нотариални мита, от работилничите при затворите. Тази година приходите, които ще даде Министерството на правосъдието, ще бъдат близо 145 милиона лева повече, отколкото разходите за правосъдието — което показва, че при желанието ни да поставим в бъдеще съдебното ведомство на още по-здрави основи, ще трябва министърът на финансите през 1948 г. да бъде малко по-щедър, защото и възможностите ще бъдат малко по-големи. Съдебното ведомство — и съдийството, и целият съдебен персонал — трябва да бъде поставено на нисота. Ако ние искаме да бъдем свършено справедливи, трябва да кажем, че ако има някъде да се работи най-упорито, най-настойчиво, най-напънато, това е преди всичко в съдебното ведомство. И въпреки че има, но все още може да стане известна рационализация, все още може да се подобри и по-добър състав, от по-трудоемни хора. Във всеки случай тази констатация бяхме длъжни да я направим.

Тази година с цитните таблици ние даваме едно увеличение на заплатите на съдебния персонал и на съдийството. То е съществено недостатъчно. Но на съдебния персонал се дава, както ще видите, и фермено облекло. И като вземете пред вид, че от Министерството на народното здраве се дава и безплатна медицинска помощ не само на чиновника, но и на цялото негово семейство, вие ще разберете тежестта, политиката на новото правителство да подобрява положението на всички, включително и на съдебния пер-

сонал — на съдии, на прокурори, на писарския персонал. Но това подобрение ще бъде увеличено през тази и идната година и поради целокупната политика за намаление цените на необходимите артикули за българския съдия, за българския прокурор, за българския чиновник в правосъдното ведомство.

Г-да! От името на парламентарната група на Работническата партия заявявам, че ние ще гласуваме бюджета на Министерството на правосъдието със съзнанието, че за в бъдеще ще трябва да се направи още нещо за по-голямо подобрение на трудовото и материалното положение на чинovníчеството. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител г-н Недко Ботев.

Недко Ботев (ЗНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от опозицията)

Уважаеми г-да! Наточен съм от парламентарната група на Българския земеделски народен съюз, тире, Никола Петков. . .

Един от мнозинството: Ха така.

Недко Ботев (ЗНП): . . . да изнеса становището му по правосъдието и по бюджета на Министерството на правосъдието. (Глътка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звън)

Недко Ботев (ЗНП): Някой да не си въобразява, че не съм в състояние да отговоря на когото и да било.

От мнозинството: А-а-а!

Недко Ботев (ЗНП): Преди всичко вие като болшинство имате интерес в Народното събрание да има ред, да ми се даде възможност да изложя нашето становище. (Глъчката продължава) Апо-строфите на когото и да било нито ще ме уплашат. . .

От мнозинството: Ей-й-й!

Недко Ботев (ЗНП): . . . нито ще ме отклонят от изпълнението на задачата, която ми е възложена. (Възгласи от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звън)

Недко Ботев (ЗНП): И заради това започвам със своето изложение. Съдебната власт — основа на държавата. Като резултат на дългата, тежка, мъчителна и съпроводена с многобройни и скъпи човешки жертви, като незаменните и досега Васил Левски и Христо Ботев, революционна борба за духовно и национално освобождение, както и на историческата освободителна война, в която нашият велик братски руски народ даде повече от 200.000 свои героични синове, се яви новородената наша мила, красива и скъпа родина в формата на конституционна държава с приета на 16 април 1879 г. от Великото учредително народно събрание конституция. Съставителите ѝ са възприели доминиращото начало за разделяне на властите като тикова, върху което трябва да се основе новата ни държава, която да почива на демократическа основа и в която правата на човека и гражданина не само да са утвърдени, но и да са напълно гарантирани от посегателствата както на частните лица, така и на носителите, на каквато и да било власт.

Един от мнозинството: Точка! (Веселост)

Недко Ботев (ЗНП): Една от тези три власти е съдебната, която според чл. 13 от конституцията във всяката нейна ширина принадлежи на съдебните места и лица. Тя е именно, която трябва не само да даде възможност да се реализират всичките права, които личността има, но тя е и която трябва да ги гарантира. Без такава гаранция правата на човека и гражданина остават като проста декларация без положителен резултат. Същата трябва да отстранява, отблъбва и наказва престъпните на другите две власти, а особено на изпълнителната власт, която по-лесно и много често пада в изкушение да посяга върху правата на гражданите и да огрежда дори сферата на компетентност на самата съдебна власт.

Не може да съществува правова държава без съдебна власт. Тя е основата на държавата. Още по-малко може да съществува демократична държава без съдебна власт, която да бъде независима. Само оная държава е наистина правова, здрава, демократична, в която гражданите притежават в най-голям мащаб правата на човека и гражданина, и то напълно гарантирани от една независима съдебна власт, която да е в състояние да постави в рамките на закона всички граждани и власти от най-малкия до най-големия. Престане ли съдебната власт да гарантира правата на гражданина, безсилна ли е да постави в рамките на закона отделни граждани, категории, класи, партии или владетели, тогава държавата не е демократична, а тоталитарна или монархична. (Ръкоплескания от опозицията)

Началото за разделяне на властите, при което една от тях да бъде съдебната власт, е здраво залегнала в съзнанието на нашия народ и той се е борил и ще се бори за неговото запазване, защото в него той вижда гаранция, за да бъде държавата ни демократична. По тази причина той винаги се е надявал на съдебната власт, в която вижда гаранция на своите права и свободи и затова е искал и ще иска тя да бъде запазена.

Независима съдебна власт.

Един от мнозинството: Имаше ли такава до 9 септември?

Недко Ботев (ЗНП): От трите власти най-слабата е съдебната власт. Винаги са правени опити и посегателства да се ограничи нейният обхват, или пък да се отнеме част от нейната сфера и компетенция, а също така да се погази нейната независимост. Колкото повече другите власти са успявали това да извършат, толкова повече са били разклатени устоите на държавата, толкова повече е настъпвало обезверяване у народа, толкова повече са се разклаждали устоите на демократичната държава. А при обезправяване, при обезверяване се явяват условия, които пречат на доброто развитие както на отделната личност, така и на самата държавна общност. Сторонниците на демократичната държава поддържат, и с право, че съдебната власт трябва да бъде независима и силна, за да гарантира правата на личността и да поддържа здраво основите на тази държава. Там, където няма ред, законност и пълна сигурност за живота и имота на гражданина, няма демократична правова държава. Нашият народ, държащ за осветените от конституцията и законите права, винаги се е борил и ще се бори за независима съдебна власт, на която се надява да му гарантира живота и спокойствието, когато се е отдал на мирен труд и твори необходимите за всички блага. (Ръкоплескания от опозицията)

Той иска да бъде напълно гарантиран от всяко посегателство върху неговите права от една независима съдебна власт, и за такава ще се бори, както се е борил досега.

Несменяемост на всички съдии. За да бъде една съдебна власт независима и да е в състояние да гарантира правата на гражданина от всякакви посегателства, както от частни лица, така и от който и да било орган на властта, трябва съдиите, и то всички, без изключение, да бъдат несменяеми.

Тук му е мястото да спомена в противовес на моя колега Димчев — който говори и поддържа, че сме против несменяемостта на съдиите, — че пункт четвърти на устава на Българския земеделски народен съюз още навремето и до днес относно правосъдието казва точно: „Несменяемост на всички съдии“.

Един от мнозинството: И тия, които ни осъждаха на смърт и ни бесеха — и те несменяеми!

Недко Ботев (ЗНП): Следователно аз се надявам, аз вярвам, че тия от народните представители, които претендират, че наистина с достоинство носят идеологията на Александър Стамболийски и наистина претъпяват ВНС, без каквато и да било прибавка, ще са непременно за несменяемостта на всички съдии, тъй както по-велява уставът. (Ръкоплескания от опозицията) Ако тия земеделци, наричащи себе си земеделци, са против несменяемостта на съдиите, то значи, че те са против платформата на съюза, че те са изменници на съюза. (Ръкоплескания от опозицията. Възгласи от мнозинството)

Един от мнозинството: Изборност на съдиите иска Земеделският съюз, а не несменяемост.

Недко Ботев (ЗНП): Несменяемостта е една гаранция за независимостта на съдиите, която ще им даде възможност до най-висша степен да упражняват съдебната власт спокойно, без страх, независимо, безпристрастно, мъдро, научно, правомерно и справедливо, и то по отношение на всички и при всички обстоятелства. Така съдията ще прилага закона по отношение на всички граждани като равни пред него и пред законите.

Зависимостта на съдията и прокурора от лични, партийни или материални причини го лишава от най-голямото му достоинство — неговата независимост. Той става оръдие на чужди воли и причини и като така неговото правосъдие вече не е онова, което трябва да бъде, неговите съдебни актове и действия загубват стойността си на истински правомерни и справедливи.

Един от мнозинството: Съдиите бяха ли независими до 9 септември?

Недко Ботев (ЗНП): Той не е на своето място и не може да бъде упование на гражданите, защото те нямат вяра в неговата безпристрастност. Ние искаме и ще се борим за несменяемостта на всички съдии и прокурори без изключение, понеже само в тях виждаме вяра и те ни служат като гаранция за едно независимо, правомерно и справедливо правосъдие. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Русенският съд защо те е обявил за незаконно заботател?

Недко Ботев (ЗНП): Уважаеми г-да! Аз мислех, че невежеството се шири на други места, но за голямо съжаление и в Камарата го имаме. (Ръкоплескания от опозицията) Поне тогава, когато имате представител — министърът на правосъдието — и понеже постоянно се рои в делата на правосъдието, трябваше да научите, па и да прочетете вестника си, където наистина се писа срещу мен, че съм обявен за незаконно заботател не от Русенския съд, а от Софийския съд.

Константин Русимов (к): Не е важно това. Народът знае.

Недко Ботев (ЗНП): Не сте чели вестника си. Това е невежество. Сега пък аз да ви обясня. След като водихме историческите свободни — в кавички — избори на 27 октомври и след като вие посехте едно страшно поражение в Русенската селска избирателна колегия (Ръкоплескания от опозицията), където листата на опозиционния Земеделски съюз получи 26.000 гласа, комунистите с фалшивификации получиха 17.000 гласа, а Общовъзлюбените 2.800 гласа (Ръкоплескания от опозицията), тогава дойде на ума на някой да образува срещу водача на листата на опозицията дело

за незаконно забогатяване. Това дело, което е заведено срещу мен, ще набави само доказателства, че наистина с приложението на този закон вие преследвате политическите си противници. (Ръкопляскания от опозицията) А доколкото това дело е основателно, аз ви моля, вместо да питате мен, да запитате вашия представител в кабинета — министърът на правосъдието г-н Ради Найденов.

От мнозинството: Брей-й-й!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Един от мнозинството: Недейте забравя, че полицията има досиета и документи!

Недко Ботев (ЗНП): Премахване на изключителните съдилища. Една народна власт, която счита, че притежава народното доверие, почти в цялост, с всички налични обикновени граждански власти, може всякога и срещу всекиго да упражни съдебната власт чрез обикновени съдилища без да прибегва към изключителните такива. Винаги и във всички държави управленията, които не разчитат на народното доверие и които искат да потискат народа, както и да му отнемат някои от неговите права, си служат с изключителни съдилища, които чрез своите жестоки присъди или актове искат да сплашат и да смажат народното негодуване, надигане и проява на съпротива.

Един от мнозинството: Кои са изключителните съдилища у нас?

Недко Ботев (ЗНП): Недейте бърза, ще ви отговоря, защото имам специална рубрика, кои са специалните съдилища и закони. И този въпрос ще го чуете. — Винаги с такива съдилища са си служили потисниците и властниците ненародни. Те са издавали жестоки и кървави съдебни актове, вземали са многобройни жертви и в много случаи скъпи и незаменни. В резултат обаче винаги народът е побеждавал, въпреки кръвта, която му е посяла.

Един от мнозинството: За фашистката кръв плачете.

Недко Ботев (ЗНП): Ще ви се отговори пред народа. Народната демократична власт, притежаваща доверието и любовта на болшинството от народа, не може да си служи с такива съдилища. Народните движения винаги са се борили срещу тези съдилища и продължават да се борят и да отхвърлят този страшен инструмент за кръвопускане, мъчения и страдания.

Безплатно правосъдие. В една държава, наричаща себе си народна и в която властта нарича себе си народна власт, правосъдието трябва да бъде безплатно. Никакви прегради от материално естество не трябва да съществуват и възпрепятствуват гражданите да се отнасят към народното правосъдие и оттам да получат реализация на правата си в една законна форма. Не може да се отстраняват слабите материално граждани от възможността да получат чрез съда правда по липса на достатъчно средства, макар че тия граждани чрез своите данъци и лични тежоби да допринасят за устройството, съществуването и стабилитета на съдебната власт.

Отнасянето към съда е една социална нужда — понякога дори въздухът желанието на гражданина — който трябва да бъде удовлетворен не само в личния интерес на гражданина, но и в интереса на обществото. Всяка пречка на гражданина да се отнесе до съда и да получи право създава било разочарование в отделния слаб гражданин, който не може да получи закрила от държавата, било увеличаване на безправията в страната и с това — подкопаване на самите устои на правовата държава. В интереса на държавата, на нейната стабилност и доверие в лицето на своите граждани трябва да се премахнат всички пречки от каквото и да било естество, а най-вече от материално, само и само да се даде възможност на гражданина да се отнесе до съда и да получи правда и справедлив съдебен акт от своето народно правосъдие в народната държава. За строежа на която той допринася с труда и живота си. Не може и не трябва само тези, които имат възможност, само те да получават закрила от съдилищата. Трябва да се разбие убеждението, че силният е винаги прав, а слабият е винаги крив, въпреки че обратното е вярно може би. Представителите на народните движения, които покровителствуват и се борят за правата на слабите народни слоеве, трябва да осъществят идеологията си и на дело да подпомагат последните. В случая да ги подпомагат с издействане на безплатно правосъдие, да получат защита от съдебната народна власт.

Премахването на смъртното наказание. Смъртното наказание, особено за политически престъпления, трябва да се премахне. (Ръкопляскания от опозицията. Глъчка)

Израел Майер (к): Регентите правилно ли бяха осъдени на смърт или не? Вие против това ли сте?

Крум Миланов (к): Отговорете на този въпрос.

Недко Ботев (ЗНП): Това политическо престъпление, което се наказва със смърт днес, при изменената политическа обстановка и управление утре може би не само няма да бъде престъпление, но може би ще бъде оправдан героизъм, проявен идеализъм и спасително държавническо действие, чрез което самата държава да е спасена от провал или от тежки загуби. Извършителят на това деяние може си ще бъде провъзгласен за народен герой, спасител на държавата, и ако смъртното наказание не бъде изпълнено спрямо него, ще заеме с още по-голямо достойнство мястото си в държавното управление за спасението и благоденствието на народа и държавата.

Константин Русinov (к): Да простим ли смъртното наказание на Цанков? Това ли искате?

Недко Ботев (ЗНП): Изпълнение на съдебни грешки, поради изпълнение на смъртна присъда, е невъзможно, а вредите колосални за ексекутирания. С това се осуетява една от целите на наказанието въобще. Ако осъденият не бъде ексекутиран и би живял, може би ще се поправи и ще поправи всичките вреди, които е причинил с деянията си. Той обаче не може да стори това, ако бъде ексекутиран.

Народната власт трябва да се отличава със своето народно великодушие, опрощение, хуманност, желание и стремление да възпитава и подпомага своите материално и духовно слаби членове чрез едно благородно великодушие, което подхожда на новото време.

Константин Русinov (к): Да простим на Цанков, нали?

Недко Ботев (ЗНП): Премахването на смъртното наказание, особено за политически престъпления, ще ни постави на почетно място сред цивилизованите народи.

Крум Миланов (к): Цивилизованите народи — международната реакция!

Недко Ботев (ЗНП): Премахване на изключителните закони. Политическата история показва, че само монархизмът и диктатурата, за да се задържат, имат нужда и създават изключителни закони, целящи да унищожат правата и свободите на гражданите и да се закрепят и задържат на власт. Народната власт няма нужда от такива закони. Напротив, народните демократични движения в своите дълги борби винаги са били против такива закони и в платформите им на най-предно място е стояло искането: незабавно премахване на изключителните закони.

Кирил Лазаров (к): Няма го майстора!

Недко Ботев (ЗНП): Народната власт на Стамболийски беше свалена на 9 юни 1923 г. (Възражения от мнозинството) Народът се вдигна на 73 места в страната да брани своята народна власт. (Възражения от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (ЗНП): През септември същата година стана въстанието против превратаджийската власт на Борис и Цанков.

Крум Миланов (к): Ти си техен приятел и за тях плачеш.

Недко Ботев (ЗНП): Първата работа на тези монархисти и диктатори беше да създадат изключителен закон за защита на държавата, в който на няколко места се предвижда смъртно наказание. С този закон се поставаше Работническата партия вън от законите. Наказанието по него бяха най-тежки. Колосални жертви се дадоха от народните движения по този закон. На 25 януари 1924 г. влезе в сила той. Прилага се повече от 20 години. Паднаха под ножа му незаменни жертви. Борбата обаче продължаваше през това време с лозунга: „Премахване на този изключителен закон“. И най-после той бе премахнат след 9 септември 1944 г.

Крум Миланов (к): А ти къде беше тогава? Ти какво правеше тогава?

Един от мнозинството: Той трупаше пари тогава, незаконно забогатяваше.

Недко Ботев (ЗНП): На 14 юни 1934 г. се създаде от превратаджии на 19 май 1934 г. друг изключителен закон — за разтуряне на партийно-политическите организации. С закон от 14 декември 1934 г. същите отнеха имотите на тези организации. Диктаторите, които извършиха преврата на 19 май 1934 г., отнеха имотите на разтурените партии, имоти, купени и спечелени с осъдените спестявания на членовете на партиите, особено на Земеделския съюз и партията на слабите слоеве от нашия народ. Мнозина членове на тази партия и на Земеделския съюз бяха по затворите, осъдени по този закон. Тия два закона също бяха премахнати след народната победа на 9 септември 1944 г. Борбата обаче за тяхното премахване продължи цели десет години и искането за тяхното премахване беше един от първите лозунги в борбата на народните демократични движения.

Крум Миланов (к): Правилно ли бяха съдени и осъдени от Народния съд на смърт продажниците?

Катя Аврамова (к): Цанков, ако ни падне, какво да го правим? Я ни кажете!

Крум Миланов (к): Кажете, какво мълчите!

Недко Ботев (ЗНП): Превратаджиите и диктаторите от 19 май 1934 г. на 14 юни 1934 г. издадоха наредба-закон, за печата, в която предвиждаше редица ограничения на същия. С нарежданите закони се нарушаваше напълно конституцията, като се отнемаха или пък ограничаваша правата на гражданите, осветени от последната, а именно: посегна се на свободата на сдруженията, разтуриха се партиите и организациите, отне се правото на свободен печат.

Походът срещу партиите на работниците и съюза на селяните беше в своята стихия. Погизваха се най-легитимните и свещени права на човека и гражданина за свобода на словото, печата, събранията и сдруженията, осветени от конституцията. Възстановяването на конституцията, особено в това отношение, беше първият лозунг.

на борещите се за свобода селяни и работници. Създаде се единният фронт като комбинация за обща опозиционна борба на селяните и работниците.

Един от мнозинството: Против който ти си бил винаги.

Недко Ботев (ЗНП): На знамето на тази обща борба, под водачеството на селяните, беше на първо място поставено: възстановяване на конституцията. За тази конституция се дадох много жертви. За нея и в името на нея се даваха борчески и честни заклевания. Идеологът на единния фронт Димитър Грънчаров, който в своята книга „Трудовият блок“ поддържаше съществуването на отделни партии на работниците и на селяните, в обща борба под водачеството на съюза на селяните, падна убит заедно с плеада други борци за свобода и възстановяване на конституционните права и свободи на гражданите и вземане на властта от трудещите се селяни и работници.

Победата дойде на 9 септември 1944 г.

Израел Майер (к): Но тя не дойде сама.

Недко Ботев (ЗНП): На всички Ваши апострофи, като свърша речта си, ще Ви отговоря.

Израел Майер (к): Искадърен си сега да отговориш.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (ЗНП): Като свърша задачата си, ще Ви отговоря.

Израел Майер (к): Като свършил! Сега отговори!

Недко Ботев (ЗНП): Да, като свърша, ще Ви отговоря. — На 17 септември 1944 г. новата власт оповести платформата си на управление. Първата най-важна точка беше: възстановяване на конституцията.

След повече от 20 години усилена политическа борба и дадени хиляди скъпи жертви за събаряне на монархизма и просветената диктатура, сдруженото селячество с право очакваше възстановяване на конституцията, хляб и свобода. С надежда за скорешно осъществяване на неговите свещени права и дохождането на по-чисти дни, то отминаваше, макар и с болка, всички нередовности, които ставаша в първите дни на промяната. То смилено и със стопанизъм чакаше изпълнението на заветните му мечти от новата власт.

Израел Майер (к): Не смилено очакваше, а се бореше с оръжие в ръка.

Диню Тодоров (з): (Казва нещо)

Недко Ботев (ЗНП): Тук има един господин отляво, който се обажда постоянно. Мислех да не му отговарям, защото преди всичко имам голямото съзнание за дълга, който изпълнявам днес. Същевременно не обичам никога да говоря за себе си, . . .

От мнозинството: А-а-а!

Недко Ботев (ЗНП): . . . затуй защото, ако започна да говоря за себе си, ще заприлича на самохвалство, против което съм.

Диню Тодоров (з): И затова сега ще се похвалиш.

Недко Ботев (ЗНП): Обаче този господин от Стара Загора най-напред за мене е един нещастен наемник, дошъл тук без гласове. (Ръкоплескания от опозицията) Второ, този господин е бил оръдие и сътрудник на герменците. (Ръкоплескания от опозицията) Трето, той е толкова непросветен и толкова разбира от литература, колкото свиня от кладенцова вода. (Ръкоплескания от опозицията)

От мнозинството: Ей-й-й! (Възражения)

Недко Ботев (ЗНП): Вместо възстановяване на конституцията — терор. Въпреки участието на Земедельския съюз в правителството на новата власт, фактически той не управляване беше злоупотребен и търпеше в името на общото дело. През това време обаче отговорни и неотговорни фактори упражняваха и от ден на ден засилваха терора срещу отделни членове на съюза, а го-късно и към самата организация, докато терорът във всичките му груби форми стана повсеместен и то по отношение на цялата организация. Физическият и психологическият терор се проявяваше постоянно и усиляваше. И дума не можеше вече да става за възстановяване на конституцията. Не само това, но всичките отговорни и неотговорни фактори на управлението не мислеха да възстановяват конституцията. Те започнаха открито да я отричат въобще като негодна и остаряла.

Един от мнозинството: Дори изпидна и царя!

Недко Ботев (ЗНП): Насилието се проявяваше не само върху отделни слаби единици под разни предлози. То се прояви в особена форма, когато на Земедельския съюз се внуши под страх на голяма заплаха от унищожителните последици на гражданска война срещу съюза да отстрани своя секретар д-р Г. М. Димитров (Ръкоплескания от опозицията), въпреки че върховният съюзен съвет му гласува пълно доверие.

Крум Миланов (к): Предателите около Г. М. Димитрова, разбира се, че ще му гласуват доверие.

Димитър Димов (к): Тоя господин (Сочи Недко Ботев) защитава един предател спрямо интересите на българския народ. Позор! (Ръкоплескания от мнозинството и гласове „Позор!“)

Недко Ботев (ЗНП): Същият беше поставен под домашен арест, а в последствие беше задочно осъден без каквито и да било доказателства.

Крум Миланов (к): Заедно с него ще Ви съдим. Престъпен елемент!

Недко Ботев (ЗНП): В името на общото дело съюзът даде жертва своя секретар с надежда, че насилията срещу съюза ще престанат. (Възражения от мнозинството. Глъчка)

Ранчо Кеменчеджиев (к): Не се сърди, ако утре и ти отидеш при Гемето.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (ЗНП): Напразно. Въпреки промяната на секретаря и поемането на този пост от Никола Петков терорът продължи в усилен темп. Инсценира се конференцията на 8 и 9 май 1945 г. под покровителството и съдействието на отговорни и неотговорни фактори, принадлежащи към силните от новата власт. Вместо успокоение — терор и срещу министър Никола Петков.

Ранчо Кеменчеджиев (к): Това е един провокатор, г-н председателю!

Недко Ботев (ЗНП): Никола Петков, министър без портфейл, в качеството си на секретар на съюза, не е давал нареждане да се състои тая конференция на 8 и 9 май 1945 г. Иска да съобщи това по радиото на сдружените земеделци, да им каже, че той не е съгласен и не е давал нареждане за свикването на тая конференция, но не му се позволява. Иска да говори на събрание в „Алианс Франсез“, пак в това си качество, но също не му се позволява. Тъпчат се неговите права безогледно и с това го поставят в още по-лошо положение. Не му се дава възможност да излезе до сдружените земеделци с писмо на печат или циклостил.

Един от мнозинството: За писмото на Гемето кажи нещо.

Асен Бозаджиев (к): Един подпалвач на войни. Чърчилев!

Недко Ботев (ЗНП): Вместо закона за защита на държавата — нов изключителен закон за защита на народната власт. . .

Катя Аврамова (к): По него ще ви съдим. По него ще отидеш на бесидката.

Недко Ботев (ЗНП): . . . за да охранява тази власт първом от фашисти, а после срещу всички.

Катя Аврамова (к): Срещу всички предатели.

Недко Ботев (ЗНП): Чрез терор, изтезания нечовешки, побой до смърт изтръгват се показания, създават се процеси, издават се присъди по този закон срещу невинни големи и малки дейатели на съюза.

Крум Миланов (к): Отричаш ли процеса срещу военните?

Недко Ботев (ЗНП): Хвърлят се в затворите и в други нелегални помещения без храна, светлина, отопление.

Крум Миланов (к): Можеш ли да го докажеш?

Недко Ботев (ЗНП): Когато излизат оттам — ако това стане по изключение — те са живи трупове, сенки, излезли от прозирания на ада след дълги жестоки алски измъчвания. (Възражения от мнозинството. Глъчка)

Константин Русинов (к): Глупости приказваш.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (ЗНП): Вместо свобода на печата — нов закон за печата от разпети петък миналата година. Разпъват се на кръст борците за права и свободи чрез перото.

Константин Русинов (к): Ако имаше такива работи, най-напред ти имаше да бъдеш тук, в Народното събрание.

Недко Ботев (ЗНП): Вместо концлагерите — нов закон за трудовете обществения, където антифашисти земеделци, социалисти и комунисти-анархисти са изтезавани при усилен труд, лоша храна и побой.

Вместо подобрене на съдийството — нови съдии, които не знаят да пишат мотиви.

От окръжно № 6005, от 10 декември 1945 г. на Министерството на правосъдието се вижда, че съдийството след 9 септември 1944 г. е такова, че е станало нужна министерството да им издава окръжно, с което, като че са съдебни кандидати, назначени, да ги учи как се пишат мотиви на решенията и присъдите.

Иван Пенчев (с): Плътеш ли за стария съдийски апарат?

Катя Аврамова (к): Те много хубаво могатъват присъдите.

Ранчо Кемечеджиев (к): Той плаче за ония съдии, които издаваха смъртни присъди на майките за това, че са дали хляб на децата си. Такива съдии бяха те!

Недко Ботев (зНП): Това окръжно само по себе си толкова много говори за годността на съдиите след 9 септември, че аз се отказвам да говоря за достойнството и годността на тия съдии, назначени след 9 септември, понеже се срамувам, че новата власт, за която и ние сме допринесли да застане начело на управлението на държавата ни, може да изпадне до толкова положение.

Крум Миланов (к): Плачеш за убийците на българския народ!

Раденко Видински (к): На 9 юни не предаде ли сам съюза, не отиде ли ти сам да се предадеш?

От мнозинството: Позор!

Недко Ботев (зНП): Ето ви окръжното.

Крум Миланов (к): Ти вземаше глътни адвокатски хонорари, когато хората се биеха за установяване на народната власт.

Недко Ботев (зНП): В това окръжно се казва: (Чете) „Към решенията и присъдите още се пишат прекалено много дълги мотиви, в които се повтарят по няколко пъти едни и същи съждения в различни вариации, често пъти несъгласувани помежду си, които замъгляват мисълта на съда и затрудняват по-горната инстанция и страните по делото, неправилно се разбират нещата и се смесват без никаква последователност. Не са редки случаите, в които мисълта на съда е толкова неясна, че не може да се схване какво е прието за доказано относно фактическата страна на делото. Министерството смята, че е време да се установи един общ ред за издаване на мотивите към съдебните актове. Това ще улесни преди всичко самите съдии и ще спести много ценно време.“

Крум Миланов (к): Плачеш ли за тия съдии, които издаваха смъртни присъди?

Катя Аврамова (к): Те много хубаво ги мотивираха!

Ранчо Кемечеджиев (к): Той плаче за ония съдии, които издаваха смъртни присъди на майките за това, че са давали хляб на децата си! За тия съдии плаче той! Кой съд след 9 септември е издал присъда срещу майка?

Недко Ботев (зНП): Уважаеми г-да! Който види — вика, който не види — дважд по-много вика.

Ранчо Кемечеджиев (к): Какво си видял ти! Майка ми я осъдиха, че ми е давала хляб. Какво си видял. Приказки! Аз не съм видял, а ти си видял!

Недко Ботев (зНП): Аз апелирам към всички вас, . . .

Ранчо Кемечеджиев (к): Какво ще апелираш!

Недко Ботев (зНП): . . . които имате време, да се явите във Върховния касационен съд и да видите, през най-страшното време, 1943 г., на фашизма, бях ли аз пълномощник по предпоставки, упълномощен от главния народен обвинител Георги Петров, да защитавам старозагорската конспирация пред Върховния касационен съд. (Ръкоплескания от опозицията)

От множеството: Брей-й-й!

Един от мнозинството: Срещу какъв хонорар, кажи? Колко пари ти платиха тогава?

Друг от мнозинството: Такава ти е била защитата!

Трети от мнозинството: Кажи колко левчета от сълзите взе? Разбойници такива! (Глъчка)

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (зНП): По въпроса за хонорара, който съм получил, аз ви моля да занитате също така колегата Георги Петров. Той ще ви отговори.

Един от мнозинството: Недко Ботев стана опозиционер само за това, защото го обвиниха, че е незаконно заобогатял. (Глъчка)

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (зНП): Понеже се обажда другият народен представител от Русенската колегия, . . .

Крум Миланов (к): Твоята защита е била като защитата на Вергил Димов.

Председателствуваш Петър Каменов: (Звъни)

Недко Ботев (зНП): Нека на него да му кажа, защото ми прави впечатление на много млад. В 1940 г., когато се произведоха изборите, аз бях единственият кандидат за депутат, потиснат от вас, и ми се гласува доверие от вас, без да подписвам каквато и да е декларация.

Крум Миланов (к): Много такива кандидати имаше, защото борците се преследваха тогава.

Един от мнозинството: И Търкаланов беше кандидат, поради това, че борците се преследваха.

Недко Ботев (зНП): Осем години подред като русенски общински съветник аз работих в съгласие заедно с вашите общински съветници осем на брой.

Един от мнозинството: Но г-н Ботев след това измени.

Друг от мнозинството: Кажете нещо за в. „Обнова“.

Недко Ботев (зНП): Ако искате, да ви кажа още едно. Тогава когато бие в Русе нямаше смелостта да образувате Българо-съветско дружество, аз бях начело на това дружество. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Нямали смелост!

Крум Миланов (к): Можеха да вършат конспирации, да увисват на бесилките, а ти се намери герой да образуваш дружеството и да застанеш начело!

Един от мнозинството: Разбира се, комунистите не можеха да застанат тогава начело.

Недко Ботев (зНП): На 24 септември аз бях заедно с министър Рачо Ангелов на митинга на Отечествения фронт в Народния театър в Русе.

Един от мнозинството: Ти си един обикновен самохвалец.

Недко Ботев (зНП): Аз ви казах да не ме апострофирате, за да не ви отговарям. А сега, като блесна истината, казвате ми, че съм самохалец. Не съм аз крив, вие сте криви.

Един от мнозинството: Реакционер си, защитаваши фашистите и реакционерите!

От опозицията: Ей-й-й!

Същият от мнозинството: Какво викате, какво вдигате гурюлютия! Нямамо фашисти съдии! Това е позор да го твърдите тук. Как да няма фашисти съдии! Лицемери такива! (Възражения от опозицията)

Петър Анастасов (ол): (Казва нещо)

Петко Стоенчев (к): Ти, беззъба жабо, мълчи там! Националсоциалист!

Председателствуваш Петър Каменов: (Продължително звъни)

Марин Шиваров (з): (Към Петър Анастасов) На 9 юни ти ставаш депутат на Цанков.

Недко Ботев (зНП): Според изложението на Министерството на правосъдието, уволнени са само 145 съдии от 616 за фашистки убеждения. Голяма част от тях обаче ги реабилитирахте и днес са на служба. (Ръкоплескания от опозицията) Вместо свободни избори за Велико народно събрание — такива с терор, побоища, убийства и фалсификации.

От мнозинството: Е-е-е!

Недко Ботев (зНП): На 27 октомври 1946 г. се произведоха избори за Велико народно събрание. Преди това психически терор и заплашвания наситиха атмосферата в страната ни. Бсейки се от резултатите, приложи се системата на побоища и безпричинни арести или такива по измислени поводи.

Ранчо Кемечеджиев (к): Когато имаше убийства, нямаше 100 депутати от опозицията, като сега.

Недко Ботев (зНП): Другарю! Не те зная от коя си партия.

Ранчо Кемечеджиев (к): От Работническата партия съм. Ти ме знаеш.

Недко Ботев (зНП): Аз Ви моля, щом като сте от нея, Иван Кишмеров е тук, народен представител от Севлиево: запитайте го, молих ли го аз него и Ненчо Тинтеров в Севлиево да участвуват заедно с нас в борбата срещу Цанков, отказаха ли те и след това бях ли аз съден и затварян? (Ръкоплескания от опозицията)

Раденко Видински (к): И тогава си бил провокатор като сега.

Недко Ботев (зНП): Ако искате, ще продължа. Запитайте вашия съдебен следовател днес в Севлиево — Стефан Василев, аз ли го крих и с него заедно ли крихме парабелите в моята кантора? (Ръкоплескания от опозицията) Аз издържах цяла година неговото семейство, когато той беше в затвора. Ето, Кишмеров е тук! (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството. Глъчка)

Председателствуваш Петър Каменов: (Продължително звъни)

Недко Ботев (зНП): Ето, това е. Ако искате, слушайте!

Илия Игнатов (к): На 9 юни ти прави предателство на земеделци в Севлиево.

Крум Миланов (к): Свали си маската.

Илия Игнатов (к): Недей се мъчи, ще излезе всичко на мегдана.

Недко Ботев (ЗНП): Г-да! Нека излезе всичко на мегдана. Аз нямам нищо против, но когато ще се борите, борете се идеологично. Няма значение моята личност.

Един от мнозинството: Ти защитаваши фашистите.

Недко Ботев (ЗНП): Ето това, което ви чета, за него се борете. Може да ме свалите, ще дойде друг да го поддържа. Ако вие сте прави, всички напъни на моите другари отиват напразно. Обаче аз съм дълбоко убеден, че нашата идеология и нашата борба е права и тя ще победи. (Ръкоплескания от опозицията. Силни възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Ти си защитник на фашизма!

Недко Ботев (ЗНП): Аз ще имам случай да приказвам друг път и ще ви покажа, че вие по мирния договор сте приравнени с фашистките организации. (Ръкоплескания от опозицията) По мирния договор вие сте осъдени от демократичните народи. Какво ще ми говорите!

Илия Игнатов (к): От Съветския съюз ви осъдиха!

Димитър Димов (к): Този нахалник не може да говори за болшинството, че са фашисти! Трябва да слезе от трибуната на Народното събрание!

От опозицията: А-а-а!

Един от мнозинството: Трябва да слезе!

Друг от мнозинството: Слез долу!

Трети от мнозинството: Не можеш да говориш ти така!

От мнозинството: Долу! Долу!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни непрекъснато) (Народният представител Крум Миланов изблъсква оратора от трибуната. Силни възражения от опозицията и тропане по банките)

Петър Анастасов (сЛ): Позор! (Силни пререкания и глъчка. Част от народните представители от мнозинството и от опозицията са излезли пред банките и водят оживени пререкания)

Председателстващ Петър Каменов: (Непрекъснато звъни) Моля, г-да, седнете по местата си! (Ораторът Недко Ботев се връща на трибуната)

Един от мнозинството: Нека върви при Гемето!

Крум Миланов (к): Долу от трибуната! (Отново изблъсква оратора от трибуната. Глъчка)

От мнозинството: Долу! Долу!

Председателстващ Петър Каменов: (Непрекъснато звъни) (Отново група народни представители от мнозинството и от опозицията излизат пред банките)

Петър Анастасов (сЛ): Това Парламент ли е! Къде е свободата! Не ви е срам! Тук си позволявате това, а вие?

Председателстващ Петър Каменов: (Силно звъни) Моля ви се, г-да, седнете долу!

Рангел Даскалов (ЗНП): Побойникът да се накаже с изключване.

Кочо Бонев (ЗНП): Какво е това! Като че ли сме говеда! (Глъчката продължава)

Председателстващ Петър Каменов: (Непрекъснато звъни) Моля! Запазете реда!

Петър Анастасов (сЛ): Който си служи с насилие, той е фашист! Това е фашизъм!

Един от мнозинството: Има направено предложение, г-н председателю. Да се гласува!

Коста Лулчев (сЛ): Никой не може да сваля оратора от трибуната!

Петър Сърбински (ЗНП): Да бъде изключен побойникът! Това е Парламент!

Димитър Цветков (ЗНП): Съгласно правилника накажете побойника!

Няколко опозиционери: Побойникът трябва да бъде наказан!

Димитър Цветков (ЗНП): За неприлично държане в Парламента! Един и половина милиона активни български граждани има зад нас! Вие посягате на тях! Не можете да действувате така! (Глъчката продължава)

Председателстващ Петър Каменов: (Силно звъни) Моля, тишина, г-да!

Димитър Цветков (ЗНП): Вие не знаете какво правите!

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително звъни) Моля, седнете си по местата, г-да!

Димитър Цветков (ЗНП): Избори без насилие дайте вие и тогава ще видим кой има право, кой няма. Народът ще реши, а не вие! Вие си служите с насилие и тук!

Коста Лулчев (сЛ): Никой не може да сваля оратора от трибуната! Времето на оратора не е изтекло. Председателството трябва да влезе в ролята си. Побойникът не може да се търпи така!

Председателстващ Петър Каменов: (Силно звъни) Моля, г-да, седнете си по местата!

Коста Лулчев (сЛ): Ще дадете думата на оратора да си довърши речта!

Петър Анастасов (сЛ): Ще му гарантирате свободата да се изкаже!

Коста Лулчев (сЛ): Дайте думата на оратора и му гарантирайте свободата да се изкаже! Не може така! Говорим за правосъдие. Ето ви правосъдието!

Председателстващ Петър Каменов: (Силно звъни) (В заседателната зала влиза министър-председателят Георги Димитров и подпредседателят на Министерския съвет, министърът без портфейл Трайчо Костов, посрещнати със ставане на крака и много продължителни ръкоплескания от бюрата, министрите и народните представители от мнозинството)

Министър-председател Георги Димитров: (Към опозицията) Какво става тук? Може да си отидете!

Кочо Бонев (ЗНП): Не сме дошли тук да ни пълтете! Няма да си отидем, тук ще стоим! Не сте вие човекът, който ще ни изхвърли! (Глъчката продължава)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Има думата на народния представител Христо Каркѝмов.

Цветан Максимов (ЗНП): Ние протестираме! Вие сте длъжни да осигурите думата на оратора. Вие правите престъпление по правилика!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Нямайте думата! Седнете долу!

Цветан Максимов (ЗНП): Ораторът има време да си продължи речта.

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Христо Каркѝмов. Не желае ли да говори?

Коста Лулчев (сЛ): Вие не сте отнели думата на Недко Ботев.

Кочо Бонев (ЗНП): Вие не сте му отнели думата!

Председателстващ Петър Каменов: Христо Каркѝмов! Желаете ли да говори или не желае? Не желае.

Един от опозицията: Не се дава възможност на народния представител Недко Ботев да завърши своята реч.

Стоян Попов (к): От тази трибуна не може да се защитава Цанковата идеология!

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Тодор Тихолов.

(Народният представител от опозицията Петър Анастасов, който седи близо до народния представител Тодор Тихолов, хваща за ръката попѝв и се опитва да му попречи да отиде на трибуната)

Тодор Тихолов (с): Отива на трибуната. Посрещнат е ръкоплескания от мнозинството.

Министър-председател Георги Димитров: (Към опозицията) Идете си, г-да! Идете си! Спете спокойно!

Един от опозицията: Бъемете си бележка, г-н министре. Това не е Парламент! Лоша парламентарна практика се създава.

Министър-председател Георги Димитров: (Към оратора Тодор Тихолов) Говорете на народните представители.

Тодор Тихолов (с): Уважаеми г-жи и г-да народни представители! Пред нас е сложен на разглеждане бюлетенът на Министерството на правосъдието. То е едно от най-важните мини-

стеретна у нас. С неговата дейност е свързана законността в страната, сигурността и спокойствието на гражданите. А това са най-важните, най-съществени белези на една права народна държава. Редът и спокойствието в една страна най-добре може да се гарантират само от една добре уредена съдебна власт и то в сътрудничество с административната такава. За този правен ред най-добре бди съдебната власт и тя трябва да бъде на нужната висота.

Правосъдието е граничната основа на всяка държава. То обаче не е вкаменелост, а се развива паралелно с развитието на живота. Колкото повече то отговаря на правосъдните интереси на широките народни маси, на правното съзнание на народа, толкова то е по-съвършено. Следователно задачите на правосъдието са тежки и отговорни. Чрез него се регулират материално-правните интереси на гражданите. Редът и законността, тъй нужни за една добре устроена правова държава, се изграждат и укрепват чрез него.

Един от мнозинството: Много право.

Рангел Даскалов (ЗНП): В която бият народните представители в Парламента! Хубава правова държава!

Тодор Тихолов (с): Трябва да признаем, че в миналото нашето правосъдие беше в пълна услуга на насилническите режими. Особено това се почувствува осезаемо непосредствено преди 9 септември, когато фашистките режими създадоха редица реакционни закони в областта на стопанството, на политическия и културния живот и чрез съдебната власт тези режими провеждаха един ултра-реакционен курс. Картината е прясна пред съзнанието на всички ни, за да няма нужда да се мотивирам повече в това отношение.

След разгромяването на фашизма и идването на новото правителство на Отечествения фронт, нашето правосъдие прави решителни крачки напред по пътя на своето реорганизиране. Фашистският режим беше изгонен от съдилищата и се направи всичко за подобрене на персонала в това отношение. Временният председател на нашата народна република и председател на Великото народно събрание, другарят Васил Коларов, в своята реч по бюджета на държавата миналата година между другото каза: „Продължавайки очистването на държавния апарат от зловредни фашистски елементи, трябва в същото време да създадем сигурност за честните, способни и трудолюбиви държавни служители без разлика на партийна принадлежност“. Смело можем да кажем, че това най-добре се отрази и за държавните служители по съдебното ведомство. Фактът, че от 9 септември насам са отстранени от това ведомство не повече от 20% общо от целия съдийски персонал и че гражданата част от съдиите не са партийно-комунисти, говори, че в това министерство са запазени всички годни и прогресивни съдии, независимо от техните политически убеждения. И в това отношение се направи много.

По начало нашият народ е имал винаги вяра в правосъдието. Фашистският режим унищожил до голяма степен тази вяра и дълго беше на новата власт да възстанови доверието на народа към правосъдните институти у нас. Тази нова власт си постави като първа задача преди всичко да създаде правни институти, които да раздават истинско народно правосъдие. А спор няма, че за такова правосъдие се иска: 1. независима съдебна власт, издигнала се на нужната висота; 2. безпристрастни съдии и прокурори и 3. материално обезпечени съдии и съдебни служители.

И въпреки че в закона не е оформена несменяемостта на съдиите, фактически след прочистването им непосредствено след 9 септември тази несменяемост е налице.

Нашите съдии и съдебни служители, както въобще и всички държавни чиновници, не са добре в материално отношение, обаче с гласуването нови щатни таблици тяхното положение се подобри, макар и незадоволително. И това подобрене трябва да бъде винаги постоянна грижа на нашето правителство. Служащите в Министерството на правосъдието заслужават особена грижа в това отношение. Защото, ако има учреждение, в което се работи най-усилено, упорито и безшумно, и то често пъти при крайно неблагоприятни условия, това са съдилищата.

Фактът, че през изтеклата година са постъпили и решени в нашите съдилища общо взето двойно повече дела, отколкото през предшестващата година, говори за непосилен квалифициран труд в съдебните учреждения. Само Софийският областен съд е решил повече от 20.000 дела през изтеклата година.

В миналото нашето законодателстване е било повечето случайно, безсистемно, защитавайки повечето интересите на имущите и експлоататорски слоеве в ущърб на трудещите се маси. Налага се общ преглед на всички закони и отмяна на някои от тях. Впрочем това ще стане с оглед нагаждането на цялото ни законодателство към новата републиканска конституция.

Правосъдието ни трябва да бъде същевременно евтино. Това става, понеже не се увеличават вече митата и берините. Такова увеличаване не се предвижда и в тазигодния бюджет. Бързо ще бъде нашето правосъдие, когато имаме достатъчно съдилища, добре оборудвани, с нужното число съдии и съдебен персонал. Съдилищата и персонала имаме, обаче не всички помещения отговарят на своето предназначение и ще трябва още редица съдебни палати да се построят, за да постигнем напълно целта си в това отношение. Съдилищата трябва да бъдат близо до народа, до съдебните се страни. У нас тези условия са налице.

Има много служби в нашия държавен апарат, но службата на съдията е особено важна и различна от тая на останалите държавни служители. Неговата мисия е да осигури правовия ред и законност в държавата. Неговите грешки и опущения обикновено се отразяват зле между другото и върху нашата общественост.

Съдийската дейност е една от най-деликатните. В ръцете на съдията е честта, животът и имотът на гражданите. Съдията трябва да бъде право подготвен, културен и почтен. Той трябва да има тези лични качества, защото неговата дейност е винаги под стъклен

кадмак. Той е жрецът в храма на Темида. „Аз не се боя от лошите закони, когато се прилагат от добри съдии“ — казва един от героите на великия френски писател Анатол Франс. — Всеки закон подлежи на тълкуване. Законът е мъртъв, но съдията е жив.“ Ето защо ни трябва добри съдии, и ние ги имаме и ще ги имаме за в бъдеще още повече.

Необходимо е обаче да бъдат създадени още по-благоприятни за тяхната работа и за съдилищата въобще условия. И в това отношение може да се иде в сравнително непродължително време още по-напред. По такъв начин ще бъдат задържани инак добри съдии, които поради недостатъчното им материално възнаграждение търсят прехраната си другаде.

През 1945 г. бюджетът на държавата е бил 379.270.000 лв., като фондът „Постройка на съдебни сгради“ е бил отделен. През 1946 г. приходите на този фонд минават към общия бюджет на Министерството на правосъдието и през същата година бюджетът беше 715.865.437 лв. Тазгодишният е 927.000.000 лв., като увеличението се дължи отчасти на повишение на заплатите по новите щатни таблици и на увеличението на веществените разходи, като купуване на облекло и обувки на затворниците и питомците от поправителните домове и набавяне на материали за поддържането им.

Храната на затворниците напоследък е далеч по-добра в сравнение с миналите години. Това се дължи между другото и на добре организирани стопански предприятия в затворите, които по новия закон за работата на затворниците се изграждат на принципа на самоздържката.

В тазгодишния бюджет на Министерството на правосъдието се предвиждат нужните кредити и за жилищни съдии за по-големите градове за прилагане на закона за наемите. С това ще се турят на по-нормална база отношенията между наемателите и наемодателите по места.

Отпускат се суми и за доизкарване на някои съдебни сгради, тъй нужни за правното функциониране на нашите съдилища.

Г-да и г-жи народни представители и представителки! Страната ни преживява епоха на съществени преобразования в нашия политически, стопански и културен живот. Монархията слезе безвъзвратно от нашата историческа сцена. Фашизмът е сразен и народът пое съдбините си в собствените си ръце. Нови крупни стопански и политически преобразования се изграждат, а същевременно и културни, с оглед задоволяване на зрели народни нужди. Всичката тази огромна работа се поставя и ще бъде поставена в законни рамки, и нашите съдилища са, които ще дадат душа на тези наши закони. Тази тежка задача лежи върху плещите на нашето правосъдие.

Отечественофронтското правителство оценява тази негова дейност и в кръга на възможното го подкрепя. Подкрепило го е и чрез тазгодишния бюджет.

С една дума, този бюджет е реален, прибран и е нагоден към новата отечественофронтowska политика в областта на правораздаването.

Правителството взема следователно всички мерки да подобри нашето правосъдие, да го направи по-евтино, по-бързо и по-достъпно до народа, за да затвърди още повече доверието на правосъдия в нашето правосъдие, което служи и ще служи само на народа в неговата цялост.

Това е в духа и в изпълнение на декларацията на народното ни правителство.

От името на нашата парламентарна група — социалдемократическата, аз заявявам, че тя ще гласува бюджетния проект на правосъдието. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Които г-да народни представители приемат заглавното и § 1 от бюджетния проект, заедно с обяснителната таблица към параграфа и с измененията в нея, както се докладваха, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Декларчик Борис Бонов (з): (Чете)

„§ 2. Възнаграждение на лекари, зъболекари, фелдшери, санитарни агенти, свещеници и лектори по разни предмети и на съдебните представители — 2.600.000 лв.“

Комисията прибави в края на текста на този параграф следните думи: „и за 220 заседатели по 400 лв. на заседание, при 20 такива на месец, разпределени с зпоед на министъра на правосъдието“; а кредитът от 2.600.000 лв. увеличи на 4.307.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 2. както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ § 3—5 приети без изменение и без разисквания)

Декларчик Борис Бонов (з): (Чете)

„6. Формено облекло и обувки на служителите — 24.629.000 лв.“ Комисията увеличи кредита по този параграф на 25.170.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 6, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ § 7—17 приети без изменение и без разисквания)

Декларчик Борис Бонов (з): (Чете)

„§ 18. Купуване облекло и обувки на затворниците и питомците от възпитателните и поправителните домове и набавяне материали за поддържането им: б) купуване на ново — 6.500.000 лв.“

По буква „а) поправка и поддържане“ комисията намали кредита на 500.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 18, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

§§ 19—34 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Борис Бонов (з): Всичко по бюджета на Министерството на правосъдието се предлага кредит в размер на 933.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат общия кредит по бюджета на Министерството на правосъдието в размер на 933.000.000 лв., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към следващата точка от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчик Петър Ковачев (к): (Чете)

„БЮДЖЕТОПРОЕКТ

за разходите на Министерството на железниците, пощите и телеграфите за 1947 бюджетна година

Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните

Глава I. Лични разходи

§ 1. Заплати за личния състав според обяснителната таблица към бюджета — 1.022.175.200 лв.

Комисията намали кредита по този параграф на 1.020.803.600 лв. В обяснителната таблица към § 1 комисията направи следните промени:

На стр. 8 в „А. Централно управление“ броят на прислужниците от двама се намалява на 1.

В „II. Отделение социални грижи“ длъжността „началник на бюро“ се заличава.

В „IV. Отделение ревизорско“ броят на инспекторите II—I степен се намалява от 15 на 14.

На стр. 9 в „VI. Дирекция на п. т. т. експлоатация“ броят на началниците на служби от 6 се намалява на 4.

На стр. 10 в „3. Отдел спестовен“ броят на началниците на бюро от 2 се намалява на 1, а броят на т. п. чиновници се намалява от 13 на 11.

На същата страница в „Б. Външни служби“ броят на началниците на централни станции се намалява от 11 на 9, на началниците на станции I степен се увеличава от 20 на 22; на помощник-началниците на централни станции се намалява от 12 на 10; на помощник-областните т. п. началници се намалява от 9 на 6; на помощник-началниците на станции I степен се увеличава от 10 на 12; на началниците на бюро се намалява от 30 на 20 и на т. п. контролери се увеличава от 480 на 490.

На стр. 11 месечната заплата на телефонистите по международна служба се увеличава от 8.200 лв. на 8.500 лв.

На същата страница в „Столична автоматична телефонна централа“ месечната заплата на телефонистите по международна служба се увеличава от 8.200 лв. на 8.500 лв.

На стр. 12 в „Гараж и работилница“ месечната заплата на главните майстори се увеличава от 9.000 лв. на 9.500 лв.

Или общо броят на служителите по ведомството на пощите от 11.204 се намалява на 11.193, а общият кредит от 1.027.114.400 лв. на 1.025.742.800 лв.

Това е, г-н председателю.

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Христо Пунев.

Христо Пунев (сЛ): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Съобщенията, транспортните средства са признак на висока култура. Страна, държава, която не е прощарена със съобщения, е назаднала страна. Някога, не в древността, а след нашето освобождение, когато станеше дума, че ще се строи междуселски път или ще се строи шосе, всички се удивляваха.

По-късно, когато започнаха да се създават, да се устройват телеграфопощенски станции в по-малките градове и в селата, ставаша народен празненство в чест на телеграфопощенските станции. Когато телефонът се яви на нашата сцена, народната радост беше много голяма. Тя беше също голяма, когато се прокарваха железопътни линии. Ние се удивляваме и сега на радиото. Всичко това говори, че съобщителните средства са един инструмент, който носи благоденствие за страната, за която става дума.

Съобщенията бяха необходими и през време на войните. Проклятие на войните! Дано никога няма вече война! (Оживление в сред мнозинството) Помня в 1885 г. как нашите юнотракийски войски по липса на съобщителни средства пеша дойдоха отатък София. Помня Балканската война, как ние си служехме с един много стара система телефони, които наистина ни приближаваха към тогавашната турска империя.

Трябва да признаем, ние напреднахме достатъчно много: имаме и пощи, и телеграфи, и телефони, и железници, и радио, и ще имаме и бъдеще още повече. Наша амбиция не, наш дълг граждански се налага на нашето време, на утрешното време да кръстосаме цяла България със съобщителни средства. Съобщителните средства са най-голямото помагало на стопанския живот. Дето няма шосета, телефони, телеграфи, там търговията е слаба, там промишлеността е слаба, там размяната е слаба, там производството е слабо.

Съобщителните средства са в услуга на културния живот. Някога, за да получим едно писмо от Русчук някъде в Родопите, трябваше да чакаме двадесетина дни, за да дойде. Сега имаме писмото за 24 часа.

Христо Юруков (р): Дълги и празни приказки са това!

Христо Пунев (сЛ): Съобщителните средства помагат и на политическия живот. Някога по време на избори, по време на агитация, по време на пропаганда си служехме с коне или ходехме пеша. Нашият министър-председател е от това време, когато всички малки и големи политики се терзаеха много, когато приближаваха изборни дни.

Ние сме за един разцвет на съобщенията в нашата страна.

Тачо Даскалов (к): Защо сте тогава против двегодишния план?

Христо Пунев (сЛ): Всякога ние, социлдемократите (Оживление в сред мнозинството), сме били за едно широко разпространение на съобщителните средства из цялата страна и в най-малкото село и затова всякога сме давали поддръжка чрез разтурения след 9 септември Телеграфопощенски съюз. Телеграфопощенският съюз в миналото цели 50 години игра една благотворна роля в политиката на Министерството на железниците, пощите и телеграфите. Тоя съюз беше един коректив на самозабравили се управници някога и затова членовете на тоя съюз бяха преследвани, разкарвани по телеграфопощенски станции от Видин към Харманли, от Варна към Големч и по всички посоки в нашата страна. Все пак пощенецът, здравият телеграфопощенец, тоя верен син на нашата страна, не се поколеба да носи високо знамето на своя съюз, който беше в услуга на нашата държава.

Партиите в миналото, партиите на буржоазията, често правеха партизански строежи. Макар известен обект да беше по-голям, от по-голяма стойност, той се пренебрегваше, защото партизанният депутат от по-малкото селище беше силен, могъщ и елиминираше интересите на голямото селище, на големия район. Така се строеха съобщения там, където би трябвало да бъдат строени много по-късно.

В миналото управляващите партии си служеха с терор, с заплашване на телеграфопощенските служители. Потребно ли е да се каже, особено на вас, младите народни представители, че някога съществуваша така наречените черни кабинети, които отваряха писмата на политическите противници, узнаваха какво става между приятели, близки, и преследваха авторите на тия писма — и тия, които ги пишеха, и тия, които ги получаваха?

Един от опозицията: И сега е същото!

Христо Пунев (сЛ): Тия черни кабинети бяха едно петно в нашата млада тогава държава. Имена на тогавашни политики няма да поменавам. Това не е необходимо. Но черните кабинети са записани наистина като черно петно в нашата история и в историята на телеграфопощенската служба.

Тачо Даскалов (к): Башата на Никола Петков ги е образувал — Петко Чолакът.

Христо Пунев (сЛ): През време на фашизма тия черни кабинети също съществуваша. Вестници не се позволяваха да се изразят чрез селските пощи.

Имам това право да кажа, че в миналото, когато уреждахме нашия вестник, не десетки, не стотици — хиляди оплаквания получавахме от абонатите, които, платили, не получаваха вестника си. Един брой получат, пет броя не получат, и го получават с закъснение, разкъсан на четири, след 10—15 дни се дава в ръцете на абонатите. Това черно минало не бива да се повтаря. То е срам за днешното време. То, бих казал, е престъпление, защото най-свободата, правото на кореспонденцията е осветено от нашата конституция — и от вчерашната, търновската, и от тая, която скоро ще разглеждаме. Тоя, който отваря чужди писма и ги чете, той краде от душата на автора на писмото. (Ръкоплескания от опозицията)

Министър Стефан Тончев: Г-н Пунев! Това е във Вашето писане. По това питане тези дни аз ще Ви дам отговор. Нищо общо няма с бюджета отварянето на кореспонденцията. (Възржения от опозицията) Ако искате да развием питането си сега, готов съм да Ви отговоря.

Христо Пунев (сЛ): Аз говоря за миналото.

Министър Стефан Тончев: А, за миналото!

Христо Пунев (сЛ): Всякога сме гледали на служителите в телеграфопощенското ведомство с едно внимание като на добри български граждани. Това, което е било по нашите сили, ние сме го давали на телеграфопощенското ведомство.

Но вие ще ми позволите да прочета в „Пощенска просвета“, издание днес вероятно на пощенци, поставено в пощенската ми кутия в къщи.

Косталин Ганев (к): Не шем от „Пощенска просвета“ актът, защото тя беше във водите на реакцията и на фашизма.

Христо Пунев (сЛ): Ако е въпрос за фашизъм, ще търсите Фимлов и Божилов и неговите приятели, които го съпровождаха в Берлин. Мене няма да ме търсите там.

От мнозинството: Ей-й-й! (Смях)

Христо Пунев (сЛ): В тоя вестник е казано: „Пощите, телеграфите и телефоните са едно голямо стопанско предприятие, поради което техният бюджет не е само консумативен, а е доходен, т. е. носи приход, и то доста добър, близо един милиард лева годишно,

Шом това е так — продължава вестникът — поставя се въпросът: представеният от Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните бюджетпроект за 1947 г. ще трябва ли да се одобри такъв, както е представен, или ще трябва да прегърпи известни промени? Ине отговаряме: бюджетпроектът, представен от Главната дирекция, трябва да се одобри изцяло, както е представен. Защо? Първо, иска се увеличение на персонала с 5% от досегашния. Този процент не трябва да се намалява. Напротив, той трябва да се увеличи, защото исканото увеличение е минималното и далеч не е в състояние да задоволи истинските нужди. Никъде не се забравя, че персоналите на пощите, телеграфите и телефоните никога не бил достатъчен. Когато пък е имало увеличение на същия, то едва е покривало половината от нуждите на станциите. И днес в някои станции, за да може персоналите да използват законния домашен отпуск, става редуване, като един човек работи работата на двама. Такива случаи не трябва да има, защото това изхабява, това руши и без това крехкото здраве на пощенци — не поддържам ударничеството, когато ще изтощаваме нервите, живота на пощенца; не бива да искаме по цели нощи той да работи — „и неизбежно се отразява на качеството на даваните услуги. Да не говорим за бързината, която пък е основен елемент на пощенската служба.“

Министър-председател Георги Димитров: Легален ли е този вестник?

Един от мнозинството: В кутията му е пуснат.

Костадин Ганев (к): Това е издание на търговско-маркаджийско предприятие, в което е централизирана цялата останала туктам реакция около пощите и изгонените от пощите реакционери.

Христо Пунев (сЛ): „Трето. По кредита за строеж на нови пощенски, телеграфни и телефонни палати и ремонт на сегашните такива. И този кредит не трябва да се намалява.“

Един от мнозинството: Ти да не си маркаджия?

Христо Пунев (сЛ): Четвърто. По кредита за нощен, извънреден и интензивен труд. Предвидената сума е недостатъчна. Недостатъчна е, защото сегашните размери не могат да покрият реално вложените усилия на нощните и извънредните служби. Един пример ще ни убеди в това наше твърдение — казва вестникът. През 1923 г., когато за пръв път се въвежда тия възнаграждения, за едно пълно нощно дежурство от 19 ч. до 8 ч. дежурният телеграфопощенски чиновник получаваше нощна 80 лв. — по 10 лв. на час, независимо от това колко часа е работил след 1 ч., защото тогавашната управа на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните разсъждавала, че след 1 ч. полунощта е загубена за работата. Значи, ако дежурният стои до 1 ч., получава нощни за цялата нощ, т. е. за осем часа, тъй като нощният труд се плаща за часовете от 22 до 6.“

Костадин Ганев (к): Прочетете и малко по-долу, където разправят, че Отечественият фронт щепел сега косъма.

Христо Пунев (сЛ): То е най-накрая. И него ще прочета. — „От всичко казано дотук следва, че фашизмът до 9 септември 1944 г. остави пощите, телеграфите и телефоните в най-лошо състояние. За премахването на това положение са необходими бързи, навремени мерки. А знае се, че навреме дадена помощ е двойно дадена. Напътна мисъл е, че бюджетпроектът на пощите, телеграфите и телефоните трябва да бъде одобрен от г-н министъра на финансите и народните избраници от Великото народно събрание така, както е представен, защото той и без това изразява най-малкото от необходимото и е израз на прословутата пощенска скромност.“

Костадин Ганев (к): Защо фалшифицирате? Защо не четете онова, което трябва да се прочете, за да блесне реакционността на този вестник?

Христо Пунев (сЛ): Аз ще ви го дам, за да го прочетете после.

Г-жи и г-да народни представители! Г-н министърът на железниците, пощите и телеграфите ми каза, че сега не става дума за отваряне на писмата и че той щял да отговори на моето питане. Моето питане е още от февруари месец. Месец и половина отговаря! Съгласно правилника г-н министърът трябваше да ми отговори навреме. Късно е вече, г-н министре! Бюджетът е на ръка, сега имам време и имам право да питам Вас за тези писма, които са ми под ръка.

Министър Стефан Тончев: Аз и до този момент чакам от Вас да ми дадете и билетите, за които претендирате, и другите сведения. Вие ми обещахте, но до този момент не ми ги дадохте, за да Ви дам отговор такъв, какъвто Вие очаквате, и да бъдете задоволен. Аз съм готов.

Христо Пунев (сЛ): И аз съм готов, г-н министре!

Министър Стефан Тончев: Ама как сте готов! Държите доказателство в ръцете си и искате да ме изненадате.

Христо Пунев (сЛ): Не, аз ще Ви ги покажа.

Министър Стефан Тончев: Ха, показвате ги!

Министър-председател Георги Димитров: Това е капитал за него и той го държи!

Министър Стефан Тончев: Държете този капитал! Как не Ви е срам така да приказвате! Преди два дена друго приказвахте.

Христо Пунев (сЛ): Г-да народни представители! Не са редки случаите да получавам съвършено отворени писма, с разрязани шикове.

Министър Стефан Тончев: Фантазия!

Христо Пунев (сЛ): Фантазия ли? Не е фантазия, г-н министре! Секретарят на нашия централен комитет получава отворени писма.

Министър Стефан Тончев: Аз не се уверих.

Христо Пунев (сЛ): Секретарят на нашата партия ги получава.

Министър Стефан Тончев: Аз Ви помолих да ми дадете едно отворено писмо, но кога ще го дадете? Кой отговаря в тази държава? Министърът отговаря. Вие ли отговаряте? Дайте ги, за да наложа съответните санкции. Вие не ги дадохте. Вие искате тук сензации да правите, политика да правите, демагогия да правите. Това ли искате? (Ръкоплескания от мнозинството) Аз добросъвестно Ви поисках да ми дадете доказателствата. Бъдете сигурен, че аз в моя отговор щях да Ви съобща данни и ако това, което твърдите, е истина, ще Ви съобща за съответните наказания, които съм наложил. А сега нямам възможност. Аз съм лишен от тази възможност да налагам санкции, да налагам наказания и утре Вие ще излезете, с Вашето обвинение: Вие лъжете. Вие не казвате истината! (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от комунистите: Стар лъжец! Братат лъжец!

Друг от комунистите: Той е от групата на фалшификаторите!

Трети от комунистите: Това е хулиганщина!

Христо Пунев (сЛ): Г-жи и г-да народни представители! Под достоинството на един парламент е да чува слова „братат лъжец“. Моята физическа особеност няма нищо общо с големите въпроси, които вие тук разглеждате. (Смях сред мнозинството)

Един от мнозинството: Ти защо не си дал писмата?

Христо Пунев (сЛ): Г-жи и г-да народни представители! Преди месец и нещо, когато г-н министърът получи моето питане, в кулоарите, в присъствието на двама-трима наши хора, ме попита: „Г-н Пунев! У Вас ли са билетите?“ Аз отговорих: Г-н министре! Билетите са у мен. — „Дайте ми ги, казва, да проверя.“ — Не, казвам, защото Вие добросъвестно може да наредите да се накаже чиновника; това ще стане само между началника и чиновника, който е издал тези билети, а България няма да знае. И аз му казах още: Г-н министре! Искам да го направя публично достояние, всеки чиновник да вземе акт и да виси като обеща не на ухото, а на носа му, че той не може да разполага със средствата на България. Г-н министър-председателят в една своя реч беше казал, че тук-там има някои губернатори и губернаторчета, които спъват делото на Отечествения фронт. (Ръкоплескания от опозицията) Ето ги тези губернаторчета, ето, да ги видите! (Показва пътнически билети)

Министър Стефан Тончев: Това не е истина. Аз ги поисках да ги дадете да ги прегледам, за да проверя. Вие не ми ги дадохте, а сега ги показвате от трибуната.

Христо Пунев (сЛ): Билетът е издаден на 30 ноември 1946 г. от гара Голямо Конаре.

Един от комунистите: Фалшификатор сте Вие.

Министър Стефан Тончев: Вие можете да сте ударни този печат, шом не донесохте билетите при мене. (Смях сред опозицията и възгласи „Ей-й-й“)

Един от комунистите: Той е стар фалшификатор.

Христо Пунев (сЛ): Извадени са факсималета. За да бъде спокоен — аз не обвинявам г-н министъра — аз го попитах само, знае ли това, добавих, че съм длъжен да го кажа пред Парламента. (Смях сред мнозинството) Билетът е № 11481 — ПО — 30 XI. 1946 г. гара Голямо-Конаре. 3 билета — за Панагюрище да пътуват. Кой ги е издал? Забележете, че като ги получих от лице приятел, близък, отидох на самата гара — това го казах и на г-н министъра — вярвам се при началника и му казвам: Г-н началник! Тези билети Ваши ли са? — „Откъде, казва ги имате? Дайте ги тук!“ — Не, казвам, не мога да ги дам. Вие сте ги издали. — „Не съм, казва, ги издал.“ — Не, казвам, аз съм народен представител. Дойдох от София.

Един от комунистите: И за всичко това правите питане!

Христо Пунев (сЛ): Да, казвам. Вие сте ги издали. — „Не съм ги, казва, издал“, и почна да ги държи.

Един от комунистите: Това е факirsка работа!

Министър Стефан Тончев: Това няма нищо общо с въпроса.

Христо Пунев (сЛ): Това е по питането.

Министър Стефан Тончев: Искан да ми кажете.

Христо Пунев (сЛ): Питайте ме.

Министър Стефан Тончев: Онзи ден Ви помолих.

Христо Пунев (сЛ): Аз бях ги оставил в джоба си, то когато дойде да се разглежда бюджетът на Министерството на железниците, да ги покажа. Сега Вие ме предизвиквате и аз Ви ги показвам.

Министър Стефан Тончев: Не съм Ви предизвикал.
(Ораторът дава билетите на министър-председателя)

Министър Стефан Тончев: Това е хубаво, дайте ги.

Христо Пунев (сЛ): Давам Ви ги.

Петко Стоянов (нез): А защо ги обявихте за фалшиви, преди да ги видите?

Министър Стефан Тончев: Всичко е фалшиво, г-н професоре. Когато аз му ги поисках в присъствието на други хора да ги даде, той не ги даде.

Христо Пунев (сЛ): Аз казах защо не ги давам.

Министър Стефан Тончев: Ако бяхте дошли при мене да проверите, бихте били уверени, че ако действително има извършено нещо неправилно, потвърдително, аз ще Ви призная и ще наложя наказание.

Петко Стоянов (нез): Не отричам, но не може да ги обявявате за фалшиви.

Министър Стефан Тончев: За мене всичко е фалшиво. Онова, което искам, не ми се дава.

Петко Стоянов (нез): Не е вярно.

Министър Стефан Тончев: По силата на коя теория не е вярно, г-н професоре?

Министър-председател Георги Димитров: Голям проблем пред Великото народно събрание! Ще бъдат наказани тези хора.

Христо Пунев (сЛ): Длъжката се ошетява, г-н министър-председателю! Имам и други документи, които ще прочета, когато дойдем да разгледаме бюджета на Министерството на железниците. Сега въпросът е за тези билети.

Един от комунистите: Занимавате ни с глупости.

Христо Пунев (сЛ): Вие ли ще ми казвате какво да говоря? (Глъчка)

Един от комунистите: В музея на Кръстю Пастухов ги тури!

Христо Пунев (сЛ): Г-жи и г-да народни представители! И други случаи има. Често пъти вземате слушалката на телефона — „Кой е там?“

Министър Стефан Тончев: Виж, това можещ да приказваш.

Христо Пунев (сЛ): Никой не се обажда. Не само не се обажда, но най-вулгарно ви псува, а ако е женски глас ви кълнат като стари баби. (Оби смях в сред мнозинството)

Един от комунистите: Как пък все на Вас се случват тези работи!

Министър-председател Георги Димитров: Има прекъсвания даже когато министър-председателят говори със своите министри. Това става.

Петко Стоянов (нез): Казва се отереща един-кой си номер и като се провери, вижда се кой е.

Министър Стефан Тончев: Има ги такива случаи, няма да отричам.

Христо Пунев (сЛ): Г-да народни представители и г-жи народни представители! Един абонат от Виена платил за 6 месеца абонатента си от 1 февруари за в. „Свободен народ.“ Всеки ден му изпращаме вестника. Три писма получаваме — никакъв вестник човекът не получил.

Министър Стефан Тончев: Имате писмата?

Христо Пунев (сЛ): Ето, г-н министър-председателю, това са писмата. Имам писма и от разни краища на България, за да видите как абонатите се оплакват.

Раденко Видински: (к) Поръчани от вас писма.

Христо Пунев (сЛ): Поръчани?

Един от комунистите: Не само вашият вестник, но и нашето „Работническо дело“ не се получава.

Христо Пунев (сЛ): Никога в живота си не съм си служил с поръчки. Трябва да се знае това. (Оживление, смях и възгласи „Ей-й-й!“ от мнозинството) Г-н министър-председателят е бил свидетел на нашите борби. Вие сте тук от вчера, не знаете и можете да се поучите.

Един от комунистите: Стар шарлатанин!

Христо Пунев (сЛ): Може би нямам Вашия ум, но имам фактите в живота и страданията. Чакайте да чуете нещо! И не се надсмивайте, не прииждавайте тоя Парламент. Тоя Парламент е велик и има достойнство! (Смях в сред мнозинството) Какво се смеете? Смехът ви няма да докосне моята бяла глава. Само вашите лица може да докосне. (Възражения и оживление в сред мнозинството)

Диню Тодоров (к): Лъжец! Ти беше в листата на Цанков.

Друг от комунистите: Речта му е колекция от лъжи.

Христо Пунев (сЛ): Г-жи и г-да народни представители! Телеграфопощенците заслужават по-голямо внимание. И тяхната служба, както тая на рудничарите, трябва да бъде съкратена по време, за да бъдат те рано пенсионирани. Чувате вие кашлицата от тая жълта гостенка на тоя, който работи по цели нощи. Ние сме за по-рано даване на пенсия, за по-съкратен работен ден. Ние искаме семействата на телеграфопощенците да бъдат приравнени с тия на г-да офицерите.

Един от комунистите: Виж, това говори! Това е по-разумно.

Христо Пунев (сЛ): Не е прилично за една правова страна, за една нова ера, в каквато уж живеем, . . .

Един от комунистите: „Уж!“

Христо Пунев (сЛ): . . . да забраняваме на работниците и служителите при държавните учреждения свободно да се организират.

Костадин Ганев (к): Не е вярно. Това е безобразна лъжа.

Един от комунистите: Защо лъжеш! Те си имат профсъюз.

Костадин Ганев (к): Телеграфопощенци имат една от най-големите професионални организации и водят свободно своя организационен живот. (Ръкоплескания и възгласи „Вярно!“ от мнозинството)

Христо Пунев (сЛ): Пощенското ведомство се нуждае от един подновен инвентар Министерството. Главната дирекция на пощите и телеграфите ще трябва да поднови инвентара. Ние признаваме, че при днешното положение няма откъде да получим нови материали, машини, апарати и пособия за пощи и телеграфи, но всичко възможно ще трябва да се направи, за да се отървем от този стар баласт, който измъчва и разкъсва нервите на телеграфопощенските служители.

И най-сетне трябва да бъдат намалени и таксите за телеграмите и за писмата. Защото в тая статия се казва, че Главната дирекция има доход 1.000.000.000 лв. на година. Това е един косвен данък, изтоварен на всички тия, които всеки ден висят по гишетата на пощите и отправяват своите писма, кореспонденции и телеграми: тия, които заслужават един по-човешки живот.

Костадин Ганев (к): Този, който е написал това във вестника, не е могъл да направи сметка на Дирекцията на пощите и затуй ви е излъгал, че приходът от пощите е 1.000.000.000 лв.

Министър д-р Иван Стефанов: Няма печалба от тях.

Христо Пунев (сЛ): Как да е излъгал? (Смях в сред мнозинството)

Министър Стефан Тончев: Половин милиард!

Костадин Ганев (к): Тоя, който е писал статията не е споменал какви са разходите по заемите, които има да изплаща Главната дирекция.

Христо Пунев (сЛ): Вие чиновник ли сте в Главната дирекция, аз да знам?

Костадин Ганев (к): Бил съм такъв, а сега съм народен представител и знам.

Министър Стефан Тончев: Той е бивш телеграфопощенец. Това е г-н Ганев. Оpozнайте го.

Христо Пунев (сЛ): Не го знам. — И най-после, на телеграфопощенските чиновници и служители трябва да се гарантира спокойствие в службата. Не бива пощенецът да бъде заплашван с чистка. Той трябва да бъде освободен от страх. Пренесете се вие в онова време, когато ние спим, а телеграфистът цяла нощ стои там на апарата, разбива, разкъсва първите си, а на туй отгоре не знае дали няма да бъде други ден уволнен или изпратен някъде в провинцията на работа.

Тачо Даскалов (к): Излезте с факти, колко души са уволнени. Защо говорите така?

Христо Пунев (сЛ): Г-жи и г-да народни представители! Искам от г-н министъра да вземе акт от тия писма. Ще ги депозирам лично нему да ги прочете. Това са седем писма, от които той ще види, къде, в кои села абонатите че получават вестника и се оплакват. Не може в едно село, в селската канцелария да има купища стари вестници. Досега не едно село съм посетил, не две по повод на тия оплаквания. Лично съм ходил и съм правил проверки. В общинските канцеларии има купища вестници. Питам кмета или наместника: Г-н кмете! Какво правят тия вестници тук? „Ами, казва, хората са по оран и не идат да ги четат.“ Срецам хората и ги питам, защо не си получават вестниците. Те казват, че не са им предавани. Как така? Елате в общината! Отиваме в общината и хората претечдират, че не са им давани вестници. Тогава абонатът ми казва: „Вие ще си отидете в София, г-н Пунев, оставете тая работа! Вие не ме питате, какъв ще бъде утре моят хал, ако търся опозиционни вестници.“

Това е неприлично за нашия Парламент, да ви кажа право — да оставя без внимание всичките тия данни, които изнесох.

Министър Стефан Тончев: Дайте ги.

Христо Пунев (сЛ): Г-н министърът иска да му дам писмата. Ще прочета само едно писмо от г-н доктора на медицината С. Симеонов, хирург от Пазарджик. Писмото е от 26 декември 1946 г.

Един от комунистите: Такъв доктор няма.

Христо Пунев (сЛ): Той е хирург в Пазарджик. (Чете) „До почитаемата редакция на „Свободен народ“, София. В последно време извънредно редки са случаите, когато аз редовно получавам броевете на уважания ви вестник. Почти ежедневно, един-два, а понякога и три броя ми липсват. Почтително ви моля да вземете необходимите мерки за редовното получаване на вестника. Извинявам се за безпокойствието. С отлично почитание: д-р Симеонов.“

Един от комунистите: Някой руснак, белогвардеец.

Христо Пунев (сЛ): Такива писма имам още.

Един от комунистите: Колко пари даде, за да се напише това писмо?

Христо Пунев (сЛ): (Предава писма на министър Стефан Тончев) Предавам тия писма на г-н министъра с едно уверение и с една молба, че ще бъдат запазени и че той ще даде тук една декларация и аз го моля за това — че няма да направя достояние никъде авторите на тия писма и че ще взема мерки да уреди пощенската служба, без да съобщава имената.

Министър Стефан Тончев: Сам Вие съобщихте името на доктора.

Христо Пунев (сЛ): На доктора — да, но Вие не съобщавайте имената на другите. На доктора то се знае, че аз съм съобщил името.

Подпредседател: ПЕТЪР КАМЕНОВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ

Министър Стефан Тончев: На мене забранявате, а Вие ги съобщавате!

Христо Пунев (сЛ): Аз искам на другите автори на писмата да не се съобщават имената.

Г-да народни представители! Не искам да получавам от пощенското ведомство една покана като тая. (Сочи една покана) Не бих желал да се получава такава покана и от никой телеграфопощенски служител в България.

Марин Шиваров (з): Кръстю Пастухов не разстрелваше ли едно време железничарите!

Христо Пунев (сЛ): Кръстю Пастухов никога не е разстрелвал! Чакайте! Недейте разтваря стари рани, недейте ги човърка! Чакайте да чуеш и да видиш ти!

Един от комунистите: Какво ще разправяш за 9 юни?

Христо Пунев (сЛ): Аз бях затворен в защита на един младеж комунист. И бях осъден. Вие къде бяхте тогава?

Диню Тодоров (з): Не бяхте ли Вие в една листа с Цанков?

Христо Пунев (сЛ): Повтарям, не бих желал да получа такова съобщение, като пощенски служител. (Чете) „Днес в 3 1/2 ч. след обяд всички чиновници без изключение да се явят в банката, откъдето под строй ще бъдат заведени на събраниято, устроено от Националния комитет на българските кооперации в кино-парк „Родина“, бул. „Ц. Освободител“ № 14. За неявните се ще се държи строга бележка.“ Такова нещо вече не бих желал в нашата история да се случва — наши български служители да бъдат водени под строй, като войници, като солдати, да се карат на митинг, на събрание, на протест. Дайте свобода на българските граждани!

Един от мнозинството: Стига бе!

Христо Пунев (сЛ): Само свобода дайте!

Един от мнозинството: Дайте му една чаша вода!

Христо Пунев (сЛ): Защото някой беше казал: „Хляб ви даваме!“, а друг беше му казал: „Аз приемам да бъда непастиен Сократ, отколкото щастлива свиня.“ (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: Съгласно чл. 26 от правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, председателството предлага, утрешното заседание да започне от 9 ч. сутринта и да трае до 1 ч. след обед, а след обед да почнем от 3 ч. до 9 ч. Които г-да народни представители приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Дневен ред за утрешното заседание:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроекта за разходите през 1947 бюджетна година на: а) Главната дирекция на п. т. телефоните (Продължение); б) на Министерството на социалната политика; в) на Министерството на информацията.

Първо четене на законопроектите:

2. За връщане на имотите на преселниците от Беломорската област.

3. За оценяване недвижимите имоти, отчуждени за държавна и общинска полза.

4. Одобрение решенията на прощатарната комисия от 13 март 1947 г., протокол № 5.

Които г-да народни представители приемат така прочетен дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 23 ч. 40 м.)

Секретари: { ИВАН П. ДИМИТРОВ
ДИМИТЪР ЧОРБАДЖИЕВ